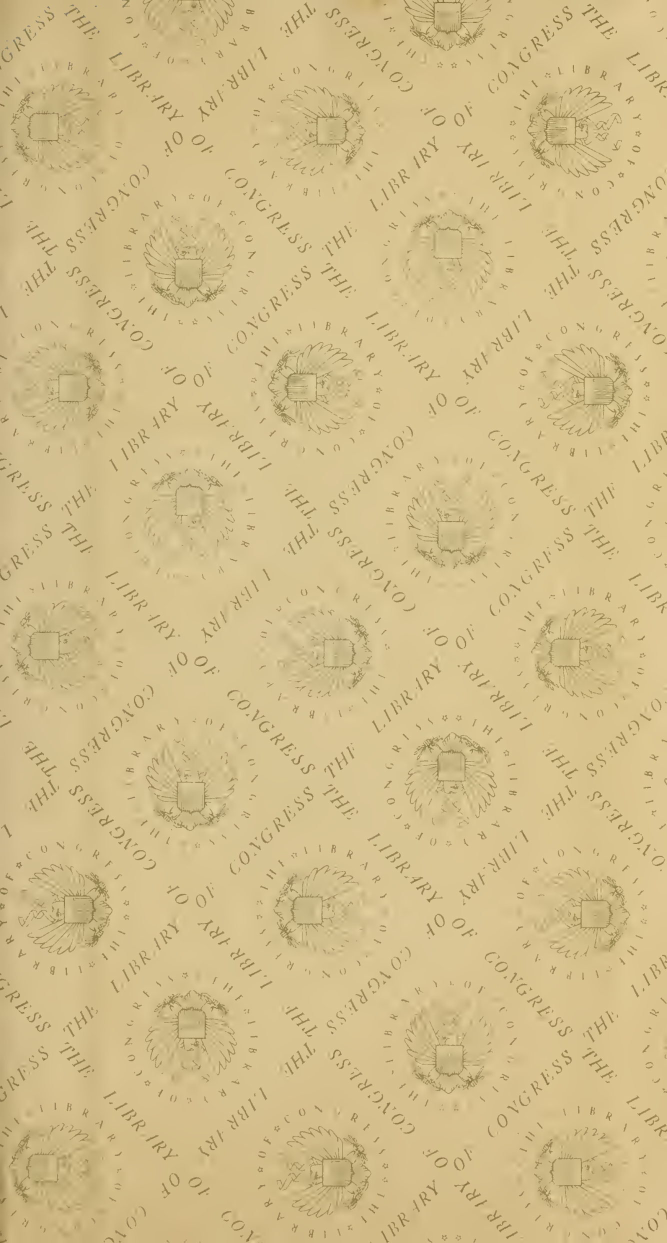

THE LIBRARY OF CONGRESS

THE LIBRARY OF CONGRESS

Život
svaté Kateřiny.
Legenda.

V královské bibliotéce v Stokholmě

objevil a vydal

Josef Pečírka,

doktor veškerého lékařství, městský fysikus v Blatné.

K tisku redigoval a vysvětlením temnějších slov

opatřil

K. J. Erben,

archivář městský v Praze

V PRAZE.

Tiskem Rohlíčka a Sieverse.

1860.

O domnělých opravách Erbenových práv
říci možná se sv. Hieronymem:
„Scribunt non quod inveniunt sed quod intel
gunt, et dum alienos errores emendare nitun
ostendunt suos." (Ep. 71 ad Lucinium ed. Valla
I, p. 431 Dle W. Wattenbacha, das Schriftwesen
Mittelalter. Leipzig 1871. S. 187).

v. Bruchstücke einer Katarinenlegende v Germanii
…0, str. 198–209, kdež i všecky dřív objevené zbytky jsou
…tčeny.

…albin měl též jakousi legendu o sv. Kateřině (Bohemia
…da. 3 p. 61).

Příspěvky ke kritice a výkladu textu Kat. viz v Listech filolog. a paed. 1882 r. str. 287 do 324 od Gebauera; tamže 1885 na str. 130 do 135 od J. Pelikána, 1887 na str. 254 do 256 od Vojt. Kebrle.

Kdyz z adamowych gassuolo uch-
rzyessye: gedn czyesarz po-
han byesse: den wlladnyesse
wssemy kraly, Czoz gych by-
lo blyz ynuzdaly. Wsseho lydu poha-
nskeho, zawenanie gmye toho zle-
ho. Bylo tak nam pyssmo prawy.
Geho hnyewem kruty mnozy. Byly
sye pronessly tady, ez geho gmye w
horzy wssady, kazdy yako hory wozyl.
byesse pohanstwo bhrozyl, yakz ssye
trzyesly geho zrakem: yako kunzye
nzcedlnakem, mysto boha gycy
gmyegyechu, Geho modlam sye k-
lanyechu. Agoz kazal to sye stalo skro-
wnye mnoho nebo malo. Podyyem
czyesarzem w ohrdosty, gedn kral w
bohatosty. Sedyesse w gednom ostrow-
ie, w cyperskey zemy w dobrem slow-
ie. Dyechu yemu kosmus gmene. to
gmye drzal takym kmene, ez gedno
mnesto obuke. Nikozya w cyprzie.

Catharina, Saint, of Alexandria Legend

Život
SVATÉ KATEŘINY.

Legenda.

V královské bibliotéce v Stokholmě

objevil a vydal

Josef Pečírka,

doktor veškerého lékařství, městský fysikus v Blatné.

K tisku zredigoval a vysvětlením temnějších slov

opatřil

K. J. Erben,

archivář městský v Praze.

V PRAZE.

Tiskem Rohlíčka a Sieverse

1860.

PG 5036
.A1 C33
1860

53839

367

30

Předmluva I.

Po milokrásných jezerech u prostřed půvabné Švédské země připlul jsem dne 26 července 1850 do nádherného, sedmiostrového Stokholmu, jenž v rozkošném jezeře Mälarském a Moři Baltickém nohy koupá.

Následujícího dne vkročil jsem tam ponejprv do královské biblioték y a pozdraviv pana bibliotekáře Arwidſsona, rozeného Čuda, řekl jsem: „Nemám jiného poručení leč jediné, že jsem Čech; i prosím za dovolení k prohlédnutí českých knih ve zdejší bibliotéce.“ — „Dostatečné to poručení, že jste Čech“, odpověděl vlídný ten pán, „a co zde máme, je Vám k službám.“

A tak jsem počal práci svou prohlížením obrovského rukopisu pergamenového „Codex giganteus“ a žádal následujícího dne za katalog bibliotéky Rosenberské, jehož byl před padesáti lety Dobrovský ne-

viděl, poněvadž se toho času bibliotéka přestavovala a mnohé knihy byly založeny. Přepsav titule všech českých knih z toho katalogu, obdržel jsem jiné rukopisy; bylyť mi všecky snešeny od ochotných přátel, pánů Kleminga a Ahlstranda, úředníků bibliotečních.

Pan bibliotekář však, pozoruje, že prohlížím rukopisy jen v dobrém úmyslu, nabyl úplné důvěry v mou poctivost a zvýšil svou laskavou ochotu tak, že mi půjčil všecky české rukopisy do mého příbytku, poněvadž bývá bibliotéka jen tři hodiny denně otevřena pro veřejnou návštěvu; a mezi těmi rukopisy byl i nestránkovaný, převzácný autograf Husův, jejž jsem já však bez meškání stránkoval, aby mu snad neuškodil později nějaký milovník autografův a nesvezlo se to na mne.

Daleko však vzácnější poklad, než jest onen autograf, choval jsem uprostřed svěřených mi rukopisů. Byla to knížka v nízkém širokém osmerci v černých deskách, jíž Dobrovský také neviděl — kéž by ji byl viděl a přepsal! zajisté by pak svou odpěračnou autoritou nebyl spůsobil tolik nesváru v ohledu na Libušin Soud a Rukopis Kralodvorský! — Na první stránce onoho rukopisu stál nadpis rukou sedmnáctého století: „Vita sancte Catherine“, a jak mile

jsem knížku otevřel a čísti počal, padla mi do oka věta: „až sě služba proknie skona.“ Slovo prokný byl jsem dotavád četl pouze v Rukopisu Kralodvorském a soudil z toho jediného slova, že mám nějakou velmi starou památku v rukou. I četl jsem radostně bedlivěji a shledal, že je to rýmovaná legenda o svaté Kateřině, a ač rukopis čtrnáctému století náleží, že je báseň mnohem starší.

Nemaje dosti času, přepsal jsem z rukopisu jen pět set veršů a přinesl je do Prahy. Chtěl jsem, aby byly vytištěny v Časopisu musejním při mé zprávě o rukopisech českých v Stokholmě, podané roku 1851, doufaje tak, že budou upozorněni znalcové na legendu. Avšak pan redaktor uznal za dobré, nedati toho úlomku básně do tisku, a dobyl si tak zásluhy té, že na legendu ovšem nikdo nedbal a ona skoro deset let později na světlo vychází než vyjíti mohla.

Protož jsem hleděl později sám některé proslulé našince upozorniti na tu báseň a prosil jich za pomoc, bych rukopis do Prahy dostal; nebyloť k tomu ničeho jiného třeba, leč prosté písemné žádosti za půjčení a odeslání knížky do Prahy, od nějaké úřední osoby k našemu vyslanství v Stokholmě: slíbilť mi pan bibliotekář Arwidſson v do-

pisech svých, že mi odešle bez meškání rukopis, jak mile si jej vyžádá naše vyslanství.

Ačkoli jsem dal ta psaní dotčeným pánům čísti, nedbali předce na to, domnívajíce se, že náleží báseň ta k houfu obyčejných legend, o kterých by snad bylo lépe, aby jich nestávalo — čehož ovšem vinu nese redaktor Časopisu musejního, že nedal vytisknouti můj přepis pěti set veršů z legendy, který jsem jemu byl odevzdal, pak ale už nikdy nespatřil, a tak dotčeným znalcům jej okázati a je o jiném přesvědčiti nemohl.

Nepříznivý osud vedl mne později z Prahy do Jindřichova Hradce, kdež jsem se stal gymnasiálním učitelem. Tamť ovšem nebylo na legendu ani pomyšlení. A však vrátiv se po některém roce zase do Prahy, a počna znova studovati lékařství, bych seznal novější jeho pokroky, již prvního dne seznámil jsem se v porodnici s doktorem Indreniusem, krajanem pana bibliotekáře Arwidſsona. Tato známost byla mi pohnútkou a pokynutím, abych psal znovu zase stran rukopisu do Stokholmu. Pan bibliotekář mi však dal túž odpověď jako před šesti lety: „Žádejte Vy, nebo někdo místo Vás u rakouského vyslanství v Stokholmě o rukopis; vyslanství se obrátí k mému

představenému a na jeho rozkaz vydám rukopis bez odkladu, nedělaje při tom žádné obtížnosti.“

Tentokrát nešel jsem k našincům, nýbrž k jednomu vznešenému úředníkovi, o němžto byla pověst, že přeje literárním věcem. Znal jsem jej osobně a očekával od něho, že mě s velkou radostí a horlivostí podporovati bude. On ale rameny krčil a litoval, že mi nemůže pomoci, proto že prý mu to je příliš s cesty — a odkazoval mě k jinému pánu, jazyka českého úplně neznalému. „Jakž bych mohl očekávati“, zvolal jsem, „že se ujme tento pán věci české, ježto Vašnost za nemožnost máte, poslati do Stokholmu prostý úřední dopis!“

Zarmoucen a rozmrzelý kráčel jsem na Pražské zámecké schody a tu mi vnuknul Bůh, abych se obrátil k našemu nejmilostivějšímu panu Kardinálovi. A v tom okamžení zmizela temnost v mysli mé jako ranní mlha před sluncem a utěšená naděje smála se na mne. I zrychlil jsem kroky své a za několik minut seděl jsem vedle nejdůstojnějšího pana kanovníka V. Hrona, tajemníka Jeho Eminencí. Když jsem mu pověděl, co mi leželo na srdci, a doručil psaní od pana Arwidſsona, těšil se dobrý ten pán z úmyslu mého velice a nemeškal

Jeho Eminencí přednesti prosbu mou. Nacházeje zalíbení v úmyslu mém ráčil nejmilostivější **pan Kardinál kníže Bedřich Schwarzenberg, arcibiskup Pražský**, odeslati list k našemu panu vyslanci v Stokholmě a za dvě neděle měl jsem rukopis v Praze. Žehnejž za to Bůh našeho milovaného Pastýře, račiž jej ovívati svou milostí a dopřáti mu dlouhého panování na útěchu ovčince jeho.

Maje rukopis, prosil jsem laskavého přítele pana archiváře Erbena, aby mi pomohl srovnati přepis můj s rukopisem. S velkou ochotností slíbil mi to a radostně byl překvapen vysokým stářím a krásou básně, když jsem mu první přepsané archy přinesl. I srovnávali jsme pak bedlivě přepis můj s rukopisem, ale vidouce, že je tento silně porouchán, usnesli jsme se o diplomatický přepis celé básně, jejž jsem také zhotovil.

Nyní se jednalo o spořádání legendy k tisku a vyhlazení porouchaných míst. Nejsa filologem, nemohl jsem se ovšem odvážiti k tak těžké práci. I ochotně také uvázal se v ni pan Erben, maje na zřeteli jediné dobrou věc, a jeho nevšední zběhlosti v našich starých památkách literárních za to díka, že překrásnou tuto báseň snad v původní podobě její vydáváme. Kdo srovná

diplomatický otisk s redigovaným, snadně nahledne, jak veliká je zásluha páně Erbenova. Ano i to učinil týž přítel můj, že spořádal důkladný slovníček všech temnějších slov legendy a usnadnil tím čtení její i méně zběhlému čtenáři. Jest-li že mu tuto vzdávám upřímné díky za jeho přičinění, činím to jmenem celého národu.

Avšak sluší taktéž vzdáti vřelé díky i veledůstojnému panu kanovníkovi Hronovi, upřímnému Čechu, za jeho laskavou podporu a horlivost při celém tom podniknutí.

Neméně vděčně musím se prokázati k panu Adolfu Iwaru Arwidſsonovi, učenci horlivému, královskému bibliotekáři v Stokholmě, za ochotnost jeho při odeslání rukopisu, jakož i zajisté náležito jest, uznati liberálnost vlády Švédské při půjčování rukopisů. Také se konečně neostýchám vyřknouti nemilou domněnku, že mohl snad zmizeti jediný tento přepis legendy naší, kdyby jej Švédové nebyli odnesli a tak zachovali!

Když jsem se loučil s panem Hankou při odchodu svém do Švéd, pravil mi: „Přineste druhý díl Rukopisu Kralodvorského.“ Nenašel jsem ovšem druhého dílu Rukopisu; za to však jsem přinesl tuto legendu, kteréž náleží v literatuře naší místo zajisté hned vedle Rukopisu Kralodvorského; a ne-

moha nalezti nakladatele, vydal jsem ji svým vlastním nákladem.

A tak jdi milá knížko v ruce drahých vlastenců; a kdyby obtížná cesta má po Skandinavii pouze ten blahý následek měla, že jsem objevil a vydal tuto krásnou báseň na čest a chválu Boží i svaté Kateřiny a na oslavu praotců našich, tehdy jsem hojně odměněn za naložení skrovného jmění svého, oběť zdravého ramene a vše jiné nesnáze na té obtížné cestě.

Čtěte drazí vlastenci pilně legendu tuto, dědictví předrahé po slavných otcích našich, a buďte účastni žehnání vysloveného na konci nábožné té básně, tak jako budeme bohdá i my všickni, kdo jsme přispěli k jejímu na světlo vyjití.

V Blatné na den sv. Kateřiny 1859.

Dr. Jos. Pečírka.

Předmluva II.

Rýmovaný spůsob básní, kterýž se v Čechách ve třináctém věku dle vzorů cizích počal pěstovati, dosáhl ve staročeské literatuře, pokud z památek nás došlých souditi možno, nejvyššího stupně dokonalosti své v básni hrdinské o Alexandrovi králi Macedonském, kterážto se však jenom z části a v úlomcích zachovala. Z básní podobných obsahu náboženského přední zajisté místo náleží legendě Stokholmské o svaté Kateřině, kteráž vjadrnosti jazyka, v dokonalosti metriky a v plnosti rýmu netoliko Alexandreidě se vyrovnává, nébrž i tím nad jiné zvláště důležita jest, že zachovala v sobě nemálo slov starobylých, odjinud buď dokonce neznámých, anebo v jiném toliko smyslu povědomých. K prvním jich náležejí k. p. „číla, dieč, majný, osob, skola, sloň, ssov“ a j. v.; k druhým: „čiř, číslo,

div, obětnice, vada, vítěz, zřiedlo" a t. d. Slovy legendy této: „vítěz" a Sibyla „vítězská" = vates a vaticina, příhodně se objasňuje temné místo rukopisu Zelenohorského: „věščbám vítězovým."

Kdy legenda o sv. Kateřině sepsána byla a kdo ji sepsal, není žádné určité zprávy; a však téměř s jistotou souditi můžeme z některých míst obsahu jejího, že před polovicí věku třináctého složena nebyla. Ve verši 2777 totiž zmiňuje se spisovatel o břitkých mečích „Tater, Saracenóv a Litev." Jakož povědomo, vedly se války s Tatary a se Saraceny za krále Václava I, a s Litvíny setkali se Čechové ve válce pruské (1253) za krále Otakara II. Potom ve verších 2385—2388 táhne se spisovatel na bretaňskou pověsť o Tristamu neb Tristanu, dvořeninu krále Artuše, a o lásce jeho k Isaldě, manželce krále Marka, kterážto pověsť v Čechách hlavně z básně německé Gotfrida Strasburského okolo l. 1230 sepsané a Henrichem z Friberka teprvé ku konci věku třináctého dokonané, známa a na těchto základech i v češtinu vyložena byla.[1]) Slova: „hrozných hněvóv

[1]) Viz V. Nebeského rozbor: „Tristram veliký rek," v Časopisu česk. Mus. 1846, str. 277.

budit“ ve verši 2010 svědčí zjevně, že spisovatel již znal „Dies irae,“ píseň o soudném dni, složenou františkánem Tomášem Čelanským, jenž zemřel okolo l. 1255. Na jednom však místě, ve verších 47—54, dotýká se spisovatel i času svého; mluvě totiž o „nevěrných socích dvorských“ líčí je slovy těmito:

„jakož i dnes lidem škodie,
křivé šepty k uchóm plodie,
křivě hospod návidiece,
dobrým v službě závidiece,
již vše na svú mísu táhnú,
v onu složenú lež sáhnú,
tu jazykem obrážejí,
věrným v službě překážejí“:

takoví, prý, byli i ti soci, kteří dobrého krále Kosta císaři Maxenciovi ze závisti křivě osočovali. Ačkoli toto místo jen obecně zní, však srovnáme-li s ním, co Kronika Mlado-Boleslavská v kap. 96 praví o králi Václavovi II, že totiž

„poče v svú radu Němce púščeti
i jich sě ve všem držeti — —
o věrných radě nerodi tbáti,“

a o nevěrnosti cizích jeho rádců, že

„což sě s nimi radieše,
to inhed Albrecht zvědieše“:

zdá mi se téměř zajisté, že těmi nevěrnými závistnými a věrným v službě překážejícími soky v legendě se míní němečtí rádcové na dvoře krále Václava II. Takto by slo-

žení legendy této připadalo na konec věku třináctého, v touž asi dobu, v kterouž i složení Alexandra, a legend o Jidášovi a Pilátovi, o 12 Apoštolích, o sv. Alexiovi a j. připadá [2]), a v kterouž také písně prostonárodní epické i milostné, jež nyní rukopisem Kralodvorským nazýváme, nalezly svého sběratele [3]).

Kdo legendu o sv. Kateřině i jiné nadřečené legendy sepsal, neví se, jakož ani o skladateli Alexandra vědomosti žádné nemáme. P. prof. Šembera přičítá všecky ty svrchu dotčené básně a zlomky, z jich obsahu a formy soudě, jedinémn spisovateli; p. P. J. Šafařík] ale kloní se více k náhledu, že jsou to plody jedné školy básnické, jednoho věku, stejného ducha i stejné tech-

---

²) Odkazují tuto k rozboru prof. Šembery: „Kdy a od koho jest sepsán Alexander český?“ vytištěnému v sešitku: „Sitzungsberichte der kön. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften, 1859, Jänner — Juni,“ str. 30—36.

³) Paměti hodné jest, že jakož za věku našeho téměř u všech národů Europských písně prostonárodní teprvé potom sbírati se počaly, když literatura domácí umělého básnictví byla došla jistého rozkvětu, tak i tehdáž ve třináctém věku básnictví umělé, ač na základech cizích, prvé zkvésti musilo, aby uznána byla cena básnictví prostoná-

niky, náležejíce k většímu cyklu básní stejnorodých. [4])

Co se pak zvláště dotýče legendy o sv. Kateřině, souditi lze z obsahu jejího, že spisovatel její byl člověk ovšem stavu duchovního, vzdělaný, a však i v básních obsahu světského sobě libující, jakož toho dovozuje nadřečená zmínka o Tristanu, kdež Krista pána srovnává s tímto báječným rekem lásky a sv. Kateřinu s Isaldou. Z horlení jeho na nevěrné sobecké a lživé soky dvorské může se souditi, že sám také zakusil křivého jich osočování, jinak by byl sotva zvěděl a sotva bylo by ho tak velmi dojalo, co při dvoře utrhačně v uši se šeptalo; že on sám také byl jedním z těch dobrých ve službě, z těch věrných v radě krále Václava II, jimž tento pro své oblíbené cizí rádce žádného nedával sluchu.

Ostatně není pochybnosti, že legenda tato, jakož i jiné výše jmenované, a jakož i báseň o Alexandrovi, dle textu latinského vzdělána jest; dle kterého? a mnoho-li v ní

---

rodního. Touž měrou s právem se může říci: by nebylo básně o Alexandrovi a legend nahoře dotčených, že by snad nebylo ani sbírky básní prostonárodních rukopisu Kralodvorského.

[4]) Časopis Česk. Mus., 1847, str. 309.

původního a přitvořeného? nelze mi bylo vyšetřovati. A však srovnajíce legendu nejstaršího českého pašionálu o sv. Kateřině (vytištěnou ve Výboru z lit. čes. I, str. 288) s touto legendou Stokholmskou, shledáme, že vyjmouc jich rozdílný toliko počátek, v ostatním legenda v pašionálu jest jen krátký výtah z legendy Stokholmské, na mnoze i týmiž slovy pojatý. V tom se však legenda Stokholmská nesrovnává s pravidlem ani Římské ani Řecké církve, že utrpení sv. Kateřiny pokládá na den 27 měsíce prosince (v. 3507), kdežto církev Římská památku její světí dne 25, a Řecká dne 24 měsíce listopadu.

Bohužel nezachovala se nám tato legenda v prvotním spůsobu svém, ani v žádném souvěkém rukopise, nýbrž jen v chatrném přepise asi z konce 14 věku. V textu zredigovaném musila totiž netoliko slova jednotlivá v místech některých pro doplnění verše dodána, ale nad to pro nabytí smyslu na dvou místech i celé verše, totiž 2157, 2642 a 2643, doloženy býti; slova některá verši aneb i smyslu závadná musila se pominouti a mnohá místa porušená ze slovního jich materiálu v nové verše přetvořiti, jako: 549—550, 966—967, 1165—1166, 1761, 1786—1787, 1870—1871, 2133—2134, 2394, 2742, 3140—3141, 3181. Nej-

více však oprav v textu původním třeba bylo takových, kdež slova nemístná, neb i dokonce nesmyslná jinými příhodnými vyměněna býti musila. Na příklad jen několik jich tuto pokládám: v. 89 m. „miestie“ úměstí; 125 „czerney“ cnej; 320 „viez to“ vz-to; 531 „czoz yvprzeti“ oči upřieci; 710 „spasie“ stáše; 731 „lasky“ má lsky; 742 „Czoz“ ač; 777 „on“ já; 814 „vsak“ nikak; 960 „sluzbu“ sluhu; 997 „slowa“ stolova; 1089 „bich“ býť; 1108 „Ten“ Tak; 1275 „bity“ choť; 1350 „nelze“ neležie; 1480 „bezpoczatka“ bez přiekaza; 1529 „posudyl“ pobudil; 1586 „znyemyguczie“ němi jsúce; 1644 „wzwiedyeny“ vzdieni; 1719 „gedyneho“ dědinného; 1741 „talnu“ dielnú; 1788 „pany“ pomoc; 1882 „Wiek“ v diek; 1920 „nygdy“ nám; 2092 „nanyoz“ na mier; 2333 „ktem gyz to“ kterúž; 2527 „oba“ ona; 2573 „ywſtwa sy“ vstavi ji; 2863 „aby“ ať; 2878 „mlzy“ hřeby; 2899 „wzety“ sluhy meci; 2968 „stawu“ těla; 3220 „hadagye“ radě atd. Zdali a pokud mi se podařilo najíti všude pravý výklad, zůstavuji jiným v těch věcech více zkušeným, aby posoudili. A však i já sám nyní při opětném čtení přicházím ještě zase na jiné míst některých výklady, ježto se mi vhodnější býti vidí, než které jsem byl prvé přijal. Tak u verši 1914 místo slova

„lehkosti“ páry, místnější bude slovo „vlhkosti“ vody; u v. 2452 místo „stieni“ stínu, snad lépe se hodí „stění“ stěn neb komnat. Mnohdykráte zajisté u věcech takových jen okamžitý případ šťastnou náhodou v pravé uhodí. V pochybnosti zůstává u v. 1272 slovo „dywne.“ Rým i smysl k tomu vede, že má tuto býti „děvnie“, děví neb dívčí t. učení: a však adj. forma „ní“ místo „í“ při životných v jazyku písemném nepřichází, ačkoli prostá mluva nezamítá formy „rybní,“ „kravní“ (kravník), podlé „rybí, kraví.“ A poněvadž v textu původním formy: *Katerina* a *Kateřina*, *již* a *jenž* (1 pl. masc.), *juž* a *již*, *ot* a *od*, *ó* a *uo* promíšeně přicházejí, přijal jsem v těchto nepatrnějších a neustále se opakujících věcech všude jen formu starší; v jiných pak důležitějších a ne tak zhusta se vyskýtajících případech, jako ve slovech: *lud* a *lid*, *lút*, *ljút* a *lítý*, *čsný* a *cný* a p., řídil jsem se tím, jakož v rukopisu psáno. Za zbytky prvotního psání spůsobu, ježto pozdějšímu přepisovači pod rukou proklouzly, pokládati sluší slova: „scolny (99), cralowa (446), crasneho (480), Caterina (529), conay (3241), scowan (2045), ohlecsye (2143),“ a j.; potom skráceniny: „chtiel“ chce-l’, chce-li (818), „czygy“ či-j’, či jest (1474), „na nen,“ na onen (3382), „mimoenz,“ mimoňž, mimo něnž (1230) a j.; pak infinitivy: „smutici

359), mlczeczi (572), zrzeczy (785), chtieczy 844), netuzyczi (1101)“ a m. j. Tyto skrá-eniny a hlavně infinitivy na „ci“, připo-ıínají znamenitě zvláštnosti zlomku Bu-lějovického básně o Alexandrovi, s kte-oužto básní legenda o sv. Kateřině i krom oho nejen ve spůsobech mluvy a verše, ale v užívání reflexí k času básníkovu [5]) tak relmi se shoduje, že po bedlivém srovnání ěchto dvou básní velmi nepodobné se býti idí, aby ode dvou rozličných skladatelů ıěly pocházeti.

Samo sebou se rozumí, že po napravení adřečených hrubých vad text rukopisu tokholmského v ostatním, pokud se dotýče lov a forem jazykových, bez proměny zů-tati musil. Poněvadž ale přepisovatel po-dější, ke správnosti verše nehledě, všeliké rvotní skráceniny, až na nepatrné jich edy, zrušil, vyplniv co vynecháno, a slova ěkterá i mnohé formy gramatické za času ho již zastaralé, jinými běžnějšími a však elšími formami vyměnil: i musilo proto ınoho veršů z pravidelné míry své o stopu eb i o dvě vykročiti — právě tak, jakož

---

[5]) Takové reflexí ve zlomku Budějovickém Alexandra dvě se nalézají (Výbor z lit. čes. I, str. 166 ř. 7—25, a str. 167 ř. 19—23), obě taktéž nejpodobněji na krále Václava II. směřujíce.

i zlomek Svato-Vítský Alexandra, co přepis pozdější, z tytýchž příčin některé verše nad míru svou prodlužuje. Takových veršů nepravidelných v textu zredigovaném legendy o sv. Kateřině jest téměř ke stu, a dají se asi následujícími spůsoby v pravidelné verše změniti:

1. Odvrhnouc hlásku *e*:

a) ve spojce *ež* = *'ž* 1598;

b) v náměstce *jeho* = *j'ho* 429, 467, 513, 515, 564, 937, 997, 1812, 1852, a *jemu* = *j'mu* 520, 3517;

c) ve slovese *bieše* = *bieš'* 74, 401, 535, 713, 887, 1003, 2361, 2471, 2517, 2591, 2655. V některých těchto veršů, totiž: 74, 2361, 2591, místo polouminulého *bieše* také forma minulého času *bě* dobře státi může.

d) nápodobně i ve slovese *bydléše* = *bydléš'*, 83;

e) v záporném příslovci *ne* = *n'* ve složení netoliko po pravidlu před samohláskou: *n'umějieše* 1393, *n'umálena* 2904, *n'umierajícieho* 3010, ale i před souhláskou: *n'vinila* 371, *n'túžiti* 1101, *n'časnú* 2323;

f) na konci v změkčení (ě) před spojkou *i*: *nadť i* 511, *mil' i* 2292 (srov. níže 2, c);

g) sem zahrnuji i skráceniny: *pad'sat* 1463, a *najprv'* 1545.

2. Taktéž odvrhnouc hlásku *i*:

a) ve spojce *li* = *l'* 297, 805, 818, 1222, 1371, 1424, 1982, 2479, 3065, 3283;
b) v náměstce *ijeden* (místo *nijeden* t. žádný) = *'jeden* 1870, 3317;
c) na konci slova před spojkou *i*: *klekš' i* 1014, *k choť i* 1058, *v noc' i* 1603, *ve cť i* 2455, *pojieť i* 3189, *ke cť i* 3346, *nemoc' i* 3483.
d) Zde stůjž i skrácenina: *bohatěj'* 505.

3. Odvrhnouc hlásku *o* na konci slova: *toh'* 6, 557, *mnoh'* 974, *méh'* 1702, *jednoh'* 2572.

4. Tolikéž hlásku *y* v pomocném slovese *by* = *b'* 158, 336.

5. Vyvrhnouc hlásky *eh* ze spojky *tehdy* = *ťdy* 801, 1873, 2763, 2987, 3121, 3134, 3151, 3319.

6. Změníc hlásku *u* na počátku slova ve hlásku *v*, jež takto s následující hláskou splyne: *vpřiemú* 413, *vkaž* 563, *vzře* 992, 1198, *v Otce* 2007, *v krále* 2684, *v koho* 3365; a tak i v prostředku ve složení: *najvrozenější* 3189, a ve jmeně *Emanvel* 1933.

7. Vyměníc formu slova za jinou kratší obyčejně starší: místo *slzy, slzami* — *lzy* 699, *lzami* 3390; m. *mučeného* — *mučena* 1134 (a nebo snad *v Kristus mučený*, sr. 1320); m. *bylo* — *bě* 1959; m. *přežádúcí* — *přežádný* 2003; m. *mistrovstvím* — *mistrstvím* (dvouslabičné) 2184; m. *po slunečném západě*

— *po slunce západě* 3221. Taktéž slovo *řečechu,* ježto jsem sice pravidelně skracoval ve *řčechu,* tuším příhodněji bude nahraženo starým *řechu.*

8. Vyměníc slovo slovem kratším: místo *ale* — *leč* 81; m. *vzvolichu* — *vzděchu* 146; m. *Královno* — *Panie* 258; m. *vece* — *die* 894, *řkúc* 1188; m. *vecechu* — *řechu* 1433 m. *Hospodine* — *Bože* 3388.

9. Vyvrhnouc z verše slovo, bez něhož dobře může smysl obstáti: *byl* 37, *a* 78, 2646, 2984; *jsú* 779, *na* 800, *mej* 1135. Verš 3226 snad takto právě zníti bude: „kdežto za smrt život vrátie."

Konečně také sluší znamenati, že polouhlásky *l, n, r* v jistých slovech nečiní žádné slabiky a tudíž u verši také žádné stopy, totiž:

l ve slovech: mohl, nemohl, mysl, mysltež, úmysl, smysl, smyslný, rozmysl, spravedlný, bytedlný, jablko, pltí, řekl, nesl, otvedl, vznikl, oslnuvše;

n ve slovech: piesň, piesňce, přiezň;

r ve slovech: Cyprský, krve, krvi, krví, třmi, mistr, mistrský, mistrstvím, mudrcóv, chytrcóv, povětrný, pokrstí, krsčen. Ano i slovo „čtyři" 2763, 2894, 2905, 2912 za jednoslabičné se pokládá.

Text redigovaný spůsobil jsem, poněvadž rukopisu Stokholmského již v Praze

nebylo, na základě páně Pečírkova diplomatického přepisu, kterýžto přepis také v jistém počtu exemplářů pod jeho vlastním dohledem podlé textu zredigovaného vytištěn jest. Když pak již obojího textu, jak diplomatického tak i zredigovaného, tisk téměř byl dokonán, přišel mi z moravského archivu zemského v Brně druhý přepis diplomatický téhož rukopisu Stokholmského, již léta 1853 z rozkazu veleslavného výboru zemského učiněný, kterýž mi slavná direkcí archivu ku porovnání dobrotivě propůjčila, a však pro jistou překážku prvé odeslati nemohla. Při bedlivém srovnání shledalo se, že se ty dva přepisy v nemnohých a nepodstatných toliko věcech od sebe liší, jimiž text upravený v ničemž se nemění.

Co se pak dotýče rukopisu Stokholmského, z něhož oba ty přepisy pocházejí, psán jest na papíře v malé osmerce a zavázán v dřevěných koží černohnědou potažených deštkách. Vnitř na první deštce přilepen jest znak Rožmberský s vytištěným nápisem: Ex bibliotheca illustrissimi Principis Domini dom. Petri Vok Ursini Domini domus a Rosenberg, ultimi et senioris et e primatibus Bohemorum celsissimi et antiquiss. Anno Christi MDCIX. Týž Petr Vok z Rožmberka zemřel na zámku svém Třeboni v 73 roce věku svého, dne

6 listopadu 1611, a pohřben jest v klášteře Vyšebrodském dne 30 ledna 1612; jeho však bibliotéka s mnohými vzácnými rukopisy zůstala v Praze na Hradčanech až do léta 1648, kteréhož od Švédův odvezena jest.

Dáno v Praze na den sv. Kateřiny 1859.

Karel Jaromír Erben.

Život
svaté Kateřiny.

---

1 Kdyz zadawnych czaſſuow wh=
rzyeſye/ geden Czyesarz po=
han byeſe / Ten wladnyeſe
wſemy kraly / Czoz gych by=
lo blyz ywzdaly / Wſeho lydu poha
nſkeho / Maxencíus gmye toho zle
ho / Bylo tak nam pyſmo prawy /
Geho hnyewny kruty nrawy / Byly
ſye proneſly tady / ez geho gmye w=
horzy wſady / Kazdy yako hory wozy
byeſe pohanſtwo vhrozyl / yakz ſſye
trzyeſly geho zrakem / yako kurzye
przedlunakem / Myeſto boha gyey
gmyegyechu / Gyeho modlam ſye k=
lanyechu / Aczoz kazal to ſye ſtalo ſk
wnye mnoho nebo malo / Pod tyem
Czyeſarzem whrdoſty / geden kral v
bohatoſty / Sedyeſe wgednom Oſtow
ie / Wczyprſkey zemý wdobrem ſlow
ie / Dyechu gemu kostus gmenē / to
gmye drzal takym kmenē / Ez gedno
mieſto obake / Nikozya wczyprzie /

Když za dávných časóv v Hřieše
jeden ciesař pohan bieše,
ten vládnieše všemi králi,
což jich bylo blíž i vz-dáli
všeho lidu pohanského;
Maxencius jmě toho zlého
bylo, tak nám písmo praví.
Jeho hněvní, krutí nravi
byli sě pronesli tady,
ež jeho jmě v hoři všady
každý jako hory vozil;
bieše pohanstvo uhrozil:
takž sě třiesli jeho zrakem,
jako kuřě před luňákem.
Miesto Boha jej jmějiechu,
jeho modlám sě klaniechu,
a což kázal, to sě stalo
skrovně, mnoho nebo málo.
Pod tiem ciesařem v hrdosti
jeden král u bohatosti
sedieše v jednom ostrově
v Cyprskej zemi, v dobrém slově;
diechu jemu Kostus jmenem.
To jmě držal takým kmenem,
ež jedno město obaké,
Nikozia, v Cypřě také

2 take/ Sſulo iakz ygeſcze ſlowe/ tuk
dez gye morze oplowe/ Pronyez koſt
us byl nazwany/ byeſe moczny gme
nowany/ Nadewſye pohanſke krale/
kralowaſye wgemenney chwale/ We
czſty wrozkoſſy iwzbozy/ ſſwu kralow
u iakzto ſruozy/ Mile bidleſe wdoſtatie
ſprawnye ſwobodnye bohatie/ Byl m=
udri ſczedry radny ktomu/ Wyerny ſe=
mu yonomu/ Branny wneprzatelſke
przietie/ nawſie ſtrany wewſem ſw
ietie/ Geho chwala ſlula ſporze tak
ze cieſarz naſwem dworze/ Nemiel
krale radnyeiſieho/ any kſluzbie ſ
naznyeyſieho/ Czoz mu kazal wedne
wnoczy/ dotad az newyerny ſoczi/ ya
koz idneſ lydem ſkodye/ krzywe ſepti
kuchom plodye/ krzywie hoſpod na
wydiecze/ dobrym wſluzbye zawidie
cze/ Gyz wſie naſwu myſu tahnu/
Wonu ſlozenu lez ſahnu/ Tu yazikẽ
obrazegy/ Wyernym wſluzbie prze
3 kazegy/ Takez tito ſoczi biechu/ geſto
gemu zawidiechu/ weczti gechu ſye to
czyti/ chcziecz gey krzywie oſſoczyti/
yakz yz dyechu arzkucz tako/ cznieſarzi
wiezto ze iako/ Ni zywi widiſſ przyſſo=
bie/ takt ſie koſtis wteito dobie/ Sm

slulo, jakž i ješče slove,
tu kdež je moře oplove,
pro něž Kostus byl nazvaný.
Bieše mocný jmenovaný
nade vše pohanské krále;
kralováše v jemnej chvále,
ve čsti, v rozkoši i v zboží;
s svú královú jakžto s roží
mile bydléše v dostatě,
správně, svobodně, bohatě;
byl múdrý, ščedrý, radný, k tomu
věrný siemu i onomu,
branný v nepřátelské přietě;
na vše strany ve všem světě
jeho chvála slula spoře,
tak že ciesař na svém dvoře
neměl krále radnějšieho,
ani k službě snažnějšieho,
což mu kázal ve dne v noci,
dotad, až nevěrní soci —
jakož i dnes lidem škodie,
křivé šepty k uchóm plodie,
křivě hospod návidiece,
dobrým v službě závidiece,
již vše na svú mísu táhnú,
v onu složenú lež sáhnú,
tu jazykem obrážejí,
věrným v službě překážejí:
takéž tito soci biechu,
jižto jemu závidiechu;
ve cti jechu sě točiti,
chtiec jej křivě osočiti,
jakž i zděchu, a řkúc tako:
„Ciesaři! věz to, že jako
ny živy vidíš při sobě,
takť sě Kostus v tejto době

luwil ſtwimy neprzately / ageſt gich
przíſeznyk czely / Racz nam negmieti
zachlubu / ſmluwilt ſye natwu zahu
bu / Proto ſye wiſtrziehai ztoho / czie-
ſarz maxencz gim toho / Podiekowa
ňerzka tomu / niczſe ale gemu zdomu /
kaza yzſwei zemie gyeti / koſtis nem
iegyeſſe dieti / wiece nez dczſeru gie
dynu / tu bieſe nazwal katerzynu /
Stu wkoraby wſedſe wſtachu / do alle
xandrzie ſe brachu / yſedu natom g
iſtem hradu / akak byl czieſarz whny
ewnei wadie / wſak ſie ſmudrzeiſie
my tazal / zzemie gemu gieti kazal /
Ale kralowſtwo zemie hradi / kral Co
ſtis bezewſiey wadi / gmiel ybidleſe
4 iak ſam chtieſſe / neb czieſarz nedowie
rzieſſe / Tomu czoz nan proſoczeno bi
lo ykrziwie porzczeno / Proto nan gy-
nym lit nebil / nez tiem ez ho geſt zd
wora zbil / Wallexandrzi wtom mieſt
ie / Coſtis ſwu kralowu weczti / Bidlil
yſſwu dczeru mylu / tu milowaſie ſwu
ſylu / yakzto ſp̃wem bylo zczyna / Nebmu
bieſſe dczy gedina / Proto czaſto radoſczemy
wzgyſkrzyl az yu myloſczemy / Dal wucze
nye vwyſoke / mnohe myſtrowſtwie dy-

smluvil s tvými nepřátely
a jesť jich přísežník celý.
Rač nám nejmieti za chlúbu,
smluvilť sě na tvú záhubu;
proto sě vystřiehaj toho.“
Ciesař Maxencí jim z toho
poděkova, neřka tomu
niče; ale jemu z domu
káza i z svej země jeti.
Kostus nejmějieše dětí
viece, než dceru jedinú,
tu bieše nazval Katerinú.
S tú v koráby všedše, vstachu,
do Alexandřě sě bráchu,
i sedú v tom jistém hradě.
A kak byl ciesař v hněvnej vadě,
však sě s múdřejšími tázal,
z země jemu jeti kázal;
ale královstvo, země, hrady
král Kostus beze všej vady
jměl, i bydléše jak sám chtieše;
neb ciesař nedověřieše
tomu, což naň prosočeno
bylo i křivě pořčeno;
proto naň jiným lít nebyl,
než tiem, ež ho jesť z dvora zbyl.
V Alexandři v tom úměstí
Kostus s svú královú ve cti
bydlil, i s svú dcerú milú;
tu milováše všú silú,
jakžto s právem bylo z čina,
neb mu bieše dci jediná.
Proto často radoščemi
vzjiskřil, až ju miloščemi
dal v učenie u vysoké.
Mnohé mistrovstvie divoké,

woke / Czoz naywiſſi ſcolny znachu / to
tey panye wykladachu / Omudroſtiech y
oſmyſſle / bylem y ſnebilem czyſle / Opo
ſſobie kazdey wieczy / yakz kto naywis
mohl doſyeti / wſelykakim podobenſtw
ym / to ta panna rozſafenſtwym / wkrat
kych letech wſe vmyela / byeſe wucze
ny proſpyela / nadewſe vczene zaky / czoz
gych byeſſe pod oblaky / ymiſtrowſtwy
wewſelikem / potom wczaſſy wnewely
kem koſtus gegie otecz ſnyde / ato kralo
wſtwo przygide / Wſieknye vmoczney
5 porucze / ta myla panna zaduczie / yakz
ſlycham przi ſtarſiech kmetech / byla
wuoſſmynaſte letech / Atak przewely=
ke kraſſy / yakz nawſem ſwietie ty cza=
ſſy / Nikdie gyey nebyla rownye / kto=
mu gegie matka wdownye / Czynyeſe
naſilnye waznye / ez gyey wzdy ſtrze=
zieſe ſnaznye / ywedieſe kczerney lepo=
tie / giez przyſſwem czyſtem zywotie /
Gmiela ſſtokrat wiecze ſama / nez gie=
gie materzy znama / Bila wrozkoſney
cziſtotie / mnohy bohati kral wnotie /
Rzekla blaze bude gemu / komuz ſie do=
ſtane czemu / Tomu bude wieczſie rado
ſt / ale bieſe gegie zadoſt / Ginak ne=

což najvyšší školní znáchu,
to tej panně vykládachu:
o múdrostěch i o smysle,
bylém i nebylém čísle,
o pósobě každej věci,
jakž kto najvýš mohl dosieci
všelikakým podobenstvím,
to ta panna rozšafenstvím
v krátkých letech vše uměla;
bieše v učení prospěla
nade vše učené žáky,
což jich bieše pod oblaky,
u mistrovství ve všelikém.
Potom v čase v nevelikém
Kostus, jejie otec, snide,
a to královstvo přijide
vše k nie u mocnej porucě.
Ta milá panna žádúcie,
jakž slýchám při starších kmetech,
byla v osminásti letech,
a tak převeliké krásy,
jakž na všem světě ty časy
nikdie jej nebyla rovně;
k tomu jejie matka vdovně
činieše násilně vážně,
ež jej vzdy střežieše snažně
i vedieše k cnej lepotě,
jiež při svém čistém životě
jměla stokrát viece sama,
než jejie mateři známa
byla v rozkošnej čistotě.
„Mnohý bohatý král o tě!“
řekla, „blaze bude jemu;
komuž sě dostane čemu,
tomu bude věčšie radosť.“
Ale bieše jejie žádosť

*

zly ony mnyechu/ moczni kraly gye ſnu
biechu / Nato niczſe netbagieſe / neb
wſwem rozumie znagieſe / Ze zle po
robenſtwie zyti / ynerody zamuz giti /
Pſlechetnu cznu myſſl protu/ ſluby
panenſku cziſtotu/ Dle mudroſty y-
6 vczenie/ neſti doſweho ſkonczenie/ Wtô
czaſſu ſie ſta obnowa/ wz(noil wzwo=
lychu ſyna maxenczowa/ Czieſarzem
proti diedyni/ neb mu bieſe ſyn gedy
ny/ Tyem ho wiecz milowaſie/ wzdy
nato vſilowaſie/ Chtie giey ozeniti-
mladnie/ yrozeſla poſli rzadne/ we=
wſe kragie nawſe ſtrani/ dowſech ze
my vpohani/ wewſeczky wlaſti dow=
ſech dal/ bi ktery Cziesarz nebo kral/
Gmiel dczer kraſnu zplodu ſweho / gez
bi doſtoyna ſina geho / Bila abi mu
gi daly / tak ſie wſady pilnie ptaly /
Rownie gemu neznagicze / z tiech po
ſluow gedny ptagicze / Wallexandrzy
ſie ſtawichu / a tiem mieſczanom wſp
rawichu/ Czeho ptagi ktoz gie zene /
Tehdi ty gyſti mieſczene/ Gechu ſie p̃
witi otom/ arzkucz zgezdiecz weſwiet
potom/ hori wodi ynamorzy / panny
tak czerweney zorzy / ybieloſti tak we

jinak, nežli oni mniechu.
Mocní králi jie snúbiechu:
nato niče netbajieše,
neb v svém rozumě znajieše,
že zle porobenstvě žíti,
i nerodi za muž jíti;
pro šlechetnú cnú mysl pro tu
slubi panenskú čistotu
dle múdrosti i učenie
nésti do svého skončenie.
V tom času sě sta obnova:
vzvolichu syna Maxencova
ciesařem pro ty dědiny;
neb mu bieše syn jediný.
Tiem ho viece milováše,
vzdy na to usilováše,
chtě jej oženiti mladně.
I rozesla posly řádně
ve vše kraje, na vše strany,
do všech zemí u pohany,
ve všecky vlasti, do všech dál,
by který ciesař, nebo král
jměl dceř krásnú z plodu svého,
jež by dóstojna syna jeho
byla, aby mu ji dali.
Tak sě všady pilně ptali,
rovně jemu neznajíce.
Z těch poslóv jedni, ptajíce,
v Alexandři sě stavichu,
a těm měščanóm vzpravichu,
čeho ptají, ktož je žene.
Tehdy ti jistí měščené
jechu sě praviti o tom,
a řkúc: „Zjezdiec ves svět po tom,
hory, vody i na moři:
panny tak červenej zoři,

7 lyke / rozkoſnei kraſy wſelike / Wynik
die neuhledate / ani gyz piekniejſye g=
mate / Nez geſt katerzina ſkowna /
naſie ſlechetna kralowna / Naucze
ni vmudroſty / Wlepotie ywſlechet
noſti / Rownie giey nikte newydal /
tiem poſſlom yako by przydal / Wſie
vtiechi yweſſele / nicz nepomeſkawſe
dele / Tyech mieſczanuow potazachu /
ty gim nahrad vkazachu / Tamz ygdu
podle rady / Panny cieſarzi wohle=
dy / Ale gynemu nykomu / kdiz bichu
wkralowie wdworu / Strzetnu ſye
ſgiegie materzy / ana gde ſtu zad-
nu dczerzy / Giez tak wdrahey kraſi
ktwieſe / tiemto poſlom ſye to zdie-
ſe / zaweliky diw nad dywi / rzecze=
chu kſobie nikte ziwy / Nam czoz o=
tei kraſie diemy / oniez obak nepo=
wiemi / yakz geſt prziſnie neuwie=
rzi / taynie rzeczechu kſgegie mate-
8 rzi / Abi gich wtom poſluchala atei
panny nedawala / yzaduciemu zi
wemu / ez gy rodu Cieſarzſkemu /
Chtie zazenu vſnubiti / to gim kralo=
wa ſlibiti / Muſſi otpuſczenie wzechu /
kcieſarzowi ſie wzpodgiechu / a p̃wie

i bělosti tak veliké,
rozkošnej krásy všeliké,
vy nikdie neuhlédáte,
ani již pěknějšie jmáte,
než jesť Katerina skrovná,
naše šlechetná královna;
na učení, u múdrosti,
v lepotě i šlechetnosti
rovně jej nikte nevídal.“
Těm poslóm jako by přidal
všem útěchy i veselé:
nic nepomeškavše déle,
těch měščanóv potázachu;
ti jim na hrad ukázachu.
Tamž i jdú ptať podlé rady
panny ciesaři v ohlady,
ale jinému nikomu.
Když biechu v králově domu,
střetnú sě s jejie mateří,
ana jde s tú žádnú dceří,
jež tak v drahej krásě ktvieše.
Těmto poslóm sě to zdieše
za veliký div nad divy;
řčechu k sobě: „Nikte živý
nám, což o tej krásě diemy,
o niež obak nepoviemy,
jakž jesť přísně, neuvěří!“
Tajně řechu k jej mateři,
aby jich v tom poslúchala,
a tej panny nedávala
ižádúciemu živému:
ež ji rodu ciesařskému
chtie za ženu usnúbiti.
To jim králová slíbiti
musi. Otpuščenie vzechu,
k ciesařovi sě vzpodjechu,

cze ti nowyny/ Czieſarz inhed wti ho=
diny/ Sezwa wſeczky naimudrzeiſie /
radcze yzewſech nayvczénieyſie / ypo=
ſla gie natu czeſtu / kalexandrzi ktomu
mieſtu/ Vczinichu potazanie / cziesa-
rzowo rozkazanie / Giedu tam ſwe=
liku pichu / akdyz walexandrzi bichu/
Gydu nahrad przedkralowu / zdawa=
gicz giey chwalu nowu / Podle nyei ge=
gie dczy ſtaſie / Zdaſe ſie gim bi nycz
kraſſie / Nawſem ſwietie neſwitalo=
/any wkwietu prokwitalo / Nez ta pā
na ſtaſie wſluſe / ktomu bieſe wtakē
ruſie / yakz geho bohatie myeny / ny
kte newiedieſe czeny / Takz wtei chwy
9 ly iakz tu ſtachu / dele nicz nepomeſ
kachu / Geden radcze zſnich wiſſoky /
Odſed ſkralowu wze roky / Tomu gy=
ſtie kdy przigeti / atu pañu domuow
wzieti / Sweliku czti owſem ſlawnie /
Tak yakz by ſluſalo ſprawnie / Dczſerz
moczneho krale weſti / Zacieſſarze gi
neſti / Z toho kralewa gim nela / ale bi
naſilnie weſſela / Gſuczi tomu welmi
rada / Wtom czaſſe ta panna mlada / Otō
niczſe newiedieſe / kralowa tiem po=

a praviece ty noviny.
Ciesař inhed v ty hodiny
sezva všecky najmúdřejšie
rádce, i najučenějšie,
i posla je na tu cestu
k Alexandři k tomu městu.
Učinichu potázánie,
z ciesařova rozkázánie
jedú tam s velikú pýchú.
A když v Alexandři bíchu,
jidú na hrad před královú,
zdávajíc jej chválu novú.
Podlé něj jejie dci stáše:
zdáše sě jim, by nic kráše
na všem světě nesvítalo,
ani v květu prokvítalo,
než ta panna stáše v sluše;
k tomu bieše v takém rúše,
jakž jeho bohaté měny
nikte nevědieše ceny.
Takž v tej chvíli, jakž tu stáchu,
déle nic nepomeškáchu,
jeden rádce z nich vysoký
odšed, s královú vze roky
tomu, jistě kdy přijeti
a tu pannu domóv vzieti
s velikú ctí, ovšem slavně,
tak jakž by slušalo správně
dceř mocného krále vésti,
a za ciesaře ji nésti.
Z toho králevá jim nela,
ale by silně vesela,
jsúci tomu velmi ráda.
V tom časě ta panna mladá
o tom niče nevědieše.
Králová tiem poče spieše

cze ſpieſye / k ſwadbie ſie priprawo-
wati / chcziecz ſwu milu dczſerz wydati /
Wſlawnei drazy ſludſkim ſluchem /
ztrawu ybohatim ruchem / yakz doſta-
ti mohla / Zſnadna katerzina ta prze-
zadna / Pocze tomu ſię dywiti / yto
ſie gie protiwiti / Ze tak mnoho zbo-
zie wzklada / arzkucz czo ma matką
zada / Czoly gegy vmiſl mieny / ze-
Okraſſugie ſwe ſyeni / ktera chcze bity
okaza gedney ſwey panny otaza / Ta
giey inhed da wiedieti / rzkucz kralo-
wno chczit powiedieti / Tobie biti ſ-
myſſlem nowim / zaſinem zaczieſſa-
rzowim / Nahodit ſie chiſtagi nati /
Katherina dokomnati / Gide ſwe wniz
ſie vtieze / ta nowina gy mutieſe /
Sedſi wecze kſobie ſama / Wſak my-
ta wſie mudroſt znama / Giz naiwiſſi
miſtrzy znagi / atak mie zakraſnu ma-
gi / Wſiczkni lide priſſwey ziede / ze
wewſem zenſkem porziedie / Nechie
by kde taka byla / aktomu ſem bez omy
la / Tak wiſocze vrozena / ytak wzbozy
rozplozena / yakz toho newiedie cziſſla /
Nadto wſak mam mnoho ſmyſſla / Vmu-
droſti ywuczeny / procz bich ya wtom po-

k svatbě sě připravovati,
chtiec svú milú dceř vydati
v slavnej dráži, s ludským sluchem,
stravú i bohatým rúchem,
jakž dostati mohla z snadna.
Katerina, ta přežádná,
poče tomu sě diviti,
i to sě jie protiviti,
že tak mnoho zbožie vzkládá,
a řkúc: „Co má matka žádá?
co-li jejie úmysl mienı́,
že okrašuje své sieni?
která chce býti okaza?“
Jednej svej panny otáza;
ta jej inhed da věděti,
řkúc: „Královno, chciť povědieti:
tobě býti smyslem novým
za synem za ciesařovým;
na hodyť sě chystaj na ty.“
Katerina do komnaty
jide své, v niž sě utieže.
Ta novina ji mútieše;
sedši, vece k sobě sama:
„Však mi ta vše múdrosť známa,
již najvyšší mistři znají;
a tak mě za krásnú mají
všickni lidé při svej žiedě,
že ve všem ženském pořiedě
nechtie, by kde taká byla;
a k tomu sem bez omyla
tak vysoce urozena,
i tak v zboží rozplozena,
jakž toho nevědě čísla;
nad to však mám mnoho smysla
u múdrosti i v učení:
proč bych já v tom poručení

ruczeny/ Bila mohucz ſie otgieti/ Nech=
ſwei materzy przieti / Dele tei pracze bez
ſtudu/ czieſſarzowu ya nebudu/ yzle bich
ſmiſſla zagiala / Bich toho zachot poya=
11 la / Gehoz gſſem nykdy zdoſpiela / any
znala ny widiela/ kak geſt wzroſtily=
naziwotie / hrbowatly czi wlepotie /
hradily gma czy zle domy / ſlepilygie
czy widomy / Mrzutily czyly twarny /
ſkupily gie czily darny / Craſſnyli geſt
czy nekraſny / nemudrily czy wiehlaſſ=
ny / Chromily geſt nebo prawi / ne=
mocznyly czi pak zdrawy / kakyli geho
obiczeg gieſt/ radiegſy ya ſwu cziſtu czeſt/
Slibugy neſti bezewſech dieky/ Domey
ſmrti ynawieky / Neb mey mudroſti
ny kraſſie / nykte zywi newrownaſie /
Tu rzecz kſobie domluwiwſy / ſuſtawi
czenſtwe ſie ſmluwiwſi / Zawrzewſi
komnatne dwerzy / Wſtawſi gide kſ=
wei materzy / Aſedſy podle nyey zczi-
la / ywecze knyei matko mila / Slys mye
malo teito chwile / wizy zeti bezeſpyle /
Mey ſwatby ſrdecznye zadaſſ / weliku
pczy nakladaſſ / Dluho tiem nechtieczy=
12 dlyti / yat zaczieſarzowa gyti / Syna ne=

byla, mohúc sě otjieti?
nechci svej mateři přieti
déle tej práce bez studu,
ciesařovú já nebudu!
I zle bych smysla zajala,
bych toho za choť pojala,
jehož sem nikdy z dospěla
ani znala, ni viděla,
kak jesť vzrostlý na životě?
hrbovat-li či v lepotě?
hrady-li jmá či zlé domy?
slepý-li je či vidomý?
mrzutý-li čili tvárný?
skúpý-li je čili dárný?
krásný-li jesť či nekrásný?
nemúdrý-li či věhlasný?
chromý-li jesť nebo pravý?
nemocný-li či pak zdravý?
kaký-li jeho obyčej jesť:
radější já svú čistú česť
chci nésti beze všech dieky
do mej smrti i na věky;
neb mej múdrosti, ni krásě
nikte živý nevrovná sě!“
Tu řeč k sobě domluvivši,
s ustavičstvem sě smluvivši,
zavřevši komnatné dveří,
vstavši, jide k svej mateři,
a sedši podlé něj z čila,
i vece k něj: „Matko milá!
slyš mě málo tejto chvíle:
vizi, že ty beze spíle
mej svatby srdečně žádáš,
velikú práci nakládáš,
dlúho tiem nechtieci dlíti:
jáť za ciesařova jíti

chczy to giſtie wiez / Protoz ſie toho y=
wiſtrzez / Aby ho darmo nezwala / Ny
naprazno praczowala / Tot p̃wi bezp
romienenye / kralowa wiez to powie
dienye / Vzawſi ſie wecze pylnye / mila
dſſy procz tak milnye / Mluwis mlcz tot
razy tobie / ykde by ty mohla ſobie / Na=
lezti lepſieho muze / Wſak mu wſiczky
kraly ſluſie / agma welike pokladi / po=
dle wſi mieſta yhrady / ymnohe ſiroke ze
mye / neſlabich nelechke brzemye / Acz
bi ſie tak minul ſtebu / Mila dſſy wieſſ
wie ſirobu / Neſle mnoho let zde gſu=
cze / awzdi polepſenie zducze / Agiz ſi
ho doczekala / razit by nykakz nenecha=
la / By zan myle rada neſla / Gyz geſt
nama ta czeſt wzneſla / Ponyz tietwey
otecz tuzil / tent geſt geho occzy ſluzyl /
Mnoho let dczy wiez to czele / Diewka
otpowiedie ſmyele / Arzkucz matko dar
13 mo mluwis / anamie ſie hnyewê hru
bis / Taket tebe rzeczy doydu / yzazad=
nehot nepoydu / Muze nezt giei ohle=
dagy / ato naniem znamenagi / Ze geſt
wſeho ſwieta kraſſy / czty vrozenym

syna nechci, to jistě věz;
protož sě toho i vystřez,
aby ho darmo nezvala,
ni na prázno pracovala.
Toť pravi bez proměněnie.“
Králová vz-to pověděnie
užasvši sě, vece pilně:
„O milá dci! proč tak mylně
mluvíš? mlč, toť razi tobě.
I kde by ty mohla sobě
nalezti lepšieho muže?
však mu všickni králi slúžie,
a jmá veliké poklady,
podlé vsí města i hrady,
i mnohé široké země.
Nesla bych nelehké břémě,
ač by sě tak minul s tobú!
Milá dci! vieš, vě sirobu
nesle mnoho let, zde jsúce,
a vzdy polepšenie ždúce:
a již si ho dočekala;
raziť, by nikakž nenechala,
by zaň mile ráda nešla.
Již jesť náma ta česť vzešla,
po níž-tě tvój otec túžil;
tenť jesť jeho otci slúžil
mnoho let. Dci věz to cele!“
Dievka otpovědě směle,
a řkúc: „Matko! darmo mluvíš
a na mě sě hněvem hruvíš;
kakéť tebe řeči dojdú:
já za žádnéhoť nepojdu
muže, nežť jej ohledaji,
a to na něm znamenaji,
že jest všeho světa krášší,
ctí, urozením najdražší,

naidrazſy/ Nadweſſwiet naibohatiey
ſy/ nadewſe mudre naymudrzeyſi/ A=
pakly to nebude tak/ tehdy matko wiez
zet nykak/ ya nykdi nepoydu zamuz/
protoz potom darmo netuz/ Ny ſie kto
bud otom tocze/ Wiecz ottoho czaſſu po=
cze/ kralowa ſmutiti zato/ akdiz gie pe
tele nato/ wzmluwichu bi tu myſl wza=
la/ aprzemluwyti ſie dala/ yſla zaczie=
ſarze ſpieſe/ ana gym otpowiedieſie/
Tomu wy arzkucz tak kraſnu/ mye pe
wite ywiehlaſſnu/ vmudroſti roznie
czenu/ ywuczeny oſſwieczenu/ yakz ta
key nykdie neznate/ procz my pokogie
nedate/ Chtielatbich ſie kwam new
ynula/ Waſſy woly vczynyla/ Podle
14 kazanye wſakeho/ optaytez muze take=
ho/ Genzt by bil wtakey wiehlaſſi/ tak
vczeny wtakey kraſy/ ymudri iako ya
ſama/ zatohot poydu bezklama/ Na
ywiecz prowaſi vtiechu/ przietele otpo
wiediechu/ Rzkucz vrozenyegſieho/ mu
ze bohatiegſieho/ Nezſti my bichom wie
diely/ ale bichom powiediely/ Tak mu
dreho ykraſneho/ neb wuczeny wiehla

nad ves svět najbohatější,
nad vše múdré najmúdřejší;
a pakli to nebude tak,
tehdy, matko, věz, žeť nikak
já nikdy nepojdu za muž.
Protož po tom darmo netuž,
ni sě kto buď o tom toče
viec.“ Ot toho času poče
králova smutiti za to.
A když jie přietelé na to
vzmluvichu, by tu mysl vzala
a přemluviti sě dala,
i šla za ciesaře spěše,
ona jim otpovědieše
tomu, a řkúc: „Vy tak krásnú
mě pravíte i věhlasnú,
u múdrosti rozniecenú
i v učení osviecenú,
jakž takej nikdie neznáte:
proč mi pokoje nedáte?
Chtělať bych sě k vám nevinila,
vaši vóli učinila
podlé kázanie všakého;
optajtež muže takého,
jenžť by byl v takej věhlasi,
tak učený, takej krásy,
i múdrý jako já sama:
za tohoť pojdu bez klama,
najviec pro vaši útěchu.“
Přietelé otpovědiechu,
a řkúc: „Urozenějšieho
muže, i bohatějšieho,
než's ty, my bychom věděli;
ale bychom pověděli
tak múdrého i krásného,
neb v učení věhlasného,

ſſneho/ yakoz ſty tohot neznamy/ any ho ſnad naſſwietie gmamy/ Wſet gſu protiw tobie klamy/ diewka weczie kdizto ſama/ Mluwite zet my oſownye/ wewſech zemiech nenye rownie/ Wieztezto zet tiem to blahagy/ adneſſ ſye zaprziſſahagy/ Muze nykdy nepogieti/ Wiecz odtoho czaſſu wznieti/ Tu myſſly vſſweho ſrdcze ſtanu/ zati em kralowa wzpomanu/ Nagednoho puſteñyka/ ſlechetneho vczeñyka/ Ten byeſe odtad rodem zmieſta/ Zalex andrzie knyemu czeſta/ Powzdal bie ſe/ neb napuſtem leſſy bydleſe/ Na huſtem wgednyech horach/ Wgedney ſkale boha geſukriſta chwale/ ygeho zmylitku matku/ bieſe wduchownem doſtatku/ Muz ſlechetny czny porzadny/ Mudri douoſtoyny yradny/ Wprawey: cziſtotie ſedieſe/ zywot nebeſky wedie ſe/ Nepoſkwrny myſli vprziemu/ pro niez kralowa rada knyemu/ Chodie ſe propylnu radu/ neb otgeho rzeczy wnadu/ ygeho propowiedienye/ czaſto miela vtieſſenie/ A kdiz giey namyſly tanu/ tak yak rucze giey wzpomanu/ tu vmiſſlenu zawadu/ namluwy tu

jakož's ty, tohoť neznámy,
ni ho snad na světě jmámy;
všeť jsú protiv tobě klamy."
Dievka vece: „Když to sami
mluvíte, žeť mi osovně
ve všech zemiech nenie rovně:
věztež to, žeť tiem blahaji,
a dnes sě zapřisahaji,
muže nikdy nepojieti
viec." Od toho času vznieti
tu mysl v svého srdce stanu.
Zatiem králová vzpomanu
na jednoho pústenníka,
šlechetného učenníka.
Ten bieše odtad rodem z města
z Alexandřě. K němu cesta
povzdál bieše; neb na pustém
lesí bydléše, na hustém,
v jeděnch horách, v jednej skále,
Boha Jesu Krista chvále,
i jeho zmilitkú Matku;
bieše v duchovném dostatku
muž šlechetný, cný, pořádný,
múdrý, dóstojný i radný;
v pravej čistotě sedieše,
život nebeský vedieše,
neposkvrnný, myslí upřiemú.
Proňž králová ráda k němu
chodieše pro pilnú radu;
neb ot jeho řeči vnadu
i jeho propověděnie
často měla utěšenie.
A když jej na mysli tanu,
tak jak ruče jej vzpomanu
tú umyšlenú závadú,
namluvi tu pannu mladú,

pannu mladu / aby ſye ſnym knyemu
brala / otnyeho vſſlyſala / Oſſwem
ſtawu rzecz nyekteru / ynhed zytra
nekweczeru / wſtawſie knyemu ſie
precz brachu / akdyz przedtu yatku
16 ſtachu / kdez bieſe geho bydla ſkola / kra=
lowa geho zawola / to vſliſye ten
muz ſprawny / Cziſty ſwati bohu ſlaw
ny / ywinide protiw nye wen / kralo=
wa mu rzeczy zkorzen / Otpoczatka we
wſem rzyedie / Wſeczky dokoncze po=
wiedie / A nadiegiczi ſye tomu / Zdaby
gy ſwu rzeczi ktomu / Przyp̄wil by za
muz chtiela / Ten puſtennyk welmy z
czela / Pocze ſie ktomu ſtawity / akate
rzynye prawiti / Omanzelſtwy vp̄wē
ſtawu / mnoho awſie p̄wdu prawu /
zpyſma yak naylep vmye / Cralowa
p̄ſwem rozumye / Gide powzdal ot
nich obu / arzkucz zda wnyekteru dobu /
Geho radu vſliſeczy / mne ſye yako neſti
dieczi / Naſie lyboſty powoly / tento czny
muz oſtaw koly / Skaterzynu ſam ge
dyny / Powiedie knye rzka bez wyny / Die
wko ybezpoſkwrvenye / wyſokeho vro
17 zenye / Vmudroſti przielis kraſna / we
wſem vczeny wiehlaſſna / ybohata k=

aby sě s ní k němu brala,
i ot něho uslyšala
o svém stavu řeč některú.
Inhed zítra, ne k večeru,
vstavše, k němu sě preč bráchu.
A když před tú jatkú stáchu,
kdež bieše jeho bydla skola,
králová jeho zavola.
To uslyše ten muž správný,
čistý, svatý, Bohu slavný,
i vynide protiv nie ven.
Králová mu řeči z kořen,
ot počátka ve všem řiedě,
všecky do konce pověDě,
a nadějíci sě tomu,
zdaby ji svú řečí k tomu
připravil, by za muž chtěla.
Ten pústenník velmi z cela
poče sě k tomu staviti,
a Katerině praviti
o manželství v pravém stavu
mnoho, a vše pravdu pravú
z písma, jak nejlépe umě.
Králová při svém rozumě
jide povzdál ot nich obú,
a řkúc: „Zda v některú dobu
jeho radu uslyšieci,
mne sě jako nestydieci
našie libosti povolí?“
Tento cný muž, ostav koli
s Katerinú sám jediný,
pověDě k nie, řka: „Bez viny
dievko, i bez poskvrněnie,
vysokého urozenie,
u múdrosti přieliš krásná,
ve všem učení věhlasná

tomu gſuczy / Nadewſecky panny
ſkwuczie / kraſu czoz gich yeſt naſwie-
tie / ſlyſſym zet vmnohe przietie / lyde
pokogie nedadye / yprzietele k tomu
radye / Bi ſla zamuz vmanzelſtwie / ꝑ
rozliczne bezpeczenſtwie / Gehoz zeny
bezmuz nemagi / yat pak w tom tu ra-
du dawagi / abi ty myſl przedſie miela /
neb to tak wiſocze wzneſſla / yakz ya
potom nelap tuzi / yakemuz chceſſ
panno muzy / Takehozt ya nikdiez ne-
wiedie / ale wſakt gedno powiedye /
Podtagemſtwȳ twey myloſti / wiediet
whrozney bohatoſti / Gednoho krale ſla-
wneho / vczeneho yſp̃wneho Mudreho /
nadewſie mudroſty / Craſneho nadew
ſie yaſnoſti / atent geſt p̃wy nakratcze /
gedynky ſyn ſwe matcze / Gednoroze
18 ny zdoſtatka / ageho zmylitka matka /
Geſt przecziſtuczie diewicze / aſwietleyſi
nez dennycze / Wzkwetla nadewſeczky
zeny / geho otecz wilozeny / Geſt pan
wſeczka panſtwie gmagie / zeny tiele
ſney neznagie / kral geſt nadewſemy
kraly / Geho kralowſtwie gieſt wdaly
ynaſyrzy neſeznano / zpoſſobono yzge-

i bohatá, k tomu jsúcie
nade všecky panny skvúcie
krású, což jich jest na světě:
slyším, žeť u mnohé přietě
lidé pokoje nedadie,
i přietelé k tomu radie,
by šla za muž u manželstvie,
pro rozličné bezpečenstvie,
jehož ženy bez muž nemají:
jáť pak v tom tu radu daji,
aby tu mysl před sě měla,
neb to tak vysoce vzela,
jakž já po tom nelap túži.
Jakémuž chceš, panno, muži,
takéhožť nikdiež nevědě;
ale všakť jedno povědě,
pod tajemstvím, tvej milosti:
věděť v hroznej bohatosti
jednoho krále slavného,
učeného i správného,
múdrého nad vše múdrosti,
krásného nad vše jasnosti;
a tenť jest, pravi na krátcě,
jedinký syn svojej matcě,
jednorozený z dostatka;
a jeho zmilitká matka
jesť přečistúcie děvice,
a světlejší než dennice,
vzkvetlá nade všecky ženy;
jeho otec vyložený
jesť pán, všecka panstvie jmaje,
ženy tělesnej neznaje,
král jesť nade všemi králi:
jeho královstvie jesť v dáli
i na šíři neseznáno,
zpósobeno i zjednáno

dnano / Tak yakz nevmrze ygeden / ktoz
koly tam bude wzweden / ale zdraw
gieſt wiecz nawieky / any mu gie kto
naprzieky / Ny tu ktera zaloſt ſtele / ye=
dno radoſt yweſſele / Beztruchloſti ybez
tuhy / Ten kral ma tak drahe ſluhy / y
panyczuow az bezcziſla / znychz kazdy
gma wiecze ſmyſla / ybohatiegy occzie
tweho / geſt koſta krale czyprſkeho / ana-
dtot powiedie wiecze / ez naymenſy
geho zrzyecze / vmudroſti tie przemaha /
zbozym y vczenym ſaha / Nadtie ykra
19 ſu neſlychanye / Geho wiek bezdo=
konanye / geho zbozie nykdy nezhy
ne / geho kochanye nemyne / Geho
ſie kraſy hwiezdy dywie / geho mu=
droſti tak zywie / nemoz yzaduczi v=
mem / obkliczicz y ny rozumem / kak
ſye hromazdy neb diely / Gemu wſy
czkny ſwieti andiely / Wradoſti poſ
luſnye ſluzie / wgeho pokogiech ne-
tuzie / ale weſſele ſye pylnye / geho
kralowanye ſylne / koncze nema
any berze / ny ſie zruſſi ani zdere /
Gedno zawſie gieſt zanowa / to by
rzecz puſtenykowa / Caterina to
ſliſawſy / Wſeczko pylnye namyſſl

tak, jakž neumře ijeden,
ktož koli tam bude vzveden,
ale zdráv jest věč na věky;
ani mu je kto na přieky,
ni tu která žalost stele,
jedno radost i veselé
bez truchlosti i bez túhy.
Ten král má tak drahé sluhy,
i panicóv až bez čísla,
z nichž každý jmá viece smysla,
i bohatějí otce tvého
jest, Kosta krále Cyprského;
a nad toť povědě viece,
ež najmenší jeho zřiece
u múdrosti tě přemahá,
zbožím i učením sahá
nad tě, i krású, neslýchaně;
jeho věk bez dokonánie,
jeho zbožie nikdy nezhyne,
jeho kochánie nemine,
jeho sě krásě hvězdy divie,
jeho múdrosti tak živě
nemóž ižádúcí umem
obklíčiti, ni rozumem,
kak sě hromáždí neb dělí;
jemu všickni světí anděli
v radosti poslušně slúžie,
v jeho pokojiech netúžie,
ale veselé sě pilně;
jeho kralovánie silné
konce nemá, ani béře,
ni sě zruší, ani zdéře,
jedno za vše jest za nová."
To by řeč pústenníkova.
Katerina to slyšavši,
všecko pilně na mysl bravši

brawſy / Vſt porzad czoz yvprzieti / ale
geho mudrey rżeczy / Zawlas nerozu
myegieſe / neb geſcze pohanka bie
ſe / Proto giey to bieſe nezywno / ale
wſrdczy welmy dywno / Ezkak mnoho
20 ſmyſla gmyela / ywuczeni gſucz proſ
piela / Otzadneho myſtra wole / ny
vczennyka weſkole / Neſlíchaly cztu
cze wzadnych / knyhach ſnadnych yne
ſnadnich / Otakem myzy ykraly / onye
mztak bohatu taly / Tento puſteňyk
prawieſe / druha myſl ta gy trapie
ſe ez giey tak czneho wiedieſe / ze
czoz koly powiedieſe / To wſie prawda
prawa / Protoz pak ze ſrdczem vzrzela /
Wtuhach chtiecz wtom znamoſt myeti /
Czoz giey prawyl ato wzwiedieti / ywz
proſſy ho welmy myle / rzkucz giz ſie
muſſy tey chwile / Tebe owſem oſty
dieti / mohlalibich kak wiedieti / Toho
muze onyemz my prawil / Wſeho by
mye ſmutka zbawil / kdely bidly ane-
bo gieſt / Ten ſlawny kral gehozto cz
eſt / Ty nadewſie krale chwaliſſ / tiem
otemne ſmutka wzdalyſſ / vkaz my
21 toho zemy giſtu / gehoz gieſt matka
diewku czyſtu / Pnſteňyk wecze rowē
ſtwym / panno p̄wit podtagemſtw

z úsť pořád, oči upřieci:
ale jeho múdrej řeči
za vlas nerozumějieše,
neb ješče pohanka bieše.
Proto jej to bieše neživno,
ale v srdci velmi divno,
ež kak mnoho smysla jměla,
i v učení jsúc, prospěla,
ot žádného mistra vóle
ni učenníka ve škole
neslýchala, i čtúc, v žádných
knihách, snadných i nesnadných,
o takém muži i králi,
o němž tak bohatú táli
tento pústenník pravieše.
Druhá mysl ta ji trápieše,
ež jej tak cného vědieše,
že, což koli povědieše,
to vše pravda byla celá.
Protož pak, že srdcem mřela
v túhách, chtiec v tom známosť mieti,
což jej pravil, to vzvěděti,
i vzprosi ho velmi mile,
řkúc: „Již sě musi tej chvíle
tebe ovšem ostyděti:
mohla-li bych kak věděti
toho muže, o němž mi pravil,
všeho by mě smutka zbavil,
kde-li bydlí, anebo jesť
ten slavný král, jehožto česť
ty nade vše krále chválíš?
tiem ote mne smutka vzdálíš,
ukaž mi toho zemi jistú,
jehož jesť matka dievkú čistú.“
Pústenník vece rovenstvím:
„Panno, praviť pod tajemstvím,

ym / yzaklinam by nykomu / any ſe
mu ny onomu / Mepwila rzeczi tey
to / nebt geſt obak welmy zle to / ktoz
czio tagemſtwie pronoſſi / an geho
mlczeczi proſſi / Protoz proſit pano
myla / abi toho nezgewila / az ſie
meziwamy ſkona / manzelſtwo po=
dle zakona / aczt ſie to ſliſſeti liby /
kralowa to rada ſliby / yda gemu
nato wieru / Puſtennyk knye we
cze ſmyeru / yuz tebe rzeczy pozdra
wy / ten panycz onyemz ya prawi /
To geſt ſyn wzbozi neſkrowny /
Gedney ſlechetney kralowny / Giez
geſt wſech kraſſ nayſwietleyſie /
a wſech zen dobrotiwieyſie / Rozko
22 ſſna yprzewyborna / Miley twarzy prz
epozorna / doſtoynoſti oſſlawena / Na=
dewſeczka zenſka gmena / Giez wſie
twarzy chwalu piegy / Teit pannye
maria diegi / Tat geſt tak welikey mo=
czy / ktozt knyey wedne ywnoczy / w
kterey nuzy gſa zawola / ſrdczem zwie
rneho hlahola / Tent darmo praczie
newzklada / ale to wſie czoz poza-
da / Tot ma ynhed bezrozpaczi / Katery
na wneodwlaczy / wecze puſtenyku
myly / radſie wierny wſmyſſle czili /

i zaklínám, by nikomu,
ani siemu ni onomu,
nepravila řeči této;
nebť jesť obak velmi zlé to,
ktož čie tajemstvie pronosí,
an jeho mlčeti prosí;
protož prosiť, panno milá!
aby toho nezjevila,
až sě mezi vámi skoná
manželstvo podlé zákona,
ačť sě to slyšeti líbí.“
Králova to ráda slíbi,
i da jemu na to vieru.
Pústenník k nie vece s měrú:
„Již tebe řečí pozdravi:
ten panic, o němž já pravi,
to jesť syn v zboží neskrovný
jednej šlechetnej královny,
jež jesť všech krás najsvětlejšie,
a všech žen dobrotivějšie,
rozkošná i převýborná,
milej tváři, přepozorná,
dóstojností oslavená
nade všecka ženská jmena,
jiež vše tváři chválu pějí:
tejť panně Maria dějí.
Tať jesť tak velikej moci:
ktožť k něj, ve dne nebo v noci,
v kterej núzi jsa, zavolá
srdcem z věrného hlahola,
tenť darmo práčě nevzkládá,
ale to vše, což požádá,
toť má inhed bez rozpači.“
Katerina v neodvlači
vece: „Pústenníku milý,
rádce věrný, v smysle čilý!

Powiez my acz my chczeſſ pety/ mohla-
libich kak vzrzieti/ Toho panycze y
krale/ ſgeho mylu matku wchwale/
Puſteñyk gie otpowie/ rzka myla dſſy
przitwey ziedie/ Bi ſobie radu wzpo
mohla/ ſnadby giey wiedieti mohla/
acz bi tebe to nezbilo/ zet by mu to libo
bilo/ Neb toho czneho panycze/ yſlaw
23 neho kralowicze/ Nemohu ty lude
taczi/ widieti ſmrtelny wſaczi/ Pro
ſwu liboſt neb prochtienye/ Neb tē
kral ſmrtelny nenye/ Protoz geho
newidagy/ ty yenz ſnym przebywa-
gy/ aty take giz mu ſluzie/ Wedne
wnoczi ponyem tuzie/ Tiem ſie on
tak widieti da/ yak ſie mu kdi po
dobno zda/ awſakt chczit tu radu daty/
acz mne budeſſ poſluchaty/ Ez gey
yſmatku ohledaſſ/ koly yakz ty ſama
zadaſſ/ Cateryna radoſtywie wecze
mu ymyloſtywie/ Wieducz giey vſta
wiczneho/ moy oczſiku czſo ſliczneho/
mnye vkazeſſ neb poradiſſ/ tiem mye
yako wrag poſadyſſ/ Nemozt nycz
tak nelehkeho/ bich any protywneho/
Bich ya wſeho netrpiela/ bicht gey
gedinke vzrzela/ Tehdi puſtennyk

pověz mi, ač mi chceš přieti,
mohla-li bych kak uzřieti
toho panice i krále
s jeho milú matkú v chvále?“
Pústenník jie otpovědě,
řka: „Milá dci! při tvej žiedě,
by sobě radú vzpomohla,
snad by jej viděti mohla,
ač by tebe to nezbylo,
žeť by mu to libo bylo;
neb toho cného panice
i slavného kralovice
nemohú ti ludé tací
viděti smrtelní všací
pro svú libosť, neb pro chtěnie;
neb ten král smrtelný nenie.
Protož jeho nevídají
než ti, již s ním přebývají,
a ti také, již mu slúžie,
ve dne v noci po něm túžie:
těm sě on tak viděti dá,
jak sě mu kdy podobno zdá.
Avšak chciť tu radu dáti,
ač mne budeš poslúchati,
ež jej i s matkú ohladáš,
jakž ty koli sama žádáš.“
Katerina radostivě
vece mu, i milostivě,
vědúc jej ustavičného:
„Mój otčíku! co sličného
mně ukážeš neb poradíš,
tiem mě jako v ráj posadíš;
nemóžť nic tak nelehkého
býti, ani protivného
bych já všeho netrpěla,
bychť jej jedinké uzřela.“

t proradoſt / Wyda tey kralownye za-
duczje 24 duczye doſt / ydoſieze wſkrytem trhu /
Gedney deſczky zſweho brhu / nate
z bieſta dle vkazy / pſana dwa piekna
obrazy / Obraz ſwatey marzie zczy
na / ana neſye ſweho ſyna / Jeſukry
ſta laſkaweho / Wzem tu deſczku zſ
myſla laſkaweho / ymanu rukawę
maynye / ypoda tey deſczky taynye /
kralownye podkrzydlo gegie / arz
ka ay zrzyz weſſelegye / Tut ten pa
nycz gmenowany / ſtogi ſwu mat
p̃ ku napſany / Onyemz ſem ya p̃wil
tobie / aty deſczku wezmucz k ſobie /
Berzſye domuow ſmatku ſwogy /
Akdiz budeſſ wſwem pokogy / zaw
ruczy ſie ſama ſwornye / kleknucz
przed tu deſczku pokornye / Wzneſſ
oczy kneby wzhuoru / proſiz ſwely
ku pokoru / Tey zmylitkey panny
kraſney / nadewſie ſwietloſti yaſne /
25 Gegiez myloſti nycz draze / at ſweho
ſyna pokaze / Mat nadiegie gieſt
tak dana / ze wzdy budeſ vſliſana /
Otpuſczenie geho wzemſy / deſczku
podpazy vgemſy / ybra ſie domuow
ſmatku ſwu / yſtiemy pañamy gez
připsano trochu níž a neodstonale wtu dobu biechu: giegie ſluhy / zpod z
gidechu gy hrozne tuhy / Miſlecz ſo-

Tehdy pústenník, pro radosť,
vida tej královny žádosť,
i dosieže v skrytém trhu
jednej deščky z svého brhu;
na té biesta dle úkazy
psána dva pěkná obrazy:
obraz svatej Mařie z čina,
ana nese svého syna,
Jesu Krista laskavého.
Vzem tu deščku z smysla cného,
i manu rukávem majně,
i poda tej deščky tajně
královně pod křídlo jejie,
a řka: „Aj, zřiž veselejie!
tuť ten panic jmenovaný
stojí s svú matkú napsaný,
o němž sem já pravil tobě.
A ty deščku vezmúc k sobě,
beř sě domóv s matkú svojí;
a když budeš v svém pokoji,
zavrúci sě sama svorně,
kleknúc před deščkú pokorně,
vznesiž oči k nebi vzhóru,
prosiž s velikú pokorú
tej zmilitkej panny krásnej,
nade vše světlosti jasnej,
jejiež milosti nic dráže,
ať svého syna pokáže:
máť naděje jesť tak dána,
že vzdy budeš uslyšána."
Otpuščenie jeho vzemši,
deščku pod paží ujemši,
i bra sě domóv s matkú svú,
i s těmi pannami, jež v tu
dobu biechu jejie sluhy.
Zpodjechu ji hrozné túhy,

bie tak yſicze / kak by toho pana
lycze / Cu mohla widieti wſkuorzie /
kdyz weczerzy dachu wdworzie Aw=
ſychny lide zeſnuchu / Wſichny oh
nowe potuchu / Tehdy giey brzo=
namyſſl wznyde / Ez doſwey kom
nati wnyde / yzaſwieti ſwieczku
yaſnu / wynyemſy tu deſczku kra
ſnu / ypoſtawy gy przed ſobu / ne
wzlitowa ruku obu / Tepuczy ſye
kſrdczy gima / ſwyma yaſnyma o
czyma / horzcze placzicz yſlzlywie /.
26 Proſeczi tey panny zywey / Aby ſie ne
rozpaczila / Gie vkazati raczila / Swe
ho synaczka myleo / tu tak zſrdeczka
czileho / Czyny ſobie mnoho nuzye /
rzkucz nekchoti ale ale kſluzie / By mye
przyal neboziczku / Pogiegye bielu=
czy liczku / Slzy potoczkem ſie wale=
chu / Giegy occzy ſie kalechu / Wekr
wy weliku zadoſty / kdyz pak bieſe
rozlicznu zaloſty / Mnoho plakala
wtey wazie / Tehdy padſy napodlazie /
yvſnu ztiezkeho truda / W ten czaſſ
ſie widieti vda / Giey yedno widie
nye dywne / kraſne awelmy pozy
wne / Wtom widieny ſie giey zdaſie
Ez nagedney luczye ſpaſie / Nawely

mysléc sobě tak i sice,
kak by toho pána líce
tu mohla viděti v skoře.
  Když večeři dachu v dvoře,
a všichni lidé zesnuchu,
všichni ohňové potuchú,
tehdy jej brž na mysl vznide,
ež do svej komnaty vnide
i zasvieti sviečku jasnú,
vyněmši tu deščku krásnú
i postavi ji před sobú;
nevzlitova rukú obú,
tepúci sě k srdci jima,
svýma jasnýma očima
hořce plačíc, i slzlivě
proséci tej panny živě,
aby sě nerozpáčila,
jie ukázati ráčila
svého synáčka milého.
Tu tak z srdéčka čilého
čini sobě mnoho núzě,
řkúc: „Ne k choti, ale k sluzě
by mě přijal nebožičku!“
Po jejie bělúciem líčku
slzy potóčkem sě valéchu,
jejie oči sě kaléchu
ve krvi velikú žádostí.
Když pak rozličnú žalostí
mnoho plakala v tej vázě,
tehdy padši na podlazě
i usnu z těžkého truda.
  V ten čas sě viděti uda
jej jedno viděnie divné,
krásné a velmi poživné.
V tom viděni sě jej zdáše,
ež na jednej lúcě stáše,

yſirokey / Wſu rozkoſſy neprokey / Ta bieſe letnu trawu ſwietla / Tak rozmladla yrozkwetla / Negednu bohatu kraſſu / yak ſie giey zdaſie
27 wtom czaſſu / By podle ſwietſkey ponutky / kraſie paſſeky yluky / Ne wydala yakz gie zywa / Ny wiecz ro= zkoſneho dywa / Vzrze ztiech drahich vhledy / ande naſtoliczy ſedy / Maria ta wzwetla panna / Giez matka yeſt ſwata anna / Drzy ſweho gedynacz ka / xpa myleho ſynaczka / kochagicz gey myſly czylu / Anadgeho pleczku mylu / Sigka biela ſwieti lſknuczy / yako ly lyum bieluczy / lſkne kdyznay ſwiet leyſy: laſky / Ageho zaduczie wlaſky / Swietie wſie poſkwrny nahe / yako ryze zlatto drahe / lſkne nadgyne zla tto_drazy / wtiech wlaſiech nadgeho : pazy / zataczely ſye pupenczy / yakoz to zlatty prſtenczy / Zdielany otpomy ſlenye / tiezku zaloſt rozmyſlenye / Naſſwem ſrdeczku plodieſe / Czoz o kolo nye chodieſie / Wſak nemoze nyk=
28 die zwratka / wtwarzy vzrzety dietat ka / Neb ſie bieſe obliczegiem / drahy m dietietym ſwietiegem / kmatſie tak

na velikej i širokej,
všú rozkoší nepřírokej;
ta bieše letnú travú světlá,
tak rozmladlá i rozkvetlá
nejednú bohatú krású,
jak sě jej zdáše v tom času,
by podlé světskej ponuky
krassie paseky i lúky
nevídala, jakž je živa,
ni viec rozkošného diva;
uzře z těch drahých úhledí,
ande na stolici sedí
Maria, ta světlá panna,
jiež matka jest svatá Anna,
drží svého jedináčka,
Krista, milého synáčka,
kochajíc jej myslí čilú;
a nad jeho pleckú milú
šijka bielá svietí lsknúcí,
jako lilium bělúcí
lskne, když najsvětlejšie má lsky;
a jeho žádúcie vlásky
svietie, všie poskvrny nahé,
jako ryzé zlato drahé
lskne, nad jiné zlato draží;
v těch vlasiech nad jeho paží
zatáčeli sě pupenci,
jakožto zlatí prstenci,
zdělaní ot pomyšlenie.
Těžkú žalost rozmyšleně
na svém srdéčku plodieše:
ač okolo nie chodieše,
však nemože nikdie z vratka
v tváři uzřieti dětátka;
neb sě bieše oblíčejem
drahým, dietěcím zvyčejem,

blyz przichililo / yak ſie nykdiez neſſmylilo / Bi ſie kdy ozrzelo zaſie / nez wzdy ſmatku zrzeſta naſye / Tehdy maria laſkawa / wſech ſmutnych v tiecha p̃wa / yſmyercze wkazdu hody nu / wecze omoy myly ſynu / Ozrzy ſie ale gedynu / wiem ez wieſſ hyn kate rzynu / Ana wkraſy ſmutna chody / Naſwem ſrdczy zaloſt plody / Zdaleka nahledagiczy / Tye widieti zadagyczy / Nerod ſye gyey ſynu kryti / Wſakt ch cze rada twa chot biti / Wſluzebney zadoſti to wieſſ / procz knyey nyeczeho nepowieſſ / Tehdy yeſus xp̃us ſedie / wecze naſwu matku hledie / Myla matko czemu proſyſſ / Aſwu proſbu kemnye wznoſyſſ / Swich drahich vſt ſnaznye zany / Powiemt
29 powiemt gednn wynu nany / P nyzto matko wiez prawie / donyz tye wtom wnyemzt yeſt ſtawie / kak yeſt kraſna ypokogna / wſakt nenye toho douoſtoyna / Bit hledala name lycze / any zgaſna any znycze / Neb wieſſ ez on ſtiemy ſtoly / Geſto czynye wſie mu woly / yczynyly ſu wſwietiegſucze / name lycze zrzeczy / zducze / Ty mye ynz widieti mohu Chwalu zdayucz mnye bohu / Ale ya

k matcě tak blíž přichýlilo,
jak sě nikdiež nesmililo,
by sě kdy ozřelo zasě,
než vzdy s matkú zřésta na sě.
Tehdy Maria laskavá,
všech smutných útěcha pravá
i smierce v každú hodinu,
vece: „O mój milý synu!
ozři sě ale jedinú;
viem, ež vieš hyn Katerinu,
ana v kraji smutná chodí,
na svém srdci žalosť plodí,
z daleka nahlédajíci,
tě viděti žádajíci.
Neroď sě jej, synu, krýti,
všakť chce ráda tvá choť býti
v služebnej žádosti, to vieš:
proč k něj něčeho nepovieš?“
Tehdy Jesus Kristus sedě
vece, na svú matku hledě:
„Milá matko! čemu prosíš
a svú prosbu ke mně vznosíš
svých drahých úst snažně za ni?
poviemť jednu vinu na ni,
pro nižto, matko, věz pravě,
doniž-tě v tom, v němžť jesť, **stavě**,
kak jesť krásná i pokojná,
všakť nenie toho dóstojná,
byť hlédala na mé líce,
ani z jasna ani z nice;
neb vieš, ež já s těmi stoli,
jižto činie všu mú vóli,
i činili sú, v světě jsúce,
na mé líce zřéti ždúce:
ti mě již viděti mohú,
chválu zdávajúc mně Bohu;

kſem rzekl yeſt wynna / Ꝑnyz yeſcze
katerzyna / Name lycze zrzeczy nemozi /
acz ſobie gynak neſpomuoz / kakz yeſt
kraſna nadewſe panye / Wſak pod=
le przirownawanye / Protiw mym pa͡t
nam ypanyem / nyczſe nenye tyemgy
hanyem / Pakly dieſ ez yeſt vczena / Mu=
dra dobrze vrozena / Bohata tomu ya
ſhowiem / Muoy naymenſi ſluha to
wiem / Mudrzegy yvczenyegi / yeſt yſto=
krat hohatieyſi / Nez ta panna tak
yeſt tycha / proto mne ſobie zeny
cha / Nedoſtoyna gmyeti ona / ny
namye zrzyeczy bezzaſlona / Tehdy
Maria pa͡na moczna / Wſiem zadagy
czym pomoczna / wecze muoy nay
duoſtoynyeyſi / ſynu kraſny naymy
leyſi / Powiez mohlalyby czo zdieti /
Kateryna neb trpyeti / Pronyezto by
yu potkalo / to ſczeſtie ez by ſie ſtalo /
Bytie aczrzeczy ſmyegi / widiela wt
wem obliczegy / W tom czaſſy ten ſyn
zaduczy / wſech wieczy kral wſemo=
huczy / Powiedie rzka ſwey matſie :
tak / kdyz kemnye chcze toho wſak /
ya otſebe neotluczi / tobye matko to
poruczy / Okralownye tey ypannye /
Chtiel poſluſna biti dannye / Sp̃we

ale jak sem řekl, jest vina,
pro niž ješče Katerina
na mé líce zřéti nemóž,
ač sobě jinak nespomóž.
Kakž jest krásná nad vše panie,
však podlé přirovnávánie
protiv mým pannám i paniem
niče nenie, tiem ji haniem.
Pakli dieš, ež jest učená,
múdrá, dobře urozená,
bohatá, tomu já shoviem:
mój najmenší sluha, to viem,
múdřejí i učenějí
jest, i stokrát bohatějí,
než ta panna, kak jest tichá;
proto mne sobě ženicha
nedóstojna jmieti ona,
ni na mě zřieti bez záslona.“
Tehdy Maria, panna mocná,
všem žádajícím pomocná,
vece: „Mój najdóstojnější
synu, krásný, najmilejší!
pověz, mohla-li by co zdieti
Katerina, neb trpěti,
pro něžto by ju potkalo,
to ščestie, ež by sě stalo,
by tě, ač to řéci směji,
viděla v tvém oblíčeji?“
V tom časě ten syn žádúcí,
všech věcí král všemohúcí,
povědě, řka svéj matcě tak:
„Když ke mně chce, toho nikak
já ot sebe neotluči;
tobě, matko, to poruči
o královně tej i panně:
chce-li poslušna býti danně

dlne rady mych ſynuow / apgieti ſye
tiech czynuow / yakz gy me ſluhy na
uczye / geſto ſye wzdy promye muczie /
31 Me kazanye rady czyniecz / Protywo
ſye mnye newynyecz / Bude tiemz
dielom hoſpodarz / ſnadt bich tak
vzrzela mu twarz / ktomu opyet
ſwietla ruoze / dczy myloſrdneho lo
zye / wecze omoy myly ſynu / Zatu
ſwu zatiezku wynu / Nemozṯ nycz
tak newrazdneho / byti any neſnad
neho / Byṯ toho wrozlyczney ſlotye /
Wſeho netrpyela protye / Cateryna
welmy rąda / On wecze kdiz toho za
da / Nechay at gde kradſy ſwemu /
Puſteñyku ſluzye kmemu / Atu prſy
gemu poruczy / aczemuz gy ten nau=
czy / aṯ to czyny bezpreſtanye / Pakṯ
ſie wratiecz rozkochanye / Name licze
bude zrzyeti / aczoz koly bude chtieczy /
knyemuz gegie proſba trzye / To wſecz=
ko namye obdrzy / kromye powiemṯ
wtey hodynye / Zet yu wiedie wgedney
32 wynye / Tet giey nelzie gynak zbiti /
Nezṯ gy muſſy wodu ſmyti / Tu rzecz
kdiz yuz owſem czele / domluwy yn=
hed doſpiele / Puſtyw yako krzydle
zſebe / ywletie nahoru wnebe / Po=

spravedlné rady mých synóv,
a přijieti sě těch činóv,
jakž ji mé sluhy naučie,
ježto sě vzdy pro mě mučie,
mé kázanie ráda činiec,
protivo sě mně neviniec,
bude tiemž dielem hospodář,
snadť by tak uzřela mú tvář.“
K tomu opět světlá róže,
dci milosrdného lože,
vece: „O mój milý synu!
za tu svú za těžkú vinu
nemóžť nic tak nevraždného
býti, ani nesnadného,
byť toho v rozličnej slotě
všeho netrpěla pro tě
Katerina velmi ráda.“
On vece: „Když toho žádá,
nechaj, ať jde k rádci svému,
k pústenníku, k sluzě mému,
a tu při jemu poručí;
a čemuž ji ten naučí,
ať to činí bez přestánie.
Pakť sě vrátiec, rozkochaně
na mé líce bude zřieti;
a což koli bude chtieti,
k němuž jejie prosba trží,
to všecko na mně obdrží.
Kromě poviemť v tej hodině,
žeť ju vědě v jednej vině:
téť jej nelzě jinak zbýti.
nežť ji musí vodú smýti“
Tu řeč když již ovšem cele
domluvi, inhed dospěle
pustiv jako křídle z sebe,
i vletě nahoru v nebe,

gem matku ſwu bezluty / ynhed zto-
ho ſna proczity / katheryna zſmyſl
ney wady / wſtwayſi / wzhuoru ztey
podlahy / Nanyez bieſe ſpala pa-
myet gmagicz / Te wſe ſnaznye wz
pomynagicz / Czo wiediela yſliſala /
Wtey otrapy znyez dozdala / Bieſe
teſkna wſobye pemnoho / ſhroznu
ſwu zadoſty toho / By ſie den przyb
lyzil wſkuorzye / ayakz brzho wny-
du zorzie / Tak wſe rucho naſie wz
emſy / Pany ſwe ſluhi pogemſy / Gide
ktomu puſtenyku / kſlechetnemu vcze
nnyku / Ta doſtoyna czna dyeweczka /
33 ypotlucze wuokeneczka / Sama z
zadoſtnye poſtati / To vſliſye ten
muz ſwati / ywynyde knye nayawo /
arzka oſlechetna panno / Czo ty zde
czynyſſ tak rano / ktereſ gieſt naſile
dano / Ezs poblediela naliczku / Ona
wecze muoy octzyku / To powiedie
myloſtywie / ypocze mu zaloſtywie /
Prawiti ynhed ſpoczatka / To wſe po-
rzad douoſtatka / Pamyetnye vpy-
lnem chtieny / Czoz wtom ſnu yuwi
dieny / Bieſe ſliſala ywidiela / Arzkucz
giz bich rada chtiela / Swe wſie ze
mye zato daty / Bich giey mohla w

pojem matku svú bez luti.
  Inhed z toho sna procuti
Katerina, z smyslnej váhy,
vstavši vzhóru z tej podlahy,
na niež spala, pamět jmajíc,
to vše snažně vzpomínajíc,
co viděla i slyšala
v tej otrapi, z niež doždala
bieše, teskna v sobě mnoho,
s hroznú svú žádostí toho,
by sě den přiblížil v skoře.
A jakž brzo vznide zoře,
tak vše rúcho na sě vzemši,
panny, své sluhy, pojemši,
jide k tomu pústenníku,
k šlechetnému učenníku,
ta dóstojná, cná děvečka,
i potluče v okenečka
sama z žádostnej postaty.
To uslyše ten muž svatý,
i vynide k nie na jevo,
a řka: „O šlechetná děvo!
co ty zde činíš tak ráno?
kteréť jesť násilé dáno,
ež's pobleděla na líčku?“
Ona vece: „Mój otčíčku!“
To pověděě milostivě,
i poče mu žalostivě
praviti inhed s počátka
to vše pořád do ostatka
pamětně u pilném chtění,
což v tom snu i u vidění
bieše slyšala i viděla,
a řkúc: „Již bych ráda chtěla
své vše země za to dáti,
bych jej mohla v tvář poznati

twarz poznati / Podle myloſtneho czy
nu / yczteť namye kakus wynu / Rz
ka / tuť muſy ſmýti wodu / Puſteňyk
wecze tu nehodu / Mila dczy ya ſtawy
ſkoro / Acz twe ſrdcze ſporo / Ze
gie kuſtawiczſtwu ſmyerzyſſ / Aſnaz=
34 nye tomu vwierzyſſ / Gymzto tie
me rzeczy zdarzie / Ez xp̃us ſyn ſwa=
tey marzie / Geſť gedyny buoh nad
bohy / kral nadewſemy kraly mnohi /
Trzmy gmeny gſuczy yeden ſluch /
Takez otecz ſyn ſwati duch / Geſť
geden moczny buoh ſlawnye / Tehda
tie nauczy ſprawnye / Tomu gymz
tey wyny zbudeſſ / agey wzdy widie
ti budeſſ / Sgieho occzſiem wgeho
domu / ypocze p̃witi ktomu / Gye
obozyem narozeny : Okrztie yovmucze
ny / Oyeho wzkrzyeſeny ſlawnem /
Nanebewſtupenye ſp̃wne / yowſie
kreſtanſkey wierze / ynhedz vpokor
ney myerze / kateryna klekſy waznie
Spemſy ſwogy rucze ſnaznye / ywe
cze occziku zadny / wiez ez moy weſſ
ſmyſl porzadny / Mie twemu bohu
35 poruczy / Dneſſ czoz mye twa myloſť
zuczy / To chczy vczynyti giſtie / Snaz
nym wyernym ſrdczem czyſtie / vtrpe=
nym yſwu muku / Puſteňyk vgem

podlé milostného činu;
i čteť na mě kakús vinu,
řka: Tuť musí smýti vodú.“
  Pústenník vece: „Tu nehodu,
milá dci, já stavi skoro,
ač tvé srdce bude sporo,
že je k ustavičstvu směříš,
a snažně tomu uvěříš,
jímžto tě mé řeči zdařie:
ež Kristus, syn svatej Mařie,
jesť jediný Bóh nad bohy,
král nad všemi králi mnohý,
třmi jmeny jsúcí jeden sluch,
takéž Otec, Syn, svatý Duch
jesť jeden mocný Bóh slavně;
tehda tě nauči správně
tomu, jímž tej viny zbudeš
a jej vzdy viděti budeš
s jeho Otcem, v jeho domu.“
I poče praviti k tomu
jie o božiem narození,
o křtě i o umučení,
o jeho vzkřiešení slavném,
na nebe vstúpení správném,
i o všej křesťanskej vieře.
  Inhedž u pokornej mieře
Katerina klekši vážně,
spemši svoji ruce snažně,
i vece: „Otčíku žádný!
věz, ež mój ves smysl pořádný
mě tvému Bohu porúčí:
dnes, což mě tvá milosť zučí,
to chci učiniti jistě
snažným věrným srdcem, čistě,
utrpením i svú mukú.“
Pústenník ujem za ruku,

zaruku / ywede gy doſwey yatky:
atu drahymy doſtatky / Ten duchow
ny otecz giſti / Pokrſty gegy zywot cz=
yſty / Weymye occzie ducha yſyna /
wſie gednoho hoſpodyna / ayak ſye
to ſta wtey chwili / ynhed giey tak
ſlza przyly / Ze p̃wymy radoſczemy /
wzgiſkrzydrawie myloſczemy / Boha
ygeho matky chwalu / ana ſradoſti
nemalu / Wnycze opiet wobleczenye /
wzemſy myle otpuſczenye / Otnyeho
zgatky wynyde / Tuz kſwym dyew
kam yp̃gide / Snymyz ſie bra opyet
kdomu / ale tiech nowyn nykomu /
Nezgewy zazadny wlaſek / ayakz yuz
36 vzrzye ten czaſſek / Ez ſie lude roz
brogyly / biechu yvpokoly / Wſych=
ny wſwich pokogiech ſennye / tak
bezmeſkanye nelenye / ynhed do=
komnaty ſedſy / Opiet ſwu deſczku
nadnedſy / klecze przedny wdobrem
ſmyſle / Placzicz proſecz wdywnē
czyſle / Modlytwy rozkladagiczy / awz
dy toho zadagiczy / by marya bozye
matka / Proſila ſweho dietaka / By
ſie giey widieti dalo / agy zaſluzbu
przyalo / yzachot wieczney ozdoby /
wtey modlytwye yzte mdloby / Sen

i vede ji do svej jatky;
a tu drahými dostatky
ten duchovní otec jistý
pokrsti jejie život čistý
ve jmě Otce, Ducha, Syna,
vše jednoho Hospodina.
A jak sě to sta, v tej chvíli
inhed jej tak slza přili,
že pravými radoščemi
vzjiskři zdravě miloščemi
Boha i jeho matky chválu.
Ana s radostí nemalú
vniče opět v oblečenie,
vzemši mile otpuščenie,
ot něho z jatky vynide,
tuž k svým dievkám i přijide,
s nimiž sě bra opět k domu;
ale těch novin nikomu
nezjevi za žádný vlásek.
A jakž již uzře ten čásek,
ež sě ludé rozbrojili
biechu, i upokojili
všichni v svých pokojiech senně,
tak bez meškánie neléně
inhed do komnaty šedši,
opět svú deščku nadvedši,
kleče před ní v dobrém smysle,
plačíc, proséc, v divném čísle
modlitvy rozkládajíci,
a vzdy toho žádajíci,
by Maria, božie Matka,
prosila svého děťátka,
by sě jej viděti dalo
a ji za sluhu přijalo,
i za choť věčnej ozdoby.
V tej modlitvě i z tej mdloby

giey wznyde naoczy / ſkrzyenz vwy
dyenye kroczy / wrozkoſne adywne
kraſne / Pannye byti wyehlaſne /
Zdaſye ſie giey bezomyla / by nak-
raſſy ſyeny byla / Nez gy wydal kdy
kto zywy / natey byechu dywne dy-
wy / Zdyelany zbohatey myeny : dno
37 zbyryl zadamantuow / Styeny ſpo-
yowany byechu wzlattye / wnych
mnoho okenecz bohatye / Zſmara
gduow yzſafierow / byechu wnychz
to myeſto ſtkla ſye ſtkwiechu / Dra-
hich kamenuow czynowe / yothanty
yrubenowe / Turkat ſardyn paleyſ
vſlony / yaſpyſowe kalczydony / Tor
paſſ granat kryzolyti / amantyſky
margaryti / Zpoſſobeny przyelyſſ
lepye / tudyez natey ſyeny ſklepye /
Sluncze myeſycz przytom hwyezdy /
podobenſtwym tymy zgiezdy / Stwie
chu yakoz bozy moczy / du naneby
dnem ynoczy / Czaſſugicze wſeczky
chwyle / wiecze drahich dywuow
wſyle / wydye wkraſye ſye hogyecze /
vzrzye dwie ſtolyczy ſtogyecze / Naw
ſchod ſluncze podle ſebe / nagedney
38 buoh moczny znebe / Sedieſe wſ
wem wſyetlem tronye / Nadru-
hey wdrahey korunye / Maria geho
matka ſlowa / archangelſka czie

sen tu vznide jej na oči,
skrzeňž u viděnie kroči,
v rozkošné a divně krásné:
zdáše sě jej, tej věhlasné
panně, býti bez omyla,
by na krašší sieni byla,
než ji vídal kdy kto živý;
na tej biechu divné divy
zděláni z bohatej měny:
dno z beryl, z démantóv stěny
spojovány biechu v zlatě,
v nich mnoho okénec bohatě
z smaragd i z safieróv biechu,
v nichžto miesto stkla sě stkviechu
drahých kamenóv činové,
jacinti i rubínové,
turkus, sardin, palejs v sloni,
jaspisové, kalcidoni,
topas, granát, kryzoliti,
ametysti, margariti,
zpósobení přieliš lepě;
tudiež na tej sieni sklepě
slunce, měsiec, při tom hvězdy
podobenstvím týmiž jezdy
stviechu, jakož boží mocí,
jdú na nebi dnem i nocí,
časujíce všecky chvíle.
Viece drahých divóv v síle
vidě, v krásě sě hojiece:
uzře dvě stolici stojiece
na vzchod slunce podlé sebe:
na jednej Bóh mocný z nebe
sedieše v svém světlém tróně,
na druhej v drahej koroně
Marja, jeho matka, stolova,
archangelská ciesařová;

*

ſarzowa / Oba gmyeſta ſczeptry
wrucze / ten bleſkt yta radoſt gſ
ucze / katherynu tak vtyeſſy / ya
kz ſye weſſ ſmutek wyſpyeſy / Zge
gye ſrdcze yenz bieſe gmyela / ypo-
myſly rzkucz proſpyela / Gſem
acz buohda naſwem dyele / kdyz
my ſie muoy chot tak czele / dal wy
dieti yſwu matku / Giz nebudu w-
nedostatku / kdyz hlezy nageho ly-
cze / Tehdy marya ſpomocznycze /
Pokynu gyey ruku kſobye / ana
wſtydlewey porobye / Gide yako
blyze knyma / klekſy ypoklony ſie
gyma / To pak maria wyduczy /
39 wecze moy ſynu zaduczy / ke ſ
wey choty daſſ wytanye / wſak
wieſſ ez geſt dokonanye / Swemu
ſtawu vczynyla / ato wſeczko nap
lnyla / Czoſſ giey kolwiek rozka-
zal / xpus wecze yuz vtazal / Sem
ſie oto ez yu yaſnu / katherynu wel-
my kraſnu / Chczi ſobie zachot wz
wolyti / ybude ſemnu ſtolity / v-
mem kralowany wiecznye / kathe
ryna kleczicz piecznye / Wecze moy
naydrazſy kraly / dneſſ ya mu czy
ſtotu wtaly / Twey myloſty porucze
gy : aiakz naylepe vmyegy / Snaz
nym wiernym ſrdczem zdrawie / tak
chczy twey myloſti prawie / Sluzy

oba jmiesta sceptry v rucě.
Ten bleskt i ta radosť jsúcie
Katerinu tak utěši,
jakž sě ves smutek vyspěši
z jejie srdce, jenž bieše jměla;
i pomysli řkúc: „Prospěla
sem, ač Bóh dá, na svém diele,
když mi sě mój choť tak cele
dal viděti i s svú matkú;
již nebudu v nedostatku,
když hlezi na jeho líce.“
Tehdy Marja spomocnice
pokynu jej rukú k sobě,
ana v stydlivej porobě
jide jako blíže k nima,
klekši i pokloni sě jima.
To pak Maria vidúci,
vece: „Mój synu žádúcí!
ké svej choti dáš vítánie?
však vieš, ež jesť dokonánie
svému stavu učinila,
a to všecko naplnila,
což's jej kolivěk rozkázal.“
Kristus vece: „Již utázal
sem sě o to, ež ju jasnú
Katerinu, velmi krásnú,
chci sobě za choť vzvoliti;
i bude se mnú stoliti
u mém kralování věčně.“
Katerina klečíc pěčně,
vece: „Mój najdražší králi!
dnes já mú čistotu v táli
tvej milosti poručeji,
a jakž najlépe uměji,
snažným, věrným srdcem zdravě,
tak chci tvej milosti pravě

czi domey ſmrty myle / Tehda tu
xp̆us tey chwile / vczyny ſie giey
tak yaſſen / woczy ytak welmy kra=
40 ſen / Mnohu okraſſu wſwey kra
ſſy=twarzy / yakz otgeho ſwietley
zarzy / Srdcze giey wtiele hragie
ſe / bezſomyla ſye znagieſe / wtak
vtieſſeney radoſty / Onyzto yakz ſwe
mladoſty / Any cztla any ſlychala /
Ponyemzto bieſe wzdichala / Na=
toho zrakem hledyeſe / aten tak ya
kz tu ſedieſe / Swu zmylytku mat
ku wczyle / wſtaw nahoru zkrato-
chwyle / Onyemz ſtwiechu zarz
my ſtíeny / Sed ſta yako proſtrzed
ſyeny / Obleczen gſa mnohu drazy
ynhed marya zapazy / wzwdwyze
katherzynu wzhoru / arzkucz gyz ſie
neboy wzdoru / any zaloſty ny nu
ze / neb tie moy ſyn kchoty ykſluze /
Przyyal gyz bud vtieſſena wſye rado=
ſty nezlyſona / ale wſeho ſmutka
lyſye / Wtom rzeczeny ſyn ± tyſie ± bozy /
41 Zatye gedno pronye czaſſem / My
lym ſladkym drahym hlaſſem /
Gymz giey ſrdcze wzdrawy zwlazy /
gda knyey ſwich ſlow wſlawney
drazy / wecze wytay ma przezadna /
wytay mogie choty ladna / Podſem
wzwolene lyczko / kemnye myla ho-

slúžiti do mej smrti mile."
Tehda tu Kristus tej chvíle
učini sě jej tak jasen
v oči, i tak velmi krásen
mnohú okrasú v svej tváři,
jakž ot jeho světlej záři
srdce jej v těle hrajieše;
bez omyla sě znajieše
v tak utěšenej radosti,
o nížto jakž v své mladosti
ani čtla, ani slýchala:
po němžto bieše vzdychala,
na toho zrakem hledieše;
a ten, tak jakž tu sedieše
s svú zmilitkú matkú, v čile
vstav nahoru z kratochvíle,
o němž stviechu zářmi stěny,
seď sta jako prostřed sieni,
oblečen jsa mnohú draží.
Inhed Maria za paží
vzdviže Katerinu vzhóru,
a řkúc: „Již sě neboj vzdoru,
ani žalosti, ni núzě;
neb tě mój syn k choti i k sluzě
přijal; již buď utěšena,
všie radosti nezlišena,
ale všeho smutka lišie."
V tom řčený Syn boží tiše
zače jedno proně časem
milým, sladkým, drahým hlasem,
jímž jej srdce v zdraví zvlaži,
jda k něj, svých slov v slavnej dráži
vece: „Vítaj, má přežádná!
vítaj, moje choti ladná!
poď sem, mé vzvolené líčko,
ke mně, milá holubičko!

lubyczko / Bidlot ſem wieczne oſno
wal / Tobiet ſem korunu ſchowal /
vmem kralowſtwy wcziſtotye / yakz
tu pieſen wſwei ſladkey notie / Sko=
na protyw tey dyewyczy / Tak ſnem
prſten zſwey prawyczy / ywlozy giey
proſtrzed ruky / Onyemz ona zczteny
ponuky / Zaklopy ſwu ruku hladſe /
yzazpyewa welmy ſladſie / Notku
gednu pyeſnyczy nowu / ark arzkucz
yuz newieſtu ſlowu / Chotie yenzto
mne nezmyenyl / Swym mye prſte
42 nczem obwyenyl / Ponyemzto ſem
ſrdczem wadla / mnye wiecz gyne-
ho zrczadla / Netrzeba neb moy chot
drazſy / wſeho ſwieta ynaykraſſy /
Geſt wnyemz ya bich zrzyedla me-
ho / Chczy myety vſtawiczneho / Sr
dcze knyemu gſucz nawieky / wzdi
wſem zlym zloſtem naprzieky / Tu
pieſen mu chwalu wzda wſy / pcz
yuty awzhuoru wſtawſy / vzrze na
gewie newzhlucze / wſw[ey] bielucziey
drahe[y] rucze / Prſten nobeſkcho zlatta /
Wiecz ta cziſta dyewka ſwata / Bywe
ſſela podle ſlucha / Plna gſucz ſwa=
teho ducha / Poſwieti pocze netuzyczi
Aſwemu choty ſluzity / Poſtem trude
modlu ſlycznu / Gſucz krzeſtanku
vſtawicznu / Puſtennyku dyekugi
czy / Boha wzdy naſledugiczy / yge

bydloť sem věčné osnoval,
toběť sem korunu schoval
u mém království v čistotě.“
Jakž tu piesň v svej sladkej notě
skona protiv tej děvici,
tak snem prsten z svej pravici,
i vloži jej prostřed ruky;
o němž ona z ctnej ponuky
zaklopi svú ruku hladcě,
i zazpieva velmi sladcě
notkú jednu piesňci novú,
a řkúc: „Již nevěstú slovu
chotě, jenžto mne nezměnil,
svým mě prstencem obvěnil,
po němžto sem srdcem vadla:
mně viec jiného zrcadla
netřeba; neb mój choť dražší
všeho světa i najkrašší
jesť, v němž já byť zřiedla mého
chci mieti ustavičného,
srdcem k němu jsúc na věky,
vzdy všem zlým zlostem na přieky.“
Tú piesní mu chválu vzdavši,
procuti, a vzhóru vstavši,
uzře na jevě, ne v zhlucě,
v svej bělúcej drahej rucě
prsten nebeského zlata;
viec ta čistá dievka svatá
by vesela podlé slucha.
Plna jsúc svatého Ducha,
po světě poče netúžiti,
a svému choti slúžiti
postem, trudem, modlú sličnú,
jsúc křesťankú ustavičnú,
pústenníku děkujíci,
Boha vzdy následujíci,

homatky laſkawie / Ten krzenſta
43 nſke bydlo prawye / Nella czſny
obiczey gmagicz / wduchowenſtwy
ſie kochagycz / Proſecz ſlawne mat-
tky bozie / by gy dowedla wto zbo-
zye / kdez bydly ſſwym myly̑ ſynȇ /
ſwemohuczym hoſpodynem / Po-
tom vmrze matka geye / Ana po-
cze wiecz ſnaznyegie / vtrpenym
ſye muczity / krzeſtanſkey wierze v-
czyti / Swu wſu czeled yſwe lydy /
Tehdy maxencz zſwey neklydy /
wzdwiedye / ze wtiech zemyech mno
zſtwye / krzeſtanſtwa yez boha z
bozſtwye / Chwalily ymatku yeho:
ykaza dobity wſeho / Czoz potrzieba
cyeſarzowy / rucze tu bychu hotowy /
Geho wſiczkny lyde wſlowu / an ſ
wym ſynem yſkralowu / wſtaw
ybra ſye dotiech zemy / Arzka ſlyſy
mnoho zemy / Wludech nynye blud-
44 naſtawa / Muſſit gity ma poprawa /
Nadkazdeho ktoz to myerzy / ez
wkryſta muczeneho wierzy / Neb
rufan yapolon moy / Obdrzely ſu
mnye mnohy boy / ykmey kewſie
czty pomohly / ykaza wſyem ktoz
by mohly / Proſtaroſt neb mladoſt
gity / naurczeny den przigity / Do
allexandrzie tu wten chram / w
nemz gſucze by yeho modlam / w-

i jeho Matky laskavě.
Tak křesťanské bydlo pravě
nesla, cný obyčej jmajíc,
v duchovenství sě kochajíc,
proséc slavné Matky božie,
by ji dovedla v to zbožie,
kdež bydlí s svým milým Synem,
všemohúcím Hospodinem.
  Potom umře matka jejie,
ana poče viec snažnějie
utrpením sě mučiti,
křesťanskej vieře učiti
svú všu čeleď i své lidi.
Tehdy Maxenc z svej neklidi
vzvědě, že v těch zemiech množstvie
křesťanstva, již Boha z božstvie
chválili i Matku jeho,
i káza dobyti všeho,
což potřěba ciesařovi.
Ruče tu biechu hotovi
jeho všickni lidé k slovu;
an s svým synem i s královú
vstav, i bra sě do těch zemí,
a řka: „Slyši mnoho, že mi
v ludech nynie blud nastává.
Musíť jíti má poprava
nad každého, ktož to měří,
než v Krista mučeného věří;
neb Rufan i Apolon mój
obdrželi mně mnohý boj,
i k mej ke všie cti pomohli.“
I káza všem, ktož by mohli
pro starosť neb mladosť jíti,
na určený den přijíti
do Alexandřě tu v ten chrám,
v nemž jsúce, by jeho modlám

ſiczkny obietowaly / atak bohom
chwalu wzdaly / To ſie ſta yakz on
rozkaza / kazdy ſie tam bez potaza /
Bra az wallexandrzy bichu / Max
encius ſhroznu pichu / Bohatie ſ
we modly zſtawy / hrozne weſſele
naprawy / Pyenym mnohym zwu
kem ktomu / kaza ſemu yonomu /
Aby tam ſly ſwu obyety / ktoz pak
ſprawedlnu pamyety / wierzyl vmo
czneho boha / Toho tiezka muka
mnoha / Otgeho ſluh podſtupie
ſe / Swata katheryna bieſe / Bid
lem blyz odtoho chramu / ſtogiecz
vſliſye neznamu / Rzugy rozlicz
neho haſſa / Pozwa kſl kſobie toho
czaſſa / Sweho gednoho rytierzye
rzkucz vſtawiczenſſ vwierze / Bud
agdy tam czo to geſt tento rytierz=
gymz gmate rzeſt / Gide wchram
yvzrze mnohu / Chwalu Maxenczo
wu bohu / Ruffanu yapollonu / wz
dawayucz / an podſwu koronu / Pro
ſtrzed chramu vpichu ſtaſe / Tento
kraſnye onen kraſie / hlaſiecz rze
meſly cziſtymy / yhudbamy rozlycz
nymy / Wznyeyucz podle yeho ch
tyenye / Take zaloſtne krzyczenye /
Zuſt tiech ludy wichodiechu / Gyz
tiem modlam nerodiechu / wierzity

tu všickni obětovali,
a tak bohóm chválu vzdali.
To sě sta, jakž on rozkáza;
každý sě tam bez potaza
bra, až v Alexandři bíchu.
Maxencius s hroznú pýchú
bohatě své modly zstavi;
hrozné veselé napravi
pěním mnohým zvukem; k tomu
káza siemu i onomu,
aby tam šli s svú obětí;
ktož pak spravedlnú pamětí
věřil u mocného Boha,
toho těžká muka mnohá
ot jeho sluh podstúpieše.
Svatá Katerina bieše
bydlem blíž od toho chrámu.
Stojiec, uslyše neznámú
řuji rozličného hlasa;
pozva k sobě toho časa
svého jednoho rytieře,
řkúc: „Ustavičen's u vieře:
jdi a pohleď tam, co to jest?“
Tento rytieř, jenž jmieše křest,
jide v chrám, i uzře mnohú
chválu Maxencovu bohu,
Rufanu i Apolonu,
vzdávajúc, an pod koronú
prostřed chrámu v pychu stáše;
tento krásně, onen kráše
hlasiec řemesly čistými,
i hudbami rozličnými
vznějúc, podlé jeho chtěnie.
Také žalostná křičenie
z úst těch ludí vychodiechu,
již těm modlám nerodiechu

46 ny chwaly daty / Tento rytierz ſie o
braty / Opiet zaſie wſmutnô czy
nye / ato ſwietie katherzynye /
Powiedie yak ſie diegieſe / ta cziſta
panna piegieſe / Modlitwy ſwu my
ſlu cziſtu / ſwemu choty yeſu kryſtu /
Naczeſt ygeho materzy / Zatiem we-
cze gſuly mogi kterzy / Przypraw
tez ſye podtez ſemnu / Cziesarzowy
dneſſ tagemnu / Zloſt yblud chczy
ohlaſiti / ykaza ſye okraſity / Sw
ym pannâ ty pogie ſobu / Wſtawſy
gide tam wtu dobu / wzdechſy kſwe
mu hoſpodynu / Wnyz tam ꝑgide
hȯdynu / Drzyewe nez wchrȧm ſtu
py nohu / az vzrze zaloſt muku
nowu / Dieyucze ſie nawſie ſtrany /
Nadſprawedlnymi krzeſtany / Gizto
wgeden huoh wierziecze / Modlam
obieti nechtiecze / Daty yzadnu odoly.
47 Nez wlaſtnye ſwu dobru wuoly /
Tworczy ſluziechu ſlawnemu /
wſemu owſem wzdy mocznemu /
Ꝑgehoz gmye ye mucziechu / ſmut
nymy hlaſſy krzicziechu / Toho ſie
giey zzely weppu / ande zwierz do-
bitek tepu / yzhu kladucz nahro
mady / naczeſt bozczom zbludney
wnady / yakz cieſarz kazal nemat
nye / kateryna tu vdatnye / Gide tâ

věřiti, ni chvály dáti.
Tento rytieř sě obráti
opět zasě v smutném čině,
a to světě Katerině
povědě, jak sě dějieše.
Ta čistá panna pějieše
modlitvy svú myslí čistú,
svému choti Jesu Kristu
na česť, i jeho Mateři;
za tiem vece: „Jsú-li moji kteří,
připravtež sě, poďtež se mnú:
ciesařovi dnes tajemnú
zlosť i blud chci ohlásiti.“
I káza sě okrásiti
svým pannám; ty poje s sobú.
Vstavši, jide tam v tu dobu,
vzdechši k svému Hospodinu.
V niž tam přijide hodinu,
dřieve, než v chrám stúpi nohú,
až uzře žalosť, muku mnohú,
dějúcie sě na vše strany
nad spravedlnými křesťany,
jižto v jeden Bóh věřiece,
modlám oběti nechtiece
dáti ižádnú odolí;
než vlastně svú dobrú volí
Tvorci slúžiechu slavnému
svému, ovšem vzdy mocnému,
pro jehož jmě je mučiechu;
smutnými hlasy křičiechu.
Toho sě jej zželi vepu.
Ande zvěř, dobytek tepú
i žhú, kladúc na hromady
na česť božcóm z bludnej vnady,
jakž ciesař kázal nematně.
Katerina tu udatně

kdez cieſarz ſtaſie / ywecze knyemu
czo paſe / Twa bludna mocz zly cie
ſarzy / Pronyezto ſye ſtebu ſwazy /
Wtom ſem ya prawa toty wieſſ / y
procz ten blud czynyti ſmyeſſ / Czo
gſy neb czymly byti chceſſ / Wſak
gſily vczen vpyſmye czteſſ / Ez mno
heho lyda bozy / to gſu wſye dyab
lowe mnozy / Ale buoh yenz wie
cznoſt ſzorzyl / ywſe czaſſy ſlowem :
48 ſtworzyl / Wneby zemy proſtrzed
pekla / tent yeſt pednymz gſu pod
klekla / wſeczka kolena gedyny /
mymoenz nenye nykte gyny /
knyemuzto ty tyemito czyny / wiez
cieſarzu ez ſye wynyſſ / Wnyemz
ſobie nayhorze czynyſſ / Nebt k
nyemu obiet przyſluſie / Czieſarz
wecze dobrzet ſluſye / Tobie to ſwe
ſrdcze okoy / anam nynye vczyn po
koy / azt ſwym bohom chwalu wz
damy / Tuz ſye ſtebu ypoznamy :
lepe nez ſye ſnamy nynye / Wteiz
mluwye bezpomeſkanye / Pnyz
yuz duch bieſe ſwaty / Wecze zly
kraly proklaty / kak zle ſwym ro-
zumem wladneſſ / taku czeſt nad
yabla kladeſſ / Genz yeſt ſwu radoſt
prowynyl / By ty takuto czeſt czynyl :
49 Bohu yenz yeſt moczen nade
wſe / tent by mohl yvmyel

jide tam, kdež ciesař stáše,
i vece k němu: „Co páše
tvá bludná moc? zlý ciesaři!
pro něžto sě s tebú svaři,
v tom sem já práva, to ty vieš:
i proč ten blud činiti smieš?
co jsi, neb čím-li býti chceš?
však jsi-li učen, u písmě čteš,
ež mnohého lida bozi
tó jsú vše ďáblové mnozí;
ale Bóh, jenž věčnosť szořil,
i vše časy slovem stvořil
v nebi, zemi, prostřed pekla:
tenť jesť, před nímž sú podklekla
všecka kolena, jediný,
mimoňž nenie nikte jiný;
k němužto ty těmi činy,
věz, ciesařu! ež sě viníš,
v němž sobě najhóře činíš,
nebť k němu oběť přislušie.“
Ciesař vece: „Dobřeť slušie
tobě to! své srdce okoj,
a nám nynie učiň pokoj:
ažť svým bohóm chválu vzdámy,
tuž sě s tebú i poznámy
lépe, než sě známy nynie.“
K tejž mluvě bez pomeškánie,
při niež již bieše Duch svatý,
vece: „Zlý králi proklatý!
kak zle svým rozumem vladeš,
takú česť na ďábla kladeš,
jenž jesť svú radosť provinil!
by ty takúto česť činil
Bohu, jenž jesť mocen nad vše,
tenť by mohl i uměl za vše

znawſie / Tobie otplatity zgewnye;
Maxencius wecze hnyewnye / ka-
ky buoh ygide otnye / yſta az ſye
ſluzba proknye / Skona yakou
kazal bieſe / akdyz chramu gity ch
tieſe / Tehdy przyſtupy kteyto pa
nnye / yweczo knyey wyeru hannye /
Bieſe przyſla panno kraſna / kate
ryna ta wiehlaſna / Wecze ya ſem
nehanyela / ale tobie gſem branyla /
Tweho bludu ytwey zloſty / cieſarz
wecze ztwey myloſty / Myn tu rzecz
prowſy przihodu / apowiez ktere-
hoſſ rodu / kto byl twoy otecz wſwey
chwale / Ona wecze znallyſ krale /
koſta wczyprſkey zemy wdobie / tent
mye dczeru wzchowal ſobye / Zallex
andrzie geſt me heſlo / cieſarz wecze
yuz proneſlo / Sye yeſt twe vczenye
dywne / ytwa draha kraſa zgiew
nye / yakz ſye tobie nycz newrow
na / wſak ty byeſe bity oſowna /
Cieſarzowa ſyna meho / Ona we-
cze gmam gyneho / Chotie gemuz
ſem ſlybila / ytak ſem to zalubila /
yakz gyneho nechczy gmyety / cie
ſarz wecze day wiedieti / Nam to
ten ponyemz ty tuzyſſ / kteremu-
ly bohu ſluziſſ / ana odpowiedie
ſmyele / rzkucz bludny cieſarzu cze

tobě otplatiti zjevně!“
Maxencius vece hněvně:
„Kaký bóh?“ I jide ot nie,
i sta, až sě služba proknie
skona, jak on kázal bieše;
a když z chrámu jiti chtieše,
tehdy přistúpi k tej panně,
i vece k něj: „Věru hanně
bieše přišla, panno krásná!“
Katerina ta věhlasná
vece: „Já sem nehanila,
ale tobě sem bránila
tvého bludu i tvej zlosti.“
Ciesař vece: „Z tvej milosti
miň tu řeč pro vši příhodu,
a pověz, kterého's rodu?
kto byl tvój otec v svej chvále?“
Ona vece: „Znal-li's krále
Kosta v Cyprskej zemi v době,
tenť mě dceru vzchoval sobě;
z Alexandřě jesť mé heslo.“
Ciesař vece: „Již proneslo
sě jesť tvé učenie divnie,
i tvá drahá krása zjevně,
jakž sě tobě nic nevrovná:
však ty bieše choť osovná
ciesařova, syna mého.“
Ona vece: „Jmám jiného
chotě, jemuž sem slíbila,
i tak sem ho zalubila,
jakž jiného nechci jmieti.“
Ciesař vece: „Daj věděti
nám, kto ten, po němž ty túžíš?
kterému-li bohu slúžíš?“
Ana odpověděě směle,
řkúc: „Bludný ciesařu! cele

le / To chczy tobie powiedieti / ten
buoh yehoz vpamyeti / Gmā yw-
nyehozto ya wierzym / toho nade
wſeczko myerzy / Czot geſt wieczy
yſtworzenye / gemuz nycz vſylno ne-
nye vczynyti czoz chcze koly / Wſecz
ko yeſt pogieho woly / On yeſt czeſta
p̃wdy prawye / ten zywy buoh mo
czny wſlawye / Gedyny geſt bezpo
51 czatka / ywzdy bude bezoſtatka /
wiecznye to ty wiez zagiſte / Ten ſie
buoh odpanny cziſte / Marie mat
ky narodyl / ahrziech yenz ludy v
wodyl vpekelnu lyut ten on wz
paczyl / anam ſpaſſenye ozraczyl /
yſſwu wlaſtny krwy wykupyl / Mu
ky trpyel námuky ^ wſtupyl ^ nakrzyz
vmrzel ypohrzyeſty ſye dal / apak
trzety den zmrtwich wſtal / Swu
wlaſtny moczy ſie wikrzieſyw / tam
wtwych dyablech ſylnye zamyeſyw /
Potom wſtupyl nanebeſſa wtiele
plne bozſtwye neſſa / Tu kralugie
wiecznye bydly / cieſarz wecze ach
kak ſydly / Mie twa rzecz az ſem ſie
zbudyl / Whnyew ty p̃wyſſ bych
ya bludyl / ale ſweho nycz neſudys:
aty welmy wiecze bludys / Sama od
praweho czyſla / Powiez my maſly /
52 czo ſmyſſla / Procz wten blud ſwoy
rozum myerzys / Ze wumuczeny

to chci tobě povědieti:
ten Bóh, jehož u paměti
jmám, i v něhožto já věři,
toho nade všecko měři,
coť jesť věcí i stvořenie,
jemuž nic úsilno nenie
učiniti; což chce koli,
všecko jesť po jeho vóli;
on jesť cesta pravdy právě:
ten živý Bóh, mocný v slávě,
jediný jesť bez počátka,
i vzdy bude bez ostatka
věčně, to ty věz zajisté:
ten sě Bóh od panny čisté,
Marie Matky, narodil,
a hřiech, jenž ludi uvodil
v pekelnú ljuť, ten on vzpáčil
a nám spasenie ozračil,
i svú vlastní krví vykúpil;
muky trpěl, na kříž vstúpil,
umřel i pohřiesti sě dal,
a pak třetí den z mrtvých vstal,
svú vlastní mocí sě vzkřiesiv,
v tvých ďáblech silně zamiesiv;
potom vstúpil na nebesa,
v těle plné božstvie nesa,
tu kraluje věčně bydlí.“
  Ciesař vece: „Ach kak šidlí
mě tvá řeč, až sem sě zbudil
v hněv! ty pravíš, bych já blúdil,
ale svého nic nesúdíš:
a ty velmi viece blúdíš
sama od pravého čísla.
Pověz mi, máš-li co smysla?
proč v ten blud svój rozum měříš,
že v umučený Bóh věříš?

buoh wyerzys / ya mnym ze ty ſmy
ſlyſſ wiekem / Prawys ez geſt boh
czlowiekem / Tehdy muſſý byti wra=
tek / kazda wiecz ta ſwoy poczatek /
Muſſy gmyeti zurozenye / poczatku
pak ſkonczenye / Miſtrzy to tak ſwye
dſye wneleſt / akdyz twoy buoh ſmr
tedelen yeſt / Podle twych vſt powie /
dyenye yſrdecznuczieho mnyenye /
Tweho kdyz ſye zde narodyl / tyeleſ
nye naſwyetie chodyl / yakz ty pwis
yeſtlito tak / tehdy yarzku ze onwz
dy wſkak / Nykak bez poczatka ne
nye / Any wieczno yeho gmyenye / Bu-
de tak by mnye ſie zdalo / ona wecze
achkak malo / Geſcze wies opwem
ſtawu / yczo vſilno popwu / Tomu
yenz gma moczi mnz mnozſtwie /
53 Gehoz bezpoczatka bozſtwie / Geſt ywz
dy bezkoncze bude / rzczy cieſarzy zly
oblude / ykak ty tomu rozumyes / wſak
fylozof mluwy to wyeſ / Rzka wſe wie:
czy gſu zdiedynna / ale wſak geſt wiecz
yedyña / Giez nelze ſwieczmy ſtyemy /
ta panna ye nadowſemy / Czo tyem my
eny nycz gyneho / nez yednoho diedyn
neho / Boha yenz wſie wyeczy ſtworzyl /
Protoz by ty ſie pokorzyl / Apuſtil ot ſwe=
ho bluda / by twa myſl v wieru chuda /

já mním, že ty ssmyslíš věkem.
Pravíš, ež jesť Bóh člověkem:
tehdy musí býti vrátek.
Každá věc, ta svój počátek
musí jmieti z urozenie,
z počátku pak i skončenie;
mistři to tak svědčie v nelesť:
a když tvój Bóh smrtedlen jesť
podlé tvých úst pověděnie
i srdečnúcieho mněnie
tvého, když sě zde narodil,
tělesně na světě chodil,
jakž ty pravíš, jesť-li to tak,
tehdy já řku: že on vzdy však
nikak bez počátka nenie,
ani věčno jeho jměnie
bude; tak by mně sě zdálo."
Ona vece: „Ach kak málo
ješče vieš o pravém stavu!
i co úsilno po právu
tomu, jenž má moci množstvie,
jehož bez počátka božstvie
jesť, i vzdy bez konce bude?
Rci, ciesaři, zlý oblude!
i kak ty tomu rozumieš?
však filosof mluví, to vieš,
řka: „„Vše věci jsú z dědinna;
ale však jesť věc jediná,
jež neležie s věcmi s těmi:
ta panuje nade všemi.""
Co tiem mienie? nic jiného,
než jednoho dědinného
Boha, jenž vše věci stvořil.
Protož by ty sě pokořil
a pustil ot svého bluda,
by tvá mysl u vieru chudá

Rozczitala ſrdczem prawye / ez ta wiecz
boh yeden wſlawie / Panugye nadew
ſie wieczy / yakz nyczſie nemoz obſieczi :
Miery jeho welikoſty / widis yeho po
ſo dobnoſty / hrady myeſta domy ſtieny /
Tiech lepotu ygich myeny / Poſobi tie
leſna ruka / ato rozumna nauka / ya
ppa kak yeſt czel otczeho / ale ſmyſl yza
dny yeho / Newye ygednu wtypnoſty /
Zczeho kteruly przylypnoſty / Boh ſwe
54 dywne ſyeny ſworzyl / wezrzy kak
ye ſluncze wzorzyl hwyezdy myeſiecz
yplanety / zſtawyl ztyſtyl zrziedyl lety /
Noczi mraczy adnem ſwieti , widis ane
muozes giety / Obtwrdoſty yeho wzkru
ſye / nebo mu wſeczky wieczi ſluzie / w=
nyemz ty neſmyſlis doſpiele / ſluzis
dyablom gizt czele ye / yſduſſi vpeklo w
ſadie / atit za odplatu dadie / Ohen boleſt
neporzadnu / neb gyny nyczymz new
ladnu / Nez tiem wnyemzto przebywa=
gy tot zaodplatu dawagy / wſiem giz
gym ſluzye yſtobu / czieſarz hnyewy ſie
wtu dobu / Weſken potrzeſye ycztyczy /
Zmrtwye wtiele zbledye wlyczy / yako
by ſye chtiel powzteczy / tyem ez nemny

rozčítala srdcem právě,
ež ta věc, Bóh jeden v slávě,
panuje nade vše věci,
jakž niče nemóž obsieci
miery jeho velikosti!
Vidíš jeho pósobnosti:
hrady, města, domy, stěny,
těch lepotu i jich měny
pósobí tělesná ruka;
a to rozumná náuka
japá, kak jesť cél ot čeho:
ale smysl ižádný jeho
nevie ijednú vtipností,
z čeho, kterú-li přílipností
Bóh své divné sieni stvořil.
Vezři, kak je slunce vzořil,
hvězdy, měsiec i planéty
zstavil, zjistil, zřiedil lety,
nocí mračí a dnem svietí;
vidíš a nemóžeš jieti
ob tvrdosti jeho vzkružie,
neb mu všecky věci slúžie;
v němž ty nesmýšlíš dospěle,
slúžíš ďáblóm, již tě cele
i s duší u peklo vsadie,
a tiť za otplatu dadie
oheň, bolesť nepořádnú;
neb jiným ničímž nevládnú,
než tiem, v němžto přebývají:
toť za otplatu dávají
všem, již jim služie i s tobú."
Ciesař hněvy sě v tu dobu
vešken potřesě, i čticí
zmrtvě v těle, zbledě v líci,
jako by sě chtěl povzteci
tiem, ež neumějieše řéci

egieſe rzeczy / Ꝑtyw nye yednoho ſlowa /
wezrzew naſwe wecze owa / Tuto ſye nam
newhod ſtele / nycz tu nepomeſkaw de=
le / kaza pannu cznye ſchowaty / ygyde
chtie obyedwaty / yakz vczyny wtuz :
55 wrozmyſle / Kaza wſem ſwym radczem
w czyſſle / Czoz gich blyz ſebe wyedie
ſe / k ſobie ſye pbraty ſpyeſe / radcze b
zo ſie ſebrachu / Gydu przedcieſarze w=
ſtrachu / Rzkucz czo nam twa myloſt
kaze / Cieſarz wecze nykte draze / Tyez
ſich nowyn nedotazal / yneſnadſiech kdy
kto ſwazal / Takymy gſu wſmutſie ra=
nny / yakoz mnye odgedney panny / D
nes potkach gy ſtogiecz wchramye /
Ta tak mudrze yneznamye / Semnu ml
uwyla namnoze / ogednom muczenē
boze / Wnyehozto ta panna wierzy / atak
giey wyſocze myerzy / Mudru rzeczy v=
mocz wſaku / ſlychal ſem rzecz wſelyk
aku / yneſnadne mudre rady / ya ſem
neſnadnyeyſie ſwady / yakſem zyw ne-
myewal rzeczy / Proto was wſech pro
ſy wdieczy / Muoztelymy tu radu daty /
kak by ſie to mohle ſtaty / Bichom ſebe
56 nehanyecze / a tey panny neranyecze /
Mohly gy ſtey wyery ſweſty / chtielbich

protiv nie jednoho slova.
Vezřev na své, vece: „Ova!
tuto sě nám nevhod stele!“
Nic tu nepomeškav déle,
káza pannu cně schovati,
i jide, chtě obědvati.
Jakž učini, tuž v rozmysle
káza všem svým rádcem v čísle,
což jich blíž sebe vědieše,
k sobě sě přibrati spieše.
Rádce brzo sě sebrachu,
jidú před ciesaře v strachu,
řkúc: „Co nám tvá milosť káže?“
Ciesař vece: „Nikte dráže
těžších novin nedotázal,
i nesnadších kdy kto svázal
takými, jsa v smutcě raný,
jakož mně ot jednej panny
dnes. Potkach ji stojiec v chrámě:
ta tak múdře i neznámě
se mnú mluvila na mnoze
o jednom mučeném Boze,
v něhožto ta panna věří,
a tak jej vysoce měří
múdrú řečí u moc všakú!
Slýchal sem řeč všelikakú
i nesnadné múdré rady:
já sem nesnadnějšie svády,
jak jsem živ, nemieval řečí!
Proto vás všech prosi v dieči,
móžte-li mi tu radu dáti,
kakby sě to mohlo státi,
bychom sebe nehaniece,
a tej panny neraniece,
mohli ji s tej viery svésti:
chtěl bych na ciesařstvievé sti
*

nacieſarſtwye weſty / Perad dada me-
mu ſynu / yn wzaytrzeyſi hodynu / aſa
bich wiecz byl whotowye / radcze wecze
chu wkratkem ſlowye / Tobye cyeſar
zy powyeme / My wtwych zemyech m
noho wyeme / Zakuow myſtruow roz
lycznych / wuczeny wyſokem ſlycznych /
Poſlys ponych nyekolyko / Nemozt v
myety tolyko / Ta panna chitrey otpie
ry / bit giey neſwedly ſtey wiery / Geſcz
eſt gy nauczye tomu / zet ona ſtwym
ſynem ktomu / Czieſarzowu rada bu=
de / a ſwich bludnych rzeczy zbude / Cz
yeſarz tey rady pochwaly / yrozeſla we=
wſie daly / Poſly ty neſyechu lyſty / ez
Maxentyn cieſarz giſty / Swu przyeze
wſem myſtrom wzkazugie / agich pro=
ſy ykazugie / Podhrozu ypmyloſty aby
57 wſwey czyloſty / Wſichny wſpolek ſye
zberucze / nalepſich wczet oberuczye /
Miſtruow padeſſat newzdoru / Poſlaly
gie ynhed kdworu / Necztucz ſobie to v
ſylno / neb czieſarzy welmy pylno /
Gich yeſt yakz to vſliſechu / myſtrzy wh
romadu poſpiechu / Mudru radu ſye
ſebrawſie / naylepſich padeſſat obraw
ſye / Tyem kazachu k dworu giety / tito

přerad, dada mému synu,
ju u zajtřejší hodinu,
a sám bych viec byl v hotově.“
  Rádce vecechu: „V krátkém slově
tobě, ciesaři, povieme:
my v tvých zemiech mnoho vieme
žákóv i mistróv rozličných,
v učení vysokém sličných:
pošliž po nich několiko;
nemóžť uměti toliko
ta panna chytrej otpěry,
byť jej nesvedli s tej viery.
Ješčeť ji naučie tomu,
žeť ona s tvým synem k tomu,
ciesařovú ráda bude,
a svých bludných řečí zbude.“
  Ciesař tej rady pochváli,
i rozesla ve vše dáli
posly. Ti nesechu listy:
ež Maxentin, ciesař jistý,
svú přiezň všem mistróm vzkazuje,
a jich prosí i kazuje
pod hrozú i při milosti,
aby u pravej čilosti
všichni v spolek sě sberúce,
najlepších v čet oberúce
mistróv padesát, na vzdoru
poslali je inhed k dvoru,
nečtúc sobě to úsilno;
neb ciesaři velmi pilno
jich jesť.“ — Jakž to uslyšechu
mistři, v hromadu pospěchu,
múdrú radú sě sebravše,
najlepších padesát obravše,
těm kázachu k dvoru jeti.
Tito mistři své paměti

myſtry ſwe pamyety / Poczechu rozczu=
kowaty / ſebu ſye dyſputowaty / rozlycz=
nymy pohadkamy / mluwiecz mezy
ſobu ſamy / Rzkucze czo chcze bity z toho:
Zda nanas cieſarz ma nyekoho / Gemuz
ſye neſnadno ſtaty / by ſye ſnamy chtiel
hadaty / Czygy nas knyeczemu twrdemu:
trzeba tak k tomu hrdemu / k cyeſarzowy
ſye pbrachu / gyemuto wiedieti dachu /
Ez ſu yuz myſtrzy przygiely arady by
peden chtiely / Czieſarz ynhed bezpoczat
58 ka / Przedſye gye puſtity kaza / ayakz
myſtrzy przeden przydu / take lyboſty
progídu / Smyſl yſrdcze toho zleho /
ze nahoru ſtolycze ſweho / wſtaw yda
gym wſiem wytanye / gemu ony
dyekowanye / Dawſye poklonychu
hlawy / wznykſe rzeczechu olaſkawy /
Nas czyeſarzy rzczy k nam tuto / kteret
potrzebye tak krutno / Geſt pronyezſſ
nas kdworu wzbudyl / Azdalekych zemy
trudyl / Day nam wiedyeti ſwe chtyenie /
Czieſarz wecze bezprodlenye / Darmo
ſem was nezwal kſobie / Geſt zde tak
wmudrey vtrobye / Gedna panna wel
my kraſna / vczena y tak wiehlaſſna /
Ze to dywno powiedieti / kak geſt hlu=

počechu rozcuchovati,
s sebú sě disputovati
rozličnými pohádkami,
mluviec mezi sebú sami,
řkúce: „Co chce býti z toho?
zda na nás ciesař má koho,
jemuž sě nesnadno státi,
by sě s námi chtěl hádati?
či-j' nás k něčemu tvrdému
třeba?“ Tak k tomu hrdému
k ciesařovi sě přibrachu,
jemu to věděti dachu,
ež sú již mistři přijeli,
a rádi by předeň chtěli.
Ciesař inhed bez přiekaza
před sě je pustiti káza;
a jakž mistři předeň přídú,
také libosti projidú
smysl i srdce toho zlého,
že nahoru s stolce svého
vstav i da jim všem vítánie.
Jemu oni děkovánie
davše, poklonichu hlavy,
vznikše, řčechu: „O laskavý
náš ciesaři! řci k nám tuto,
kteréť potřebie tak kruto
jesť, pro něž's nás k dvoru vzbudil
a z dalekých zemí trudil?
daj nám věděti své chtěnie.“
Ciesař vece bez prodlenie:
„Darmo sem vás nezval k sobě.
Jesť zde tak v múdrej útrobě
jedna panna, velmi krásná,
učená i tak věhlasná,
že to divno povědieti,
kak jesť hlubokej paměti

bokey pamyeti / yṗeroſſaſney mudroſti /
gſem ſlichal mnohe chitroſty / Ṗedſebu
mluwiecze wdieczi / rzku ez ſem mud
rzeyſye rzeczy / Nykdy neſlichal vmyeru /
A ktomut gma gynu wyeru / To wem
59 prawy nez naſſie geſt Wierzyt wkry /
ſta gmagicz ſwoy / krzeſt awzdit hanye
naſſie bohy / Tot gie ſlichal czlowiek
mnohi / Tyemt zaloſtnu boleſtnaſſy
Proto was wſech proſſy / By ſmyſl
nato vkladaly / Zda byſte gy ṗehadaly /
A ſwedly ſtey bludney czeſti / Chczit wy
zbozym hrady myeſty / vdarziti tak boha
tie / Ze ſie muſſie tey odplatye / wſicz
kny lude podywiti / Mozte mye ſto let
zywiti Tyem acz gy budete moczi / ṗe
mluwiti mnyet pomoczy / W hrozney
przibude radoſty / Geden z nich wſtaw
zṗwe zloſti / Prziſte yako zſmyſla wzati /
rzka oczieſarzy przezlaty / Protolys nas sem
przyludil / aby namy ſmyech posu=
dyl / Czozt geſt trzeba rzeczy takey / ya wie
zet by gy obake / kak newyzu gegie licze /
Naymenſy nas panoſicze / Prziehadal
to wiez zagiſte / Wſak at by tak chwaly /
60 cziſte · W twem mnyeny nycz neoſtalo /
kaz ſem tey pannye namalo / Giti aneb

i přerozšafnej múdrosti.
Sem slýchal mnohé chytrosti
před sebú mluviece v dieči,
řku: ež sem múdřejšie řeči
nikdy neslýchal u mieru!
A k tomuť má jinú vieru,
to vem pravi, než naše jesť:
věříť v Krista, jmajíc svój křest,
a vzdyť hanie naše bohy;
toť je slýchal člověk mnohý.
Tiemť žalostnú bolesť nosi.
Proto vás všech nynie prosi,
by smysl na to ukládali,
zda byste ji přehádali
a svedli s tej bludnej cesty:
chciť vy zbožím, hrady, městy
udařiti tak bohatě,
že sě musie tej otplatě
všickni ludé podiviti!
Móžte mě sto let živiti
tiem, ač ji budete moci
přemluviti; mněť pomoci
v hroznej přibude radosti.“
Jeden z nich vstav, z pravé zlosti
prýště jako z smysla vzatý,
řka: „O ciesaři přezlatý!
proto-li's nás sem přilúdil,
aby námi smiech pobudil?
cožť jesť třeba řeči také?
já viem, žeť by ji obaké,
kak nevizu jejie líce,
najmenší náš panošice
přehádal, to věz zajisté.
Však ať by tak chvály čisté
v tvém mněni nic neostalo,
kaž sem tej panně na málo

gy przyneſti / Chczut ſie tu chlubu pow=
zneſti / Zet bude powſiey twey wuoly
yakutna yak chczeſſ koly / Ty ſam chczut
ſie tu tak peczi / zet to muſſy ſama rze=
czy / Dobru wuoly zſmyſſla ſweho / Ezt
nayprwe prawye mudreho / yakz tie zy
wa dnes vſlyſi / ſwatey katherzyny w
chiſſy / Chowachu podſtrazy ſylnu / kdiz
pak poſſly tu rzecz pylnu / Vſlisewſie
knyey ſye brachu / a giey to wiedieti
dachu / Ez ſie tomu zitra ſtati / ſpietidſat
ſie hadati / Miſtri gma zdalekey puty /
Slyſewſy wiecz ſie neſmuty / zageden
wlas tu nowynu / ale zudatneho czynu /
Swoy ſmyſl wuſtawicznoſt wluczi /
tuz aſwe ſkonczenye poruczy / Swemu
choti c̄hu xp̄u / Wzdechſy z ſrdcze myſly
cziſtu / vſtawiczney wiery gſuczi / wezrze
w nebe atak rzkuczy / O pewiſſoka mud
61 roſti / Oſlechto wſiey ſiechetnoſti Wſie
radoſti wieczny ſtawe / O wyborny ſyl=
ny nrawe / Obohatſtwie wſeho zbozie
o welika moczi bozie / Czieſarzy wſech
wieczi prawy / Spaſſiteli moy laſkawy /
Doluow zſweho trona ſezrzy / Namye
naſſwu dyewku wezrzy / A day v me ſrdcze

jíti, aneb ji přinesti:
chcuť sě tú chlúbú povznesti,
žeť bude po všej tvej vóli
jako třtina, jak chceš koli
ty sám; chcuť sě tu tak péci,
žeť to musí sama řéci
dóbrú volí z smysla svého,
ežť najprvé právě múdrého
jakž-tě živa, dnes uslyší.“
Svatej Kateriny v chýši
chováchu pod straží silnú.
Když pak posli tu řeč pilnú
uslyševše, k něj sě bráchu,
a jej to věděti dachu,
ež sě to má zítra státi
a s pětidsát sě hádati
mistry jmá z dalekej púti:
slyševši viec sě nesmuti
za jeden vlas tú novinú;
ale z udatného činu
svój smysl v ustavičnosť vluči,
a své skončenie poruči
svému choti Jesu Kristu,
vzdechši z srdce myslí čistú,
ustavičnej viery jsúci,
vezře v nebe, a tak řkúci:
„O převysoká múdrosti!
o šlechto všej šlechetnosti,
všie radosti věčný stave!
o výborný silný nrave,
o bohatstvie všeho zbožie!
o veliká moci božie!
ciesaři všech věcí pravý,
Spasiteli moj laskavý!
dolóv s svého tróna sezři,
na mě na svú dievku vezři,

ſlawnu / myſſl y vma uſta ſprawnu /
Rzecz giez by tak dobrze wznyela z mych /
vſt yakz bych ſprawnye chtiela / Bich
sie mohla obranyti / tiem geſto mye
chtiecz hanyti / Z dalekich ſu ſſem zemy
przigiely / gymz yakz przye ywzdy ſu
przely / Jhū xp̄e tweho gmene / Day aby
ſmyſl z gich ſ tyemene / zhupyel yakz by
wſickny bledly / aſſwey kzywdy nedo
wcdly / ale ſtaly znyemyguczie / Ncb pak
prawdu poznagucze / Twemu gmenu
chwalu wzdaly / awiecz ptobie oſtaly /
Geſcze wſey rzeczy nebyeſſe / Dokonala
62 kdez ſedieſe / Az ſie giey tu andiel zge=
wy / Przynyemzto nebiechu hnyewy /
Ale plna myloſt wdobie / rzka k nyey
oneteſkny ſobie / Mila diewko wzacz
na bohu / tot p̄wy giſtoſti mnohu / Ez
neyſy nywczemz obmeſkana / twatie
proſba vſlyſana / Gyz bud vſtawiczna
waznye / apraczug wſwey wierze ſnaz
nye / Negmagicz pecze ygedney / buoh
tie ſtebu wnoczi ẏwedne / Pgehoz ty
gmye iradu / Wznala tuto giſtu ſwadu /
Wnyezto drz ſwu przſy neſlabie / Gſe
mt michal angelſky hrabye / W doſto
genſtwie / yprzedeczſtwye / Miet geſt na=
giſte ſwiedeczſtwye / K tobie ſem mocz

a daj u mé srdce slavnú
mysl, i u má ústa správnú
řeč, jež by tak dobře vzněla
z mých úst, jakž bych správně chtěla,
bych sě mohla obrániti
těm, jižto mě chtiec haniti,
z dalekých zemí přijeli;
jimž, jak přie i vzdy sú přeli,
Jesu Kriste, tvého jmene,
daj, aby smysl jich temene
zhlupěl, jakž by všickni bledli
a svej křivdy nedovedli,
ale stáli němi jsúce;
neb pak pravdu poznajúce,
tvému jmenu chválu vzdali,
a věč při tobě ostali.“
Ješče všej řeči nebieše
dokonala, kdež sedieše,
až sě jej tu anděl zjevi;
při němžto nebiechu hněvi,
ale plná milosť v době,
řka k něj: „O neteskni sobě,
milá dievko, vzácná Bohu!
toť pravi jistostí mnohú,
ež nejsi nivčemž obmeškána:
tvá-tě prosba uslyšána.
Již buď ustavična vážně,
a pracuj v svej vieře snažně,
nejmajíc péče ijedné:
Bóh-tě s tebú v noci i ve dne,
pro jehož ty jmě i radu
vzala tuto jistú svádu,
v niežto drž svú při neslabě.
Jsemť Míchal, angelský hrabě
v dóstojenstvě i předecstvě;
měť jest na jisté svědecstvie

ny buoh poſſlal / chtie tomu at bich
zwieſtowal / Nenye to poſelſtwie / wrz
yede / ayakz andiel to powiedie / Tak
ynhed odnyey odſtupy / Swata katerz=
yna wſtupy / W ſylnyegſy myſl zadoſty
wie / Czekaguczy radoſtywye / kdy by
63 Czyeſarz poſlal pony / Aby tito my
ſtry prony / Swich mudroſti pokuſye
cze / nebludily ſmyſlem wiecze Za=
tiem ſie mocz lida ſnyde / a ſam Maxē
tius ſede / Naſwem czieſarzowem ſtole /
pednyemz podle geho wuole / Stachu
y okolo nyeho / ſtrzehucz zdrawie ycz
ti geho / knyezata rytierzy pany / Geſto
mu biechu poddany / Wrobnu ſluzbu
kgeho domu / tudiez tito myſtrzi kto
mu whrozney hrdoſti ſediechu / Swu
wiecz vropnye wediechu / Vkazugicze d
wornoſti / W ſwe ludſke pozernoſti /
ychitroſti wſelikake / czieſarz kaza dyew
ku take ꝑ Pedſe przyweſti tu chwyly /
Swata katerzyna pyly / Gmagicz yvd
aſſtwie wele / Swu ruczici naſſwē
tiele / Vczyny drahe poſtawenye /
Swateho krzyze znamenye / Gymz
ſſu wſiczkny prawy wzwiedyeny /
64 ſtiem ynhed ſmyele doſyeny / Wnyde ta

k tobě sem mocný Bóh poslal,
chtě tomu, ať bych zvěstoval
nenie to poselstvie v řiedě."
A jakž anděl to pověděl,
tak inhed od něj odstupi.
Svatá Katerina vstúpi
v silnější mysl žádostivě,
čekajúci radostivě,
kdy by ciesař poslal po ni,
aby tito mistři pro ni
svých múdrostí pokusiece,
neblúdili smyslem viece.
Zatiem sě moc lida snide,
a sám Maxencius sěde
na svém ciesařovém stole;
před nímž podlé jeho vóle
stáchu, i okolo něho,
střehúc zdravie i cti jeho,
kniežata, rytieři, páni,
jižto mu biechu poddáni
v robnú službu k jeho domu.
Tudiež tito mistři k tomu
v hroznej hrdosti sediechu,
svú věc úropně vediechu,
ukazujíce dvornosti
ve své ludské pozornosti,
i chytrosti všelikaké.
Ciesař káza dievku také
před sě přivesti tu chvíli.
Svatá Katerina píli
jmajíc i udatstvie vele,
svú ručicí na svém čele
učini drahé vstavenie
svatého kříže znamenie,
jímž sú všickni právi vzdieni;
s tiem inhed směle do sieni

panna gedyna/ pedczieſarze maxentína/ Na ſwey prziſtdogiczie twrdie/ tito my ſtrzy take hrdye/ Wſtawſie wzhuoru ſhroznu pichu/ Wſichny tak zmame ny bichu/ yakz gich zchiterneho ſſowa/ yzadny newecze ſlowa/ Ana tu pedny my kraſie/ Wſwem drahem ſwiczegy ſtaſe/ Nez by mohly kdy widiety/ Takez ſtarzy yako dieti/ Cziesarzkey hrozy netbagicz/ Nadiegy vboze gmagicz/ We zrzewſy namyſtry tito/ wecze czo ſtogite bito/ Geden neuka vczinyl/ ſpwemby ſie klydem wynyl/ wſak neynzſte ot ſuzeny/ protolyſte ſem tuzeny/ ywe lyku proſbu zwany/ dalekich zemy ſebrany/ abiſte ſtaly mlcziecze/ Sweho myſtrowſtwa nechtiecze/ Zgewyty by neztrattly/ prze by wam to obraty ly/ Lude y was cieſarz wdieku/ Nynye ypowaſem wyeku/ kde ſu waſie rzeczi chlubne/ we nawy natak zahubne/ chczete tak ſwu czeſt zaratiti/ ymlczeny zatratiti/ Tehdy znych geden myſtr nayhrzſy/ ywuczeny wſech naytwrſy/ wyſtupyw yzmluwyl nadewſe/ Rzka panno kakzſmy rzeczi wſie/ Ottebe giz

vnide ta panna jediná
před ciesaře Maxentina,
na svej při stojieci tvrdě.
Tito mistři také hrdě
vstavše vzhóru s hroznú pýchú,
všichni tak zmámeni bíchu,
jakž z jich chyterného ssova
ižádný nevece slova:
ana tu před nimi kráše
v svém drahém svyčeji stáše,
než by mohli kdy viděti
takéž staří, jako děti.
Ciesařskej hrózy netbajíc,
naději u Boze jmajíc,
vezřevši na mistry tyto,
vece: „Co stojíte? by to
jeden neuka učinil,
s právem by sě k lidem vinil.
Však vy nejste otsúzeni.
Proto-li ste sem túženi,
i velikú prosbú zváni,
z dalekých zemí sebráni,
abyste stáli mlčiece,
svého mistrovstva nechtiece
zjeviti, by neztratili
pře, by vám to obrátili
ludé, i váš ciesař, v dieku
nynie, i po vašem věku?
kde jsú vaše řeči chlubné?
vé na vy, na tak záhubné!
chcete tak svú česť zvrátiti,
i mlčením zatratiti!“
Tehdy jeden mistr najhrzší
i v učení všech najtvrzší,
vystúpiv, vzmluvil nade vše,
řka: „Panno! kakž smy řeči vše

ꝑeſliſely / awſak bichom opiet chtiely
ktomu ſp̃wem tie wzbuditi / ꝑto zes
my ſie truditi / Muſily zdaleka wro-
bie / napohadku ꝑtyw tobye / By nech
tiela zazle gmyeti / geſty tebie rzecz po-
czieczy / Swata kateryna tiſie / bud was
wecze kazdy ſliſie / kdyz ya gmam rzecz
poczieti kwam / Tehdit nadhlas p̃wy
wam / kdiz ſem byla pouoſudu / wz
roſta vpohanſkem bludu / mudrcz
uow chitroſti wſelike / ygich miſtrow
ſtwie welike / wſwem rozumye ſ
miſlnye gmagicz / ame ſrdcze wtom-
66 kochagicz / Bozczyuk ez ſem obluzona /
tehdy potom bich wzbuzena / Swatoſti
meho ihū xp̄a / wgehozto gmye ſem ya
cziſta / krſczena ywſeczkerna wgeho my
loſti / ꝑnyz wſie ludſke chitroſti / Agich
prze podle zadanye / yweſkerna doko-
nanye / wewsporze philozofowa / my
ſtrowſtwie ariſtotiloſſowa / Gſem zawrhla
wſe zapleczy / neb to mohu ſmyele rzeci /
Ez wtiech mudroſtiech nycz nenye / toho
ꝑnyez by ſpaſſenye / Mohla gmyeti kte-
ra duſſye / Proto ſie ya wtey ottuſie / ꝑ
tiw wam ſwu rzeczi tuzy / a ſie nycz vmye

ot tebe již přeslyšeli,
a však bychom opět chtěli
k tomu s právem tě vzbuditi,
proto že smy sě truditi
musili z daleka v robě
na pohádku protiv tobě;
by nechtěla za zlé jmieti,
jesti tobě řeč počieti.“
Svatá Katerina tiše:
„Buď vás“ vece „každý slyše;
když já jmám řeč počieti k vám,
tehdyť nade hlas pravi vám:
když sem byla po osudu,
vzrostla u pohanském bludu,
mudrcóv chytrosti všeliké
i jich mistrovstvie veliké
v svém rozumě smyslně jmajíc,
a mé srdce v tom kochajíc:
rozčúc, ež sem obluzena,
tehdy potom bích vzbuzena
svatostí mého Jesu Krista,
v jehožto jmě sem já čistá
krščena, i v jeho milosti,
pro niž vše ludské chytrosti
a jich pře podlé žádánie,
i veškerná dokonánie
ve vzpoře, filosofova
mistrovstvie Aristotova
sem zavrhla vše za pleci;
neb to mohu směle řéci,
ež v těch múdrostěch nic nenie
toho, pro něž by spasenie
mohla jmieti která duše.
Proto sě já v tej ottuše
protiv vám svú řečí tuži,
a sě nic uměti zúži,

ti zuzy / Ny wiedieti czo gyneho / gedno
toho gedyneho / yenz yeſt vwiecznoſty
ſmyernye / mudroſt yvczenye wyernye /
ywſechwen wierzuczich wdiecznye / Ob
lahoſlaweny wiecznye / Ihū xp̄a meho
boha / Przynyemz plna radoſt mnoha /
Geſt ywieczne ochotenſtwie / yenz pro
67 ſwe myloſrdenſtwie / Raczil ſwiſoſti ſtu
piti / Chcze czlowieka wykupiti / yenz bil
ot diabla przeluzen / Zrayſkey rozkoſy
wypuzen / yzwieczney radoſti take / ch
tie mu nawratiti wſake / Bidlo gez mu
bil vlozil / przeplowney myloſti pozil /
Plnym chtienym nerozpacznym / kdyz
gſa hohem neozracznym / Chtiel ozra
czenye przigieti / Otcziſtey panny raczil
wzieti / Naſie maſſo ykrew tielnu / aby
tu oſſobu talnu / w ſwey gednotie nebil
wzpaczen / bil widomen i ozraczen / To
ya p̄wy wam zagiſte / cziſty cziſtye zpan̄y
cziſtey / Gyz bil k ſobye klozy dyewyl /
Odtey ſie nawſechen ſwiet zgewil / Czlo
wiekem ybohem prawym / wtoho ya
vmyſlem zdrawym / wierzy ymym ſrd
czem zdrawye / neb on to geſt muog
buoh prawye / Muog prorok y me czne
chtienye / ten ma przye yme vmenye /

ni věděti co jiného,
jedno toho dědinného,
jenž jest u věčnosti směrné
múdrost i učenie věrné,
i všech veň věřúcích vděčně
oblahoslavenie věčně:
Jesu Krista, mého Boha,
při němž plná radost mnohá
jest i věčné ochotenstvie;
jenž pro své milosrdenstvie
ráčil s výsosti sstúpiti,
chtě člověka vykúpiti,
jenž byl ot ďábla přelúzen,
z rajskej rozkoši vypuzen
i z věčnej radosti také,
chtě mu navrátiti všaké
bydlo, jež mu byl uložil;
přeplovnej milosti požil
plným chtěním nerozpačným,
když jsa Bohem neozračným,
chtěl ozračenie přijieti,
a ot čistej panny vzieti
na sě maso i krev tělnú;
aby tú osobú dielnú
v svej jednotě nebyl vzpáčen,
byl vidomen i ozračen.
To já pravi vám zajisté:
čistý čistě z panny čisté,
již byl sobě k loži děvil,
ot tej sě na ves svět zjevil
člověkem i Bohem pravým:
v toho já úmyslem zdravým
věři, i mým srdcem zdravě;
neb on to jest mój Bóh pravě,
mój prorok i mé cné chtěnie;
ten má pře i mé uměnie,

Ma nadiegie ymoy ſtroycze / me obdrze=
68 nye yboycze / Ten moy rozmyſl ten ma
zadoſt / ten ma odpowiedy radoſt / Ten
yeſt me vczenye ſprawne, ten me vz
drawenye ſlawne, wgeho biti geſt
wſe rzadno, Gie mnye ſnadno nezly
ſnaze ynamnoze ynamale Ty wſie
giz wen wierzie wchwale Tieſſity
yvzdrawiti / geho gmenn czti chwaly
ti, Chwalu mu wſy ſilu czele, Donadz
duſſie vmem tiele Tehdy miſtr ten we=
cze ſtogie hrozny ſmyſl ymudroſt two=
gie / Panno tak ty mluwis pieczuye,
tiezi ya tebe powiez wdiecznye, kdiz
twoy buoh geſt moczen wſeho yakz
ty prawis chwalec geho, Rzkucz ez w
ſie podgeho moczy, geſt awladne dnē
ynoczy / Mymonenz nyczeho nozbilo /
Czo mu toho trzeba bilo / kdiz gſa mo=
czen nadewſym wiekem / Ez ſie narodil
czlowiekem / ychodil naſwietie wſtraſty ;
Adal ſye ſwey wlaſtney wlaſty Geſcze
69 k tomu vmucziti / Muſſis my to otluczi
czy / kak bich to mohl giſtie znati, Procz
ſye muſſilo ſtaty / Ze wtaku porobu
nyzyl / kdiz gieſt wſeczkerno przewy=
ſyl / wſwem bozſtwy wnyemz pany
ſnadna / Powiezmy to panno zadna /

má naděje i mój strojce,
mé obdrženie i bojce;
ten mój rozmysl, ten má žádosť,
ten má otpověď i radosť;
ten jesť mé účenie spravné,
ten mé uzdravenie slavné;
v jeho byti jesť vše řádno,
jím mně snáze nežli snadno
i na mnoze i na mále
ty vše, již veň věřie v chvále,
těšiti i uzdraviti;
jeho jmenu chci praviti
chválu mú vší silú cele,
doňadž duše u mém těle.“
Tehdy mistr ten vece stoje:
„Hrozný smysl i múdrosť tvoje,
panno! tak ty mluvíš pěčně;
tieži tebe, pověz vděčně:
když tvój Bóh jesť mocen všeho,
jakž ty pravíš chváléc jeho,
řkúc, ež vše pod jeho mocí
jesť, a vládne dnem i nocí,
mimo něnž niče nezbylo:
co mu toho třeba bylo,
když jsa mocen nad vším věkem,
ež sě narodil člověkem,
i chodil na světě v strasti
a dal sě svej vlastnej vlasti
ješče k tomu umučiti?
musíš mi to otlučiti,
kak bych to mohl jistě znáti,
proč sě tak musilo státi,
že sě v tu porobu snížil,
když jesť všeckerno převýšil
v svém božství, v němž pomoc snadná?
pověz mi to, panno žádná,

Nynye kak to bity muoze / kateryna ya kzto ruoze / Staſie proſtrzed leta ktwuczi / yako ſye malo ylyznuczy / wecze ꝑtyw tomu myſtru / W ten czaſſ ya was rozum przyſtru / Rzeczy giz wy zawidite / yprocz ſie tyem neſtidite / Tak nemudru rzeczy gducze / Otewſchoda ſluncze gſucze / Naywyſſy myſtrzy wybrany / Okak gſte zle myſtrowany / Waſie hrozna hanba tiezka / Ez ſy bila tak witiezka / Otrzymſkeho ſtola wlaſti / gſucz wſak rozmyſlnu napaſty / Wſwem proroczſtwy boha znala / a onyem prorokowala / Rzkucz widiech wſlunczy ſtogiecze / pã nu aſyna kogiecze / Narucze ten kraſen byeſe / Podnohamy giey lezíeſſe / Mieſiecz ywſeho geho vſlona / To kakz vwidieny ona / widiela neoczywiſtie / Wſak yeſt ſweho ſmyſla giſtie / wrozumye ynhed wydiela / ez odcziſtey panny tiela / Buoh przygme ſwe ozraczenye / toly waſie hanba nenye / ze buoh znala gſuczy zena / A wy gmagicz myſterzſka mena / Boha neumyete znaty / ya wam chczy wy dieti dati / To czoz mne tiezete wuczynye / Buoh ten geſt wgedney wynye / Nykdy

nynie, kak to býti móže?“
Katerina jakžto róže
stáše, prostřed léta ktvúcí;
pak sě málo uliznúci
vece protiv tomu mistru:
„V ten čas já váš rozum přistru
řečí, jiež vy závidíte:
i proč sě tiem nestydíte,
tak nemúdrú řečí jdúce,
ote vschoda slunce jsúce
najvyšší mistři vybráni?
o kak jste zle mistrováni!
vaše hrozná hanba těžká,
ež Sibyla tak vítězská,
ot Římského stola vlasti
jsúc, však rozmyslnú nápastí
v svém prorocství Boha znala,
a o něm prorokovala,
řkúc: „„Viděch v slunci stojiece
pannu a syna kojiece
na ruce, ten krásen bieše;
pod nohami jej ležieše
měsiec, i vše jeho úslona.““
To kakž u vidění ona
viděla, ne očivistě,
však jesť svého smysla jistě
v rozumě inhed viděla,
ež od čistej panny těla
Bóh přijme své ozračenie.
To-li vaše hanba nenie,
že Bóh znala, jsúci žena?
a vy jmajíc mistrská mena,
Boha neumiete znáti!
Já vám chci věděti dáti
to, což mne tiežete, v čině.
Bóh ten jesť v ijednej vině

nebyl zazadny wlaſſ/ any mnye czo wie
cze dle was/ Moczi lecz blahy przybylo/
bohu wezdy dobrze bylo Bezkoncze
ybezpoczatka/ ygednoho nedoſtatka/ Ne
myel any bude gmyeti/ Protoz ychczy
powiedieti/ kteru potrzebu ſie to dalo/
O nyemz wy pohrziechu malo/ Wieſte
toho ya zelegy/ ale wyedie yvmyegy/
znaty meho ſpaſſytele/ Me duſſie vz
71 drawitele/ gehoz wſemohuczye bozſt
wie/ gma rozklady tak mnozſtwye/
yobſiezy bezewſiech ſtraſty/ yakz ye=
ho moczy ywlaſty/ Smyſl yzadny ſie
ſie nechopy/ yakz ſye wſtworzi nebo
ſklopy/ Geho wyeczne gſuczy bytie/
geho dna geho przykrytie/ Geho dely
geho ſyrzy/ Geho huſty yeho czyrzy.
Geho wyſi yeho nyzy/ Geho daly yeho
blizy,geho vhluov y okruhloſty/ ge=
ho maly ywelikoſty/ Rozum yazd yza-
duczy nenye/ any kdy ktere ſrdcze ſmye
nye/ Tey zadoſti k ſobie wzieti/ aby czo
ſmyelo pocziecży/ O tom ſicze nebo tako:
Miſliti neb rzeczi takto/ On geſt moczny
y weliky/ geho gmye narod wſeliky/

nikdy nebyl za žádný vlas,
ani mně co viece dle vás
moci, leč bláhy přibylo;
Bohu vezdy dobře bylo;
bez konce i bez počátka
ijednoho nedostatka
neměl, ani bude jmieti.
Protož i chci povědieti,
kterú potřebú sě dálo,
o němž vy pohřiechu málo
viete, toho já želeji;
ale vědě i uměji
znáti mého Spasitele,
mé duše uzdravitele,
jehož všemohúcie božstvie
jmá rozkladi také množstvie,
i obsěži bez všech strastí,
jakž jeho moci i vlasti
smysl ižádný sě nechopí,
jakž sě vztvoří nebo sklopí
jeho věčné jsúcí bytie:
jeho dna, jeho přikrytie,
jeho déli, jeho šíři,
jeho húšti, jeho číři,
jeho výši, jeho níži,
jeho dáli, jeho blíži,
jeho uhlóv i okrúhlosti,
jeho máli i velikosti;
rozum ižádúcí nenie,
ni kdy které srdce smienie
tej žádosti k sobě vzieti,
aby co smělo počieti
o tom sice nebo tako
mysliti, neb řéci, jako:
on jest mocný i veliký;
jeho jmě národ všeliký

*

Slawy aya ſnym tudieſe / Was wſech
radſy ten mne tieze / rzka co trzeba by
lo toho / bohu ze tak trpiel mnoho / ꝑ
czlowieka muk ynuze / to wam powiē
nenadluze / Wiecze kdyz buoh nezly /
72 doſti gmagie przeplowne myloſty / wnyz
mniye wgedney wlaſty ſila / beztoho by=
ty nerodyla/achtiecz / by byl czlowiek ſtwo=
rzen / tehdy plneho bozſtwie korzen /
Swu wrchny mudroſt otworzil / aczlo=
wieka zhlyny ſtworzil / yuſadil wray
ſkem domu / rzka plod ſye ageſcze kto=
mu / Poddal wſie czoz zemye plody / Czoz
lecze plawa neb chody / Nauzitek geho
tyelu / ydal gemu wſy mocz czelu / Wiek
yp̄we ſwobodenſtwie / kdyz pak ꝑnep
oſſluſenſtwye Czlowyek byl ſkrze dyab
la kleſſl / ywiecznu kletwu tehdy wzneſſl
Buoh nan ten ſud ez byl ztraczen / czlow
yek agynak nawraczen / Nemohl byti ge
dno tady / ez buoh zſweho bozſtwye ra=
dy / Pozyw yrozlozyw cziſtye / pak chtiel
ymuſſil ſye gyſtie / Z czyſtey panny na=
rodity / nechtie p̄wdye vſkodity / Any na
ſyle czynyty / Tyem gyz ſmyely prowy
73 nyty / Miſſlenym dle pichy radoſt / ꝑlu-

slaví, a já s ním tudieže.
Vás všech rádcí ten mne tieže,
řka: „„Co třeba bylo toho
Bohu, že tak trpěl mnoho
pro člověka muk i núze?““
To vám poviem ne na dlúze:
viece když Bóh, nežli dosti,
jmaje přeplovné milosti,
bez niež ijednej vlasti síla
umně býti nerodila,
a chtiec, by byl člověk stvořen,
tehdy plného božstvie kořen
svú vrchní múdrosť otvořil
a člověka z hlíny stvořil,
i usadil v rajském domu,
řka: „„Ploď sě!““ a ješče k tomu
poddal vše, což země plodí,
což léce, plavá neb chodí,
na úžitek jeho tělu;
i dal jemu vši moc celú
v děk, i pravé svobodenstvie.
Když pak pro neposlušenstvie
člověk byl skrz ďábla klesl
v věčnú kletvu, tehdy vznesl
Bóh naň ten súd, ež byl ztracen
člověk; a jinak navrácen
nemohl býti, jedno tady,
ež Bóh z svého božstvie rady
poživ, i rozloživ čistě,
pak chtěl i musil sě jistě
z čistej panny naroditi,
nechtě pravdě uškoditi,
ani násilé činiti
těm, již směvše proviniti
myšlením dle pýchy radosť,
pro Luciferovu žádosť

cziferowu zawiſt / Snebes ſnym vpek
lo ſpadly / potom ſu proroczy kladly / Gy
ſta proroczſtwye rozlyczna / ſmyſlna m
noha_rzeczenye ſlyczna / Nanebeſſa wz
hledayucze / geho przyſtye zadayucze /
Wuolayucze wedne wnoczy / arzkucz
przyd przyd racz ſpomoczy / Nam znuze
bez yak ſie y ſtalo / Czoz ſie mluwylo ypſalo /
Onyem to on wſie dokonal / kral dauyd
ten ponyem ſtonal / rzka o wieczny boze
moczny / Wezrzy naſwuoy lyd nemocz
ny / Schil nebeſſa a ſtup doluow / Dotk
ny hor at gych podmolow / k wrchom
ř nedokonale předěláno ze z a proto celé slovo vypsáno chybně neopatřeno unčiky. zkuzze wzkurze ſie lehkoſty / to on
myenyl by horkoſty / Pekelne zatopil
wſkorze / yeremyas przitеyz wporzye /
Rzekl owſemohuczy boze / Wzwol ſobie
czieleſſne loze / Chwatay yuz nygdy tuha
zdaty / by ſie az amohlo ſtaty / By ty ne
74 beſſa rozdera / ſwe myloſrdenſtwye
zbera ywſtupyl knam nynye wſpye-
bez chu / ya z yas nautiechu / Nam drahe rz
czenye powiediel / yakz ſkrze ſwateho
ducha wiediel / Rzka ey tot otyeſſe plo=
du / zkrale dawydowa rodu / Czyſta pā
na ſynem poczne / yporody ato zroczny e /
Dyecze bude gmenowano / Emanuel

s nebes s ním u peklo spadli.
Potom sú proroci kladli
jistá prorocstvie rozličná,
smyslná mnohá řčenie sličná,
na nebesa vzhlédajúce,
jeho příštie žádajúce,
volajúce ve dne v noci,
a řkúc: „„Příď příď, rač spomoci
nám z núze!"" Jakž sě i stalo;
což sě mluvilo i psalo
o něm, to on vše dokonal.
Král David ten po něm stonal,
řka: „„O věčný Bože mocný!
vezři na svój lid nemocný,
schyl nebesa a sstup dolóv,
dotkni hor, ať jich podmolóv
k vrchóm vzkúřie sě lehkosti!""
To on mienil: by horkosti
pekelné zatopil v skoře.
Jeremjáš při tejž úpoře
řekl: „„O všemohúcí Bože!
vzvol sobě tělesné lože,
chvátaj, již nám túha ždáti,
by sě asa mohlo státi,
by ty nebesa rozdera,
své milosrdenstvie sbera,
i vstúpil k nám nynie v spěchu!""
Izaiáš na útěchu
nám drahé řčenie pověděl,
jakž skrze svatý Duch věděl,
řka: „„Ej toť ot Jesse plodu,
z krále Davidova rodu
čistá panna synem počne
i porodí; a to zročné
dietě bude jmenováno
Emanuel,"" to znamenáno

to znamenano / Geſt andiel rady we=
lykey / to ſie proroczſtwye wſelyke / kge
ho narozeny kladlo / pto kdiz prokletie
ſpadlo / Bylo otnyeho dowyeka / nanay
prwnyeho czlowyeka / Genz ruſyl yeho
kazanye / Pak tey kletwy ywazanye / Ne
mohl nykte rozwazaty / gedno ten yenz
ſie tazati / Raczil zſweho boſtwie ſylu /
Maryu czyſtu pan̄u ſylnu mylu / wzwo
lyl ſwemu tyelu konatcze / y poſſlal knyey
napoczatce / Gabriele archandiela / Genz
gyey ta poſelſtwye czela / Zwieſtil wew
ſiey duoſtoynoſty / Rzka zdrawa plna my
loſti / Buoh ſtebu to wiez zaczelo / ynhedz
ſie buoh wto cziſte tyelo / Wlozyl ſkrze ge
gie vcho / yneſl tak to drahe rucho / ya=
kz mu nyczſie neuſkodyl / az ſie wcziſto
tie narodyl / ychodyl nazemy teyto / ayakz
ſye bilo ſtalo zle to / Skrze yeho kletwu
kwyeku / wyeczne zatraczenye czlowieku /
Takez geho opyet zaſie / Muſſyl dobyty
wzepnaſye / Nakrzyz nanz pokornye
wſtupyl / aſſwu drahu krwy wykupyl /
Czlowyeka kgeho dyedynye / vmrzel yle-
zal newynnye / Az do trzetieho dne wro-
wu / wſtal zmrtwich aducholowu / radu

jesť: anděl rady veliké.
To sě prorocstvie všeliké
k jeho narození kladlo
proto: když prokletie spadlo
bylo ot něho do věka
na najprvnieho člověka,
jenž rušil jeho kázánie,
pak tej kletvy i vázánie
nemohl nikte rozvázati,
jedno ten, jenž sě tązati
ráčil s svého božstvie silú;
Marju, čistú pannu milú,
vzvolil svému tělu k matce,
i poslal k něj na počátce
Gabriele archanděla,
jenž jej ta poselstvie celá
zvěstil ve všej dóstojnosti,
řka: „„Zdráva plná milosti!
Bóh s tebú, to věz zacelo.““
Inhedž sě v to čisté tělo
vložil Bóh skrz jejie ucho,
i nesl tak to drahé rúcho,
jakž mu niče neuškodil,
až sě v čistotě narodil
i chodil na zemi této;
a jakž sě bylo stalo zlé to
skrze jeho kletvu k věku,
věčné ztracenie člověku:
takéž jeho opět zasě
musil dobyti, vzepna sě
na kříž, naňž pokorně vstúpil,
a svú drahú krví vykúpil
člověka k jeho dědině;
umřel, i ležal nevinně
až do třetieho dne v rovu;
vstal z mrtvých, a ducholovu

dyablowu / przeſudyl / gyz byl czlowyeka
przeludyl / yablkem nazatraczenye wie
czne / tak nam geho pſtye wdyeczne / W=
ſyem nawratylo ſpaſſenye / wyeztez
ze to ginak nenye / Nez tak yak ſem
wam prawyla / Miſtrzy rzeczechu paño
76 myla / Powiez nam kdiz giz gieſt zmrt
wich wſtal / dyablu dies czlowyeka ot
yal / A ſobye geho gmyeti chtiel / kamoz
ſye on yeſt potom dyel / Geſczely naſſwie
tie chody zde: kateryna wecze k nym ne /
Po ſwem wzkrzieſeny wſelyky / kde byl
czaſſek newelyky / W nyemz kapoſto
lom przichazal / kdyz vczyl pak gym
kazal / Ruozno powſem ſwietu gity
Wieru kazucze akrzſtity / weyme occze
nebeſkeho / ſyna yducha ſwateho / Wſe
gednoho hoſpodyna / arzka ktoz ÿwyer
neho czyna / Wam wierzy akrzczen bude /
Ten wiecznye vzdrawen bude / Potom
pak wſtupyl nanebe / a oſtawyl mye
ſto ſebe / Nam ſwe tielo ykrew ſwatu /
Abichomy giemu zatu / Sluzyly wſazney
obiety / geho muky napamyety / Gmye
ly diekugucz mu proto / Ze ſye ten pe
zaduczy oto / Raczil gieti ze vzdrawyl /
Ny awyeczney ſtraſty zbawyl / Tu on ſedy

radu ďáblovu přesúdil,
jíž byl člověka přelúdil
jablkem na ztracenie věčné.
Tak nám jeho příštie vděčné
všem navrátilo spasenie.
Věztež, že to jinak nenie,
než tak, jak sem vám pravila.“
Mistři řčechu: „Panno milá!
pověz nám, když jesť z mrtvých vstal,
ďáblu, dieš, člověka otjal
a sobě jeho jmieti chtěl:
kamož sě on jesť potom děl?
ješče-li na světě chodí zde?“
Katerina vece k nim: „Ne;
po svém vzkřiešení všeliký
zde byl časek neveliký,
v němž k apostolóm přicházal,
když je učil. Pak jim kázal
rózno po všem světu jíti
vieru kážúc, a krstiti
ve jmě Otce nebeského,
Syna, i Ducha svatého,
vše jednoho Hospodina,
a řka: „„Ktož z věrného čina
vám věří a kršćen bude,
ten věčně uzdraven bude.““
Potom pak vstúpil na nebe,
a ostavil miesto sebe
nám své tělo i krev svatú,
abychom i jemu za tú
slúžili v snažnej oběti,
jeho muky na paměti
jměli, děkujúc mu proto,
že sě ten přežádúcí o to
ráčil jieti, že uzdravil
ny a věčnej strasti zbavil.

77 naſtoliczy / V occzc buoha nap̃wiczy /
Onadz byl wſel tamez wnyde / aod
towad opyet przyde / Zaſſie hroz
nych hnyewuow budyt / ſem zy
wich ymrthwich ſudyt / Wgehoz
pſtu kgehoz dworu / Muſye wſichny
lude wzhuoru / Swymy tiely zmrt
wich wſtaty / a zſwych diel odpowie
daty / Tu ſye ſtane zaloſt hrozna / na
dtiem kazdym ktoz ſie pozna / ze ne-
plnyl wuole geho / ten bude odſu
zen wſeho / Dobreho ywſiey vtiechy /
Poydet aneſſa ſwe hrziechy / Shroz
nym krzykem nalewyczy / dopekla kdez
wiecznu czticzy Nekonecznye bude g
myety / adobrzy ſye budu ſmyeti / Die
kugicze ztoho bohu / ez gſu yeho wuo
ly mnohu / Plnyly naſwietie bywſie /
bludney wiery ſye pokrywſie / Doſlu
zyly ſie zadoſti / geho buduczie radoſti /
78 Ty nebudu gmyeti ſmutkuow /
ale dle ſwich dobrych ſkutkuow /
Geho prawey ruky doydu / S nymz
vwiecznu radoſt poydu / Miſtrzi rze
czechu panno kraſna / bohu lyba
ywiehlaſſna / Powiez nam to ztwey
myloſty / ktere gſu pak potrzebnoſti /
To czolyſie wyklada tyem / ez gie tak
z mrtwich wſtaty wſyem / Agity na

Tu on sedí na stolici
u Otce Boha na pravici;
otnadž byl všel, tamož vznide,
a odtavad opět příde
zasě hrozných hněvóv budit,
sem živých i mrtvých súdit;
v jehož příšťú k jehož dvoru
musie všichni ludé vzhóru
svými těly z mrtvých vstáti
a z svých děl otpoviedati.
Tu sě stane žalosť hrozná
nad tiem každým, ktož sě pozná,
že neplnil vóle jeho;
ten bude otsúzen všeho
dobrého, i všej útěchy,
pojdeť, a nesa své hřiechy,
s hrozným křikem na levici
do pekla, kdež věčnú čtici
nekonečně bude jmieti.
A dobří sě budú smieti,
děkujíce z toho Bohu,
ež sú jeho vóli mnohú
plnili, na světě byvše,
bludnej viery sě pokryvše,
doslúžili sě zadosti
jeho budúcie radosti:
ti nebudú jmieti smutkóv,
ale dle svých dobrých skutkóv
jeho pravej ruky dojdú,
s nímž u věčnú radosť pojdú."
Mistři řčechu: „Panno krásná,
Bohu libá i věhlasná!
pověz nám to z tvej milosti,
které jsú pak potřebnosti,
to co-li sě vykládá tiem,
ež je tak z mrtvých vstáti všem

poſuzenye / procz giz natō doſty ne=
nye / kdyz czlowyek bude ſurty ſtrczen /
by byl ſcowan neb odſuzen / Anebe
ra naſie znowa / Tyela awſtawanie
zrowa / Protyw tomu wecze ona /
Tadiz ny buoh ydokona / To wam do=
lyczy rozumnye / Awy take ſliſte v
mne / Buoh geſt prawie dokona
ny / nawſem wewſem nawſie ſtra
ny / Nywczemz nema nedoſtatka / ale
plneho poczatka / wnyemz ſye nycz
79 ſe nedoſtawa / Ale wſeho mu zoſta=
wa / ygieſt tieleſſney poſtawy / doko=
nany czlowiek prawy / Wſady geho
geſt plneczko / ſkrznen znyeho awnyē
wſeczko / Geſt poſlyſtez mnye gyſtie
wdyek / Procz geſt adam ſlul czlow
yek / Amy takez wſiczkny ponyem /
To ſie tak wyklada onyem / Ez zde zlu
myel w teyto ryty / a tam wiek vwie
czney bity / Ptoz by tak duſſye byla /
Wiecz tam yakz by tiela zbyla / Neby
laby dokonana / nebo ona gma zde
zapana / Tielo vbozyem obraze / ge
hoz dle tyelu blazye / Podle duſſye
ſpolu ſtane / kdiz kſudu zmrtwich
wſtane / Geſtly zde dobrze ſluzila /
toho bude tam vzyla / Obozieho po

a jíti na posúzenie?
proč již na tom dosti nenie,
když člověk bude smrtí střen,
by byl schován neb otsúzen,
a nebera na sě znova
těla, a vstávánie z rova?“
Protiv tomu vece ona:
„Tadyž ny Bóh i dokoná;
to vám dolíči rozumně,
a vy také slyšte umně.
Bóh jesť právě dokonaný
na všem, ve všem, na vše strany;
ni v čemž nemá nedostatka,
ale plného počátka,
v němž sě niče nedostává,
ale všeho mu zostává;
i jesť tělesnej postavy,
dokonaný člověk pravý;
všady jeho jesť plnéčko,
skrz něn, z něho a v něm všecko
jesť. Poslyštež, mně jistě v děk,
proč jesť Adam slul člověk,
a my takéž všickni po něm:
to sě tak vykládá o něm,
ež zde „zlo“ měl v tejto žiti,
a tam „věk“ u věčnej byti.
Protož by tak duše byla
věč tam, jakž by těla zbyla,
nebyla by dokonána;
neb ona jmá zde za pána
tělo u božiem obrazě,
jehož dle jesť tělu blazě;
podlé duše spolu stane,
kdyžto k súdu z mrtvých vstane:
jest-li zde dobře slúžila,
toho bude tam učila

wolenye / by nebylo rozdyelenye / Nez
tak yakz ſmy znyeho poſſly / abichom
80 take doſſly / Skrznen ſweho dokona
nye / awn̄ye myely ſnym poznanie /
Neb doyducze rozkoſſy wyeczney / Pto
vczynte wy wdiecznye / Dokonanye
myſtrzy ſwemu / Wezmucz rozum k
ſmyſlu cznemu / Oſtawtez ſie wſeho
bluda kazdy wyery wſie dobuda /
Rozmyſlecz ſie nata ſlowa / giez boh
ſkrze prokowa / vſta rzekl nanyoz
ſye wraczyw / wſech mudrczuow mu
droſt zatratyw / ywſiech chtrczuow
chitroſt zatraty / pnyez ya wam wſie
to razy / By wy ſye bohu wſlanyely /
amodlam ſye neklanyely / Tyem yez
ſu padielczy hruwy / O nychz prok
tak rzka mluwy Vſta gmagy aneml
uwye / rucze gmagy gyma hruwie /
Nebudu nyczſie makaty / Oczy gma
gi a blikaty / Nemohu zraku plodye /
Nohy gmagy anechodye / Noſſy magy
81 anepyſſie / Vſſy gmagy aneſlyſye :
hrdla doſty hladka gmagy / awſak
gymy newolagy / Takez wſyczkny
zmameny budu / ty gyz wnye wye-
rzye wuobludu / Gſucze aczynyecz
gye take / ptoz oſtanucze wſake /

ot božieho povolenie,
by nebylo rozdělenie,
než tak, jakž smy z něho pošli,
abychom i také došli
skrz něn svého dokonánie,
a v něm měli s ním poznánie,
dojdúce rozkoši věčně.
Proto učiňte vy vděčně
dokonánie, mistři, svému,
vezmúc rozum k smyslu cnému,
ostavtež sě všeho bluda,
každý viery sě dobuda,
rozmysléc sě na ta slova,
jež Bóh skrze prorokova
ústa řekl, na mír sě vrátiv,
všech mudrcóv múdrosť zatrativ,
i všech chytrcóv chytrosť zkazi.
Pro něž já vám všem to razi,
by vy sě Bohu vzkláněli,
a modlám sě neklaněli
těm, jež sú padělci hruví,
o nichž prorok tak řka mluví:
„„Ústa jmají, a nemluvie;
ruce jmají, jima hruvě
nebudú niče makati;
oči jmají, a blíkati
nemohú, ni zraku plodie;
nohy jmají, a nechodie;
nosy jmají, a nepyšie;
uši jmají, a neslyšie;
hrdla dosti hladká jmají,
a však jimi nevolají:
tak všickni zmámeni budú
ti, již v ně věřie, v obludu
jsúce, a činiec je také.““
Protož ostanúce všaké

Obludy drzte ſye cznoſty / abyſte wr
chnyey mudroſty / Tak nebyly otlu
czeny / ale kbohu przyluczeny / kdyz
dyewka ty wſeczky wieczy / domlu=
wy yak ſama chtieczy / Agyneho mno
ho czyſla / knyemuz nemam tolyk
ſmyſla / Bych mohl to wſye wypwy
ty / tehdy myſtrzy ſye nawieczy / Po
czechu tuz myſlecz wſtrachu / Wſichny
zahanbeny ſtachu / yomameny tak
hlupye / ez gich kazdy yako wſlupie /
Occzy poſtawyw hlediele / W tomz tak
zadny newydiele / any ymyegieſe
82 znowa / tomu naimenſieho ſlowa /
Otpowiediety ny rzeczy / nez tiech po=
cze wleczy / yazyk wſie akzemy nycze
Tehdy cieſarz nanye wzkrzycze / hny
ewnym hlaſſem gym nawzdoru / W
ſtaw ſwey ſtolicze nahoru / Rzka o
pehanebny chlapy / nedarmoſte ſlu
ly lapy / negſte myſtrzy ale ſlupczy /
czo ſtogyte yako trupczy / Oſlnuwſe
yzdrzewyenyewſe / ohlecſye yonye
myewſye / Slowa rzeczy neumyegicz /
Any placzicz ny ſye ſmyegicz / Ged-
noz bledete pkyſle / takly wy na
waſem ſmyſſle / Zenſka mocz gyz
obludyla / yſſwu rzeczy pesudyla /

obludy, držte sě cnosti,
abyste vrchněj múdrosti
tak nebyli otlučeni,
ale k Bohu přilučeni.“
  Když dievka ty všecky řeči
domluvi, jak sama chtieci,
a jiného mnoho čísla,
k němuž nemám tolik smysla,
bych mohl to vše vypraviti:
tehdy mistři sě naviti
počechu, túž mysléc v strachu;
všichni zahanbeni stáchu
i omámeni tak hlúpě,
ež jich každý jako v slúpě
oči postaviv hledieše.
V tomž tak žádný nevědieše,
ani umějieše z nova
tomu najmenšieho slova
otpovědieti, ni řéci;
než těch všech sě poče vléci
jazyk, a zrak k zemi niče.
Tehdy ciesař na ně vzkřiče
hněvným hlasem, jim na vzdoru
vstav s svej stolice nahoru,
řka: „O přehanební chlapi!
nedarmo ste sluli lapi;
nejste mistři ale slupci!
co stojíte jako trupci,
oslnuvše i zdřevěněvše,
ohlechše i oněměvše,
slova řéci neumějíc,
ani plačíc, ni sě smějíc,
jednož bledete prokysle?
tak-li vy na vašem smysle
ženská moc již obludila,
i svú řečí přesúdila,

yakz was kazdy zmamen ſtogy / ge
den myſtr znych wecze twogy / hnye
wy czyeſarzy ny budie / ale wſakz
nam neoſtudye / P̃wdẏ gyz ſlyſymy
83 ſamy / Nam ſu wſychny myſtrzy
znamy / Wſak tiech yzadny vprzyetie /
Nykdy neſmyel pomyſlyti / nato by
ſye protywyti / Chtiel nam nakterē
vczeny / pakli ſie kte vpodrzeny / nas
kteremu proprotywyl / ten gie toho
tak tiem vczyl / Ez ho kazdy rzeczy
ſchluſtyl / yakz ottoho ſhanbu puſtil /
Ale protyw teito dyewcze / nenyey
gednoho piewcze / any howorzicze:
zdeſſe / neb gieyz to vczenye neſſe /
Toho ſye me ſrdcze leka / ygſu my
welmy daleka / Gegie ſlowa yro
zumy / k tomu ſwiedſie mogy vmy /
Ez knam toto wdrahem ſluſie / ne
mluwy tieleſna duſie / ale weleſen
ſtwie moczne / Vtieſitelnye pomocz
ne / wſiem wyerziczyem to my
zname / gemuzto ſye poddawamy /
84 duch ſwaty / genz geſt wny wſtupil
ten ny zzeſſyl yohlupyl / Bozy moczi
o nyemz cziſta / Mluwy tato panna
giſta / ſobye myſtrowſtwym neſpo
muozem / nycz krzywey rzeczy nemo

jakž vás každý zmámen stojí?“
Jeden mistr z nich vece: „Tvoji
hněvi, ciesaři! ny budie;
ale všakž nám neostudie
pravdy, již slyšímy sami.
Nám sú všichni mistři známi,
co jich koli na všem světě:
však těch ižádný u přietě
nikdy nesměl pomysliti
na to, by sě protiviti
chtěl nám na kterém učení;
pakli sě kto v pozdržení
nás kterému protiv lučil,
ten je toho tak tiem učil,
ež ho každý řečí schlustil,
jakž ot toho s hanbú pustil:
ale protiv tejto dievce
nenie ijednoho pěvce,
ani hovořiče zdese;
neb jejž co učenie nese,
toho sě mé srdce leká,
i jsú mi velmi daleká
jejie slova i rozumi.
K tomu svědčie moji umi,
ež k nám toto v drahém sluše
nemluví tělesná duše,
ale velesenstvie mocné,
utěšitelně pomocné
všem věřícím, to my známy,
jemužto sě poddávámy:
Duch svatý, jenž jest v ni vstúpil,
ten ny zžesil i ohlupil
boží mocí, o němž čistá
mluví tato panna jistá;
sobě mistrovstvím nespomóžem,
nic křivú řečí nemóžem,

zem / any chczemy any ſmyemy / ꝑ
toz tobie to powyemy / Cziečarzy
wſichny nematnye / poznawamyt
ſie vdatnye / Ezt ſye ſnamy ſwoy
blud myne / neukazeſly nam gyne /
Modly neb wyery cziſczeyſie / geſtoby
byla giſtieyſye / Nez twoy ſtaw yo
w nyemz ty ṗebywas / tehda wyez
ez darmo zynwas / Neb ſmy twu
myloſt ztratyly / dneſſye wſichny
obratily / Wyernym ſrdczem my
ſlu czyſtu / klaſkawemu yeſu kryſtu /
Gehoz bozym ſynem znamy / aza
geden buoh giey gmamy / Plney
moczy plne cznoſty / Nekonecznye
vwiecznoſty / Akdyz cziečarz to vſly=
ſie / S hroznym hnyewem ſede pyſe :
vtieragye potu zczela / geho myſl
by neweſſela / Trzaſſa ſie yako zo–
mraza / rychle proſtrzed myeſta ka
za / Ohen welyky wznyetyty / rzka
tyto ſye oſwietity / Chtie hanyegicz
naſye bohy / Swazawſe gym rucze
nohy / wſchechny wuohen vmeta
chu / W nyemz ony bezewſeho ſtra–
chu / Przygiechu to vmuczenye / ſkr
ze dyewczye ponuczenye / Ṗnyez
vmuczenye znamy / bichu gſucz
koronowany / dowieczney radoſty
ſbohem / tu ſie ṗiludu ṗemnohem /

ani chcemy, ani smiemy.
Protož tobě to poviemy,
ciesaři, všichni nematně:
poznávámyť sě udatně,
ežť sě s námi tvój blud mine:
neukážeš-li nám jiné
modly, neb viery čiščejšie,
ježto by byla jistějšie
než tvój stav je, v němž přebýváš,
tehda věz, ež darmo zýváš;
neb smy tvú milosť ztratili,
dnes sě všichni obrátili
věrným srdcem, myslú čistú
k laskavému Jesu Kristu,
jehož božím synem známy,
a za jeden Bóh jej jmámy
plnej moci, plné ctnosti
nekonečně u věčnosti.“
A když ciesař to uslyše,
s hrozným hněvem sede v pyše,
utieraje potu s čela;
jeho mysl by nevesela,
třasa sě jako z omraza.
Rychle prostřed města káza
oheň veliký vznietiti,
řka: „Tito sě osvětiti
chtie, hanějíc naše bohy!“
Svázavše jim ruce, nohy,
všechny v oheň umetachu;
v němž oni bez všeho strachu
přijechu to umučenie
skrze dievčie ponučenie;
pro něž umučenie zváni
biechu, jsúc koronováni,
do věčnej radosti s Bohem.
Tu sě při ludu přemnohém

Na nych pokaza dyw kraſny / Ez tiech
kazdy myſtr wiehlaſny / kraſnye
yako ſpye lezyeze / Ze nanych naw
86 ſech nebyeſe / Any rucho any wlaſy /
neopolelo wty czaſſy / To geſt wye
rna prawda czela / Pak cznye krze
ſtyene gich tyela / W noczi wzemſe
pohrabachu / Ꝑnyez wſiczkni ch
walu wzdachu / Jeſu kryſtu laſkane
mu / wzdy owſem bohu moczne
mu / akdyz ſie to w ſeczko ſkona / Cz
yeſarz Maxencius wſtona / wezrz
ew natu pañu pylnye / hnyewagie
ſie z toho ſylnye / Wyda gy tak tvr
dey wyery / ayzaduczíey odpyery /
Ꝑtyw gyey nemohl myety / kaza gy
ſwym ſluham gieti / ymucziti wne
myloſty / Tito ſluhy bez chuloſty /
Oto ſie nycz netazawſye / Wtu ſye
zadnu vwazawſye / ynhed ſwleku
czyſtu nyty / ypoczechu byczy byty /
87 Aty biczowe tak biechu / vczynyeny
yakz gie wſpiechu / Czieſarz bieſe
kazal zhnyewu / ṕprawity protu
dyewu / Chtie by wezrzela wgich
bohy / kazdy bicz ten trzy bathohy /
Skrute wlaſenym gmyegieſe / ana
kazdem konczy bieſe / Vzel zawazan
polowem / aty vzly pak olowem /

na nich pokáza div krásný,
ež těch každý mistr věhlasný
krásně jako spě ležieše,
že na nich na všech nebieše
ani rúcho, ani vlasy,
neopolelo v ty časy.
To jesť věrná pravda celá.
Pak cně křestěné jich těla
v noci vzemše, pohrabachu;
pro něž všickni chválu vzdachu
Jesu Kristu laskavému,
vzdy ovšem Bohu mocnému.
  A když sě to všecko skona,
ciesař Maxencius vzstona,
vezřev na tu pannu pilně,
hněvaje sě z toho silně,
vida ji tak tvrdej viery,
a ižádúcej otpěry
protiv jejie nemohl mieti;
káza ji svým sluhám jieti
i mučiti v nemilosti.
Tyto sluhy bez chúlosti,
o to sě nic netázavše,
v tu sě žádnú uvázavše,
inhed svlekú čistu niti,
i počechu biči bíti;
a ti bičové tak biechu
učiněni, jakž je v spěchu
ciesař bieše kázal z hněvu
připraviti pro tu děvu,
chtě by vezřela v jich bohy:
každý bič ten tři batchy
skruté vlášením jmějieše,
a na každém konci bieše
uzel zavázán polovem,
a ty uzly pak olovem

Biechu chitrnye oblyty / awtiech o=
lowcziech zalyty / Gehelne vdycze ſy=
lne / yakz kdyz ſluhy z myſly pylne /
Byczy vderzichu ktyelu / acz kde ba=
toh kozy czelu / Oſtawyl to pak zka=
zyechu / vzlowe giz prazyechu /
Tu newynnu zadnu kozy / Czoz pak
v tom uzlowem lozy / vdicze ſye za=
wadyeſe / ato maſſo wyſadieſe / Bo=
leſtywye derucz zaſſye / Okaka o
dywa ſtaſye / Jeſu kryſte nadtwu=
88 ladu / giez bieſe wrozkoſſy zmladu /
vkoſta moczneho krale / gedynka we
czty ywchwale / Vſwe matky cznye wz
chowana / kdez ny boleſt any rana /
Nany nykdy nepoſlala / any vraza
kdy znala / Nez yakz ſluſye byty dcze
rzy / gez geſt occzy ymaterzy / Gedy
nu gſucz przybohatſtwy / Takez ona
vpoſtatſtwy / Gmyela zemye hrady
myeſta / oihŭ kak twa newyeſta / Tr
uchle ſtaſie obnazena / dle tweho ſla=
wneho gmena / yakz ſlubyla bieſe
tobye / Mymo tye nechtieczy ſobye / wo=
lyti gyneho chotye / pto tiezke muky
protye / myle ypokornye trpyela / Neb
ty ſluhy gegie tyela / Miekkoſty nely

biechu chytrně oblity,
a v těch olovciech zality
jehelné udice silné,
jakž když sluhy z mysli pilné
biči udeřichu k tělu,
ač kde batoh kóži celú
ostavil, to pak zkazichu
uzlové, již prorazichu
tu nevinnú žádnú kóži;
až pak v tom uzlovém loži
udice sě zavadieše,
a to maso vysadieše,
bolestivě derúc zasě.
O kaká odiva sta sě,
Jesu Kriste, nad tvú ladú!
jež bieše v rozkoši z mladu
u Kosta, mocného krále,
jedinká ve cti i v chvále
u své matky cně vzchována,
kdež ni bolesť, ani rána
na ni nikdy nepovstala,
ani úraza kdy znala;
než jakž slušie býti dceři,
jež jesť otci i mateři
jedinú, jsúc při bohatství:
takéž ona u postatství
jměla země, hrady, města.
O Jesu! kak tvá nevěsta
truchle stáše obnažena
dle tvého slavného jmena,
jakž slubila bieše tobě,
mimo tě nechtieci sobě
voliti jiného chotě;
proto těžké muky pro tě
mile i pokorně trpěla;
neb ty sluhy jejie těla

towachu / Wtu zaduczy kozy prachu
Byczy zewſeho ramene / yakz od
kazdeho p̄amene / Stanyeſe ſye w
89 laſcye ſkóda / ynegednaka nehoda /
nagegyem czyſtuczyem tyele / tot tu
dle ſweho przyetele / Zſeſty barew
czyſta meſla / v wyerney myloſty ne
ſla / yakoz wyerna myla ſweho / no=
ſyty gma dle myleho / Prwny bar-
wu neſla wſpiechu / ez tye lyczczy geſto
ktwiechu / vbyele wczerwenoſty / tye
ſie obye wtey zaloſty / zmyenywſe
wſak krwe nezbywſe / ale kraſu
ſwu pokrywſye / Zelenaſta prawȳ
ſtudem / ez ṗedtyem pohanſkȳ blu
dem / Staſe obnazena gſuczy / vp̄we
myloſty wruczy / Spenſy ſwogy
rucze kſobye / zatworzywſy occzy
obye / hlawu ſchylywſy ſye tyſy /
nadnyz ty pohany lyſſy / Dywoke
bytie tworzyechu / odnychzto ràn ſye
uorzyechu / Bleſky zgegie oczy yaſnu :
90 whorkych kropkach czylu neczaſnu /
Przyeſtie lyczczy dle boleſty / Druhu
barwu bezwſyey peſty / Neſla dle
gynych nadyegy / ba kterey geſt kdy
mylegy / Byl ktery chot nez tey dra=
hey / ez gegie byeluczye nahe / Tye

měkkosti nelitováchu,
v tu žádúcí kóži práchu
biči ze všeho ramene,
jakž od každého pramene
stanieše sě vláščie škoda
i nejednaká nehoda
na jejie čistúciem těle.
Toť tu dle svého přietele
z šesti barev čistá mesla
u věrnej milosti nesla,
jakož věrná milá svého
nositi jmá dle milého:
první barvu nesla v spěchu,
ež tě líčci, ježto ktviechu
u běle a v červenosti,
tě sě obě v tej žalosti
změnivše, však krve nezbyvše,
ale krásu svú pokryvše,
zelenásta pravým studem,
ež před tiem pohanským ludem
stáše obnažena. Jsúci
u pravé milosti vrúcí,
spenši svoji ruce k sobě,
zatvořivši oči obě,
hlavu schýlivši, sě tiši;
nad níž ti pohani liší
divoké bitie tvořiechu;
od nichžto ran sě nořiechu
blesky z jejie očí jasnú
v horkých kropkách cílú nečasnú
přes tě líčci dle bolesti.
Druhú barvu bez všej pesti
nesla dle jiných nadějí;
ba kterej jesť kdy milejí
byl který choť, než té drahé,
ež jejie bělúcie nahé

lo pedpohanſtwem ſt'kwyeſe / na
nyemzto czrwena ktwyeſe / Barwa
otgegye krwe ſwatey / ktem gyz to ty
panoſye klete / Zkropychu tu byeloſt
ſtkwuczy / mezy tyem pak mnohu
ktwuczy / Rozy byeſe toho czaſſa / zna=
ty zkuoze yodmaſſa / yakz gye vdy
cze zahnawſye / mnohe odkoſty wy
drawſye / Oſtawyly biechu ſwrchu /
ty pak / zmrtwyewſe nawrchu / Czr
nachu ſye boleſtywye / patu barwu
zaloſtywye / Neſla dle vſtawiczno
91 ſty / Swemu choty wſe klyboſty /
yako gyſta wyerna ſluha / negedna
bathozna ducha / Boleſt gy kſrdeczku
wzdrziehſy / apodkozy ſkrwy nabye
hſy / Modraſye ſye ſteſkuz ſtahſy /
mezy rany ſye rozprzahſy / kadyz
mukarz byczem myerzyl / neſnadbich
gyz tomu wyerzyl / By nynyekte
ra bezomyla / tak wyerney my
loſty byla / Aſwemu choty ta prza
la / by pron gedney ranyeſtala /
Geſto ſwata kateryna / rozkoſna
dczy materzyna / Mnoho ſetnaſo=
bye gmyela / wſeſtu barwu byeſe
doſpyela / By ſie odiela wtez czaſſy /
wnyez gegie zaduczye wlaſſy / Tu
take trpiechu zato / giez ſye draze

tělo před pohanstvem stkvieše,
na němžto črvená ktvieše
barva ot jejie krve svaté,
kterúž ty panoše klaté
zkropichu tu bělosť stkvúcí.
Mezi tiem pak mnohú ktvúcí
róži bieše toho časa
znáti z kóže i ot masa,
jakž je udice zahmavše,
mnohé ot kosti vydravše
ostavily biechu svrchu;
ty pak zmrtvěvše na vrchu,
črnáchu sě bolestivě.
Pátú barvu žalostivě
nesla dle ustavičnosti
svému choti vše k libosti,
jako jistá věrná sluha;
nejedna batožná duha
bolesť jí k srdéčku vzdřehši
a pod koží s krví naběhši,
modráše sě, stezku stáhši,
mezi rány sě rozpřáhši,
kadyž mukař bičem měřil.
Nesnad bych již tomu věřil,
by některá bez omyla
tak věrnej milosti byla,
a svému choti tak přála,
by proň jednej ráně stála:
ježto svatá Katerina,
rozkošná dci mateřina,
mnoho set na sobě jměla!
V šestú barvu bieše dospěla,
by sě oděla v též časy,
v něž jejie žádúcie vlasy
tu také trpiechu za to,
jež sě dráže než vše zlato

nez wſe zlatto/ Stkwiechu czoz
92 ho geſt naſwyetie / ty ſye wzlaſtywe
przyetye / Chwyegiechu pogegye
pleczy / akdez ty byczowe meczy / Me
zy nye ſye zapletiechu / tu gye yſplty
wytrhnyechu / pak zwyezenym gd
ucze zaſye / oſtanyechu gy vmaſſe:
wnyemz ſye / ſkrze krew bleſknye
ſye tak ſye ty barwy leſknyechu /
Wſeczko draha przemo druze / zde
vmaſſe onde wduze / Byele czrne
yzelene / modrzye zlutye yczrwe
nye / kazda wſwey wlaſtney poſta
tye / ach tot myloſt tu bohatye /
Byeſe ſtany wſye rozbyla / Ez ta pā
na bohu myla / Muoze ſtrpyety to
bytye / drahe yzaldy napytie / Bye
ſe gy drzyewe zawdano / kdyz we
ſnach by dokonano / gegye ſlube
93 nye ſtryſtramem / genz geſt nade
wſy wyeczy panem / Mymonez
mocznyeyſieho nenye / ducha ſwa=
teho rozzenye / Wgegye ſrdeczku
horzyeſe / protoz kakz horzcze no
rzyeſe / Slzy ſwu oczyczy yaſnu /
Wſak tu muku ytu cztyczy / Gegye
ſrdeczko wten czaſek / nerozpacy
ſye zawlaſek / Gedno ez wzdycha
ſie kbohu / akdyz ty panoſe mno
hu / Muku byty giey wydachu / gy
du pedczieſarze wſtrachu / Rzkucz

stkviechu, což ho jesť na světě;
ty sě u zvláštivé přietě
chvějiechu po jejie pleci,
a kdež ty bičové meci
mezi ně sě zapletěchu,
tu je i s pltí vytrhněchu;
pak s viežením jdúce zasě,
ostaněchu jí u mase,
v němž sě skrze krev bleskniechu.
Tak sě ty barvy leskniechu
všecko druhá přěmo druze,
zde u mase, onde v duze,
běle, črně i zeleně,
modře, žlutě i črveně,
každá v svej vlastnej postatě!
Ach, toť milosť tu bohatě
bieše stany své rozbila,
ež ta panna Bohu milá
móže strpěti to bitie!
Drahé Izaldy napitie
bieše jí dřieve zavdáno,
když ve snách by dokonáno
jejie slubenie s Tristramem,
jenž jesť nad vší věcí pánem,
mimoňž mocnějšieho nenie;
Ducha svatého rozžženie
v jejie srdéčku hořieše.
Protož kakž hořce nořieše
v slzy jasnú svú očicí,
však tú mukú i tú čticí
jejie srdéčko v ten čásek
nerozpáči sě za vlásek,
jedno ež vzdycháše k Bohu.
A když ty panoše mnohú
muku bitím jej vydachu,
jidú před ciesaře v strachu,

mu czo nem kazeſſ geſcze / maxê
czowy ſie zateſcze / ſwich rukawow
wzhuoru wſucze / ykaza gy weſty
rucze / W geden zalarz welmy te
mny / a ten bieſe tak tagemny /
yakz wen gyneho nykoho / new
94 ſadyechu gedno toho / Genz ſye ſk
utkem tak potratyl / yakz mnye pro
to zywot platyl / Tudyez wſadychu
tu ladnu / Czieſarz podhrozy neſnad
nu / Dwyemanadczt rytierzom kaza /
aby ynhed bezpotaza / Swe odyenye
naſie ꝓztiehly / atey dyewky tut'ak
ſtrzyehly / yakz mylugy ſwe zywoty
ſwe zywoty / aby powſe czaſſy poty /
donuz gy tu bude / ſieſty / any pyty
any gyeſty / zazadny wlas nedawaly
any kterych daruow braly / Otradcze
ny otſafarze / by knyey ktereho leka
rze / Puſtyly nakteru chwyly / ty ry
tyerzy wzemſe pyly / Oto ſmyſlnye
ſye radychu / atu ſtrazy vſadychu /
Tomu duoſtoynemu zbiehu / gehoz
dovwnuaczt dny ſtrzeziechu / Wtom
95 czaſſu geho kralowa / Slyſawſy ta
hrozna ſlowa / ytu zapowyed tak
pylnu / poczie gmyety myſl vſylnu /
Kakz kolwyek byeſe pohanka / Ez
ta doſtoyna krzeſtanka / Nuze tak

řkúc mu: „Co nem kážeš ješče?“
Maxencovi sě zatešče,
svých rukávóv vzhóru vsuče,
i káza ji vésti ruče
v jeden žalář velmi temný;
a ten bieše tak tajemný,
jakž veň jiného nikoho
nevsadichu, jedno toho,
jenž sě skutkem tak potratil,
jakž mnie proto život platil.
Tudiež vsadichu tu ladnú.
Ciesař pod hróží nesnadnú
dvěmanadct rytieřóm káza,
aby inhed bez potaza
své oděnie na sě vztiehli,
a tej dievky tu tak střiehli,
jakž milují své životy:
aby po vše časy po ty,
doňuž jí tu bude siesti,
ani píti ani jiesti
za žádný vlas nedávali,
ani kterých daróv brali
ot rádce, ni ot šafáře,
by k něj kterého lékaře
pustili na kterú chvíli.
Ti rytieři vzemše píli,
o to smyslně sě radíchu,
a tu stráži usadichu
tomu dóstojnému zběhu,
jehožto dvanadct dní střehú.
V tom času jeho králová,
slyšavši ta hrozná slova
i tu zápověď tak pilnú,
poče jmieti mysl úsilnú,
kakž kolvěk bieše pohanka,
ež ta dóstojná křesťanka

mnoho trpyeſe / toho gyel zel welmy
byeſe / yakz gyey powyedyely ſluhy /
Wzpodgechu gy ſylne tuhy / Toho
ſrdecznye zadagycz / nato weſken
ſmyſl wzkladagycz / kady by ſobie
wſpomohla / by gy tak wydyety mo
hla / yakz by toho nepowyedyel /
nykte any czyeſarz wzwyedyel / Ge
gye muz Maxentyn lyty / Neb by
gyey : naymenſye ſkrzyty / Neoſta
wyl pohromadye / Tak ſwym ſrd
czem wtey radye / Chodyety hledaſe
ſtyeny / zatyem proſtrzed tyech drahích
ſyeny / Poſtrzete gy rytyerz geden
96 genz weczty yuwyerze wzweden /
Byeſe ywewſie dobrotye / Wſtudu
wkazny ywlepotye / vmuzſtwy
yumudroſty / wſlechetenſtwy yw
ſczedroſty / yako kazdy czny awyer
ny ktomu byeſe welmy ſmyerny /
Ze ſwey czty vmyel hagyty / awſyey
rzeczy vtagyty / Czoz mnye kterym
rozſafenſtwym / kto powiedyel pod
tagemſtwym / Porfyrem ho gme
nowachu / Wſichny vrazadowe ſta-
ſtachu / wgeho ruku wgeho moczy :
Czieſarzowy wedne wnoczy / woyny
ſtroycze zyſk yſkoda / nadrytierzy bieſe
wewoda vrozeny ywybrany : Wecz
ty nadewſye pohany / Tehdy kralowa

núze tak mnoho trpieše;
toho jej žel velmi bieše,
jakž jej pověděly sluhy;
vzpodjechu ji silné túhy,
toho srdečně žádajíc,
na to vešken smysl vzkládajíc,
kady by sobě vzpomohla,
by ji tak viděti mohla,
jakž by toho nepověděl
nikte, ani ciesař vzvěděl,
jejie muž, Maxentin lítý;
neb by jej najmenšie skříty
neostavil pohromadě.
Tak se svým srdcem v tej radě
chodieci hledáše stieni.
Zatiem prostřed drahých sienί
postřete ji rytieř jeden,
jenž ve cti i u vieře vzveden
bieše, i ve všie dobrotě,
v studu, v kázni i v lepotě,
u mužství i u múdrosti,
v šlechetenství i v ščedrosti,
jako každý cný a věrný;
k tomu bieše velmi směrný,
že svej cti uměl hájiti,
a všej řeči utajiti,
což mu /kterým rozšafenstvím
kto pověděl pod tajemstvím:
Porfyrem ho jmenováchu;
všichni úřadové stáchu
v jeho rukú, v jeho moci
ciesařovi ve dne v noci
vojny strojce, zisk i škoda,
nad rytieři bieše vévoda,
urozený i vybraný
ve cti nade vše pohany.

tu kſobye / zawolawſy wſmyſlney
dobye / ypowyedye mu ſwu woly:
97 Arzkucz wiez zeṯ ſrdczem boly / Spa=
dlo namye gedno chtyenye / neſtane
lymy ſye widyenye / Tey panny
geſto gieſt yata / Ma my radoſt wſecz
ka wzata / Takut ktomu zadoſt noſy /
Ꝑtoz tebe welmy proſy / Racz mye
nauczity tomu / kady bich ya pſla
ktomu / Bych gy vzrzeczy ſny malo /
promluwyla mnye by zdala / Se to za
welike ſczeſtye / porfiro natom mye
ſtye / wecze kralowa zaduczye / ꝑcz ſye
twe ſrdeczko ſmuczye / Czo mne otom
gmas tazataty / Twa mnye myloſt
gma kazaty / aya ynhed bez potaza
nye / gmam czynyty twe kazanye / bez
rozpaczy bezoklada / ale wſak nalep
ſye rada / Gyez moy ſmyſl moz za
chitity / gedno en ſtrazne vmytyty / y
98 poddaty rzeczy ſladkey / gym yſlybuow
proſby hladkey / aby otnas dary wze
ly / atoho nepowyedyely / Czo my
tam czynyti budem / tak odkrale hnye
wu zbudem / kralowa toho pochwa
ly / Rzkuczwſichny darowe maly /
Gſuṯ ktomu newelyczy / kterzyzt gſu

Tehdy králová ho k sobě
zavolavši v smyslnej době,
i pověđě mu svú vóli,
a řkúc: „Věz, žeť srdcem boli;
spadlo na mě jedno chtěnie:
nestane-li mi sě viděnie
tej panny, ježto jesť jata,
má mi radosť všecka vzata,
takúť k tomu žádosť nosi.
Protož tebe velmi prosi,
rač mě naučiti tomu,
kady bych já přišla k tomu,
bych ji uzřéci, s ní málo
promluvila; mně by zdálo
sě to za veliké ščestie.“
Porfyrius na tom miestě
vece: „Králová žádúcie!
proč sě tvé srdéčko smúcie?
co mne o tom jmáš tázati?
tvá mně milosť jmá kázati,
a já inhed bez potázánie
jmám činiti tvé kázánie
bez rozpači, bez otklada;
ale však najlepšie rada,
jiež mój smysl móž zachytiti,
jedno strážné umýtiti,
i podati řeči sladkej
jim, i slibóv, prosby hladkej,
aby ot nás dary vzeli,
a toho nepověděli,
co my tam činiti budem;
tak ot krále hněvu zbudem.“
Králová toho pochváli,
řkúc: „Všichni darové malí
jsú mi k tomu, nevelicí;
kteřížť jsú strážní všelicí,

ſtrazny wſeliczy / Gſulyt dobrzy ne=
bo chluſtye / day gym czot chtye at ny
puſtye / Gdyz precz apraczug my oto /
ayat ſlybugy zet proto / domey ſmrti
wtom oſſudu / wiecz twa petelnycze
budu / Porfirus gyde tamo / neb mu
wolno byeſe yznamo / Takz tu ſtyemy
ſtraznymy / ſnymyz vmyſly wazny
my / Smluwyto yakz mu ſlybychu /
kdyz by kralowa potychu / pſla ſnym
ktomu zalarzy / chtiecz daty ſtu drahu
99 twarzy / Gym mluwyty yuzrzyeczy /
apedkalem toho przyety / Tak ſye
to nedluho kona / az ſye gyedney no=
czy oba / Snydeſta ſmyſlem to ſklad
ſye / welmy taynye ſye vkradſye /
ktomu zalarzy ſye brachu / ayakz br
zo przednym ſtachu / Tak porfirus
drzwy otrazy / ynhed gye taka zara
zy / Wuonye yſwyetloſt welika / yakz
gy ſyla tak wſelika / Neby byſta mo
hla ſtaty / agyey dobry weczer wzdaty /
Nezwuzeſty ſwyetloſczemy / Padeſta
oba nazemy / Swata kateryna kraſ
na / ſmyſlna doſtoyna wyehlaſna /
Zawola giy zſchwich tychoſty / ypotw
rdy tiech czny hoſty / kdobrey wyerze
rzkucz netbayta / wſtanta aſye nele

jsú-lit dobří nebo chlustie,
daj jim, cot chtie, at ny pustie.
Jdiž preč a pracuj mi o to,
a ját slibuji, žet pro to
do mej smrti v tom osudu
věč tvá přietelnice budu.“
Porfyrius jide tamo,
neb mu volno bieše i známo
takéž tu s těmi strážnými;
s nimiž úmysly vážnými
smluvi to, jakž mu slíbichu,
když by králová po tichu
přišla s ním k tomu žaláři,
chtiec dáti s tú drahú tváří
jim mluviti i uzřieti,
a před králem tohó přieti.
Tak sě to nedlúho kona,
až sě jednej noci ona
snidesta, smyslem to skladše,
velmi tajně sě ukradše,
k tomu žaláři sě bráchu.
A jakž brzo před ním stáchu,
tak Porfyrus dřvi otrazi:
inhed je taká zarazi
vóně, i světlost veliká,
jakž jima síla všeliká
neby, bysta mohla státi
a jej dobrý večer vzdáti;
než v úžesti světloščemi
padesta oba na zemi.
Svatá Katerina, krásná,
smyslná, dóstojná, věhlasná,
zavola jí z svých tichostí,
i potvrdi těch cných hostí
k dobrej vieře, řkúc: „Netbajta,
vstaňta a sě nelekajta!

kayta / Nebud wam ma rzecz vpola / nebſt wy take kſobye wola / Buoh
100 do ſwey wyeczney oſſoby / ynhedz kra=
lowa zemdloby / Wſtawſy ſporſyrẽ nahoru / ktey ṗezadney pannye kd woru / ṗſtupyſta yakoz chczyecze / tep ruwz trzydſeczykrat wyecze / wydye ſta ſtwuczye / ſwyetloſty / w tom za larzy wnyem wradoſty / Sedyeſe ta dyewka tycha / take tu nebyſta lycha / By wiecz dywuow newydyely / vzrze ſta onde andyely / Wkoronach podle ny ſtogye / atu bohu mylu kogye / v tyeſſenym nawſe ſtrany / vrazy ygegye rany / Mazyt maſtmy nebeſkymy / take lekarzy andyelſkymy / xp̃uc ſwu chot tu kogyeſe / kak ſye kralo wa bogyeſe / Wſak ſwey myſly ten ſtrach ſlupy / opyet blyze knyey ṗſtupy / dobru myſl wſrdeczko wz emſy / Swata katerzyna ſnyemſy /
101 koronu ſgednoho andyela / ywſtwa
ſy ynhed zdoſpyela / kralowey nage gy hlawu / arzkucz zwyeſtugyt pop̃ wu / yakz mnye ſwyedſy ma wye hlaſa / ezty odtohoto czaſſa / Trzety den tyezkych muk doydeſſ / ponychz vwy ecznu radoſt poydeſſ / Tehdy porfir9 ſkralowu / wzeſta wobye ſrdczyno

nebuď váma má řeč v pola;
neb vy také k sobě volá
Bóh do svej věčnej osobi.“
Inhedž králová ze mdloby
vstavši, s Porfyrem nahoru
k tej přežádnej panně k dvoru
přistúpista, jakož chtiece:
tepruvž třidsetikrat viece
viděsta stvúcie světlosti
v tom žaláři, v něm v radosti
sedieše ta dievka tichá.
Také tu neběsta lichá,
by viec divóv neviděli:
uzřesta, ande anděli
v koronách podlé ní stojie
a tu Bohu milú kojie
utěšením na vše strany,
úrazy a jejie rány
mažíť mastmi nebeskými:
tak lékaři andělskými
Kristus svú choť tu kojieše,
Kak sě králová bojieše,
však s svej mysli ten strach slúpi,
opět blíže k něj přistúpi,
dobrú mysl v srdéčko vzemši.
Svatá Katerina sněmši
koronu s jednoho anděla,
vstavi ji inhed z dospěla
královej na jejie hlavu,
a řkúc: „Zvěstujiť popravu,
jakž mně svědčí má věhlasa,
ež ty ot tohoto časa
třetí den těžkých muk dojdeš,
po nichž v věčnú radosť pojdeš.“
Tehdy Porfyrus s královú
vzesta v obě srdci novú

wu / Myſly bohatye weſſele / gmagy
cze vtiechy wele / Tyem wydyenym
ytu rzeczy / Wzſemſe odpuſczenye w
dyeczy / ygideſta opyet zaſye / nazay
í trzie ynhed to ſtaſye / Ez gyny rytyerzy
moczny / geſto yeho czty pomoczny /
Gſucz gmyegyechu gyey zapana /
neb mu byeſe czyeſarzem dana /
Moczezwladnyeſe nadnymy / ybye
haſe mezynymy / Dle wſelike po
trzebnoſty / ty ſobye ſnym wobeczno
ſty / wgedno tayne vkazachu / na=
102 nyem toho otazachu / Aby gym to wy
p̄ dyety dal / kde by ſam noc byl peſ
í pal / Porfirus zeczneho ſmyſlu /
wecze ktereho vmyſlu / Geſt was
rozum genz wywieze / ez mne wa
ſſie obecz tyeze / kde ſem ſpal ane-
bo lezal / Czoli nowyn gſem vtye
zal / ktere ſem myel vtyeſſenye / to
ho wam nycz trzeba nenye / wiediety
any tazaty / kromye ya wam chczy
kazaty / yradyty wſiem bezſtudu /
abiſte wy ſweho bludu / wnyemz
ſte doſiey doby ſtaly / nechagicz ſbohē
oſtaly / Modlam ſie neklanyegycze
ale mne poſluchagicze / Oſtawtez
ſye tyech bludnych loz / netbagycz
wſech czieſarzſkych hroz / kazdy yakz

myslí bohaté veselé,
jmajíce útěchy vele
tiem viděním i tú řečí,
vzęmše otpuščenie v dieči,
i jidesta opět zasě.
Na zajtřie inhed to sta sě,
ež jiní rytieři mocní,
jižto jeho cti pomocni
jsúc, jmějiechu jej za pána,
neb mu bieše ciesařem dána
moc, ež vládnieše nad nimi,
i běháše mezi nimi
dle veliké potřebnosti:
ti sobě s ním v obecnosti
v jedno tajné ukázachu,
na něm toho otázachu,
aby jim to věděti dal,
kde by sám tu noc byl přespal?
Porfyrus ze cného smysla
vece: „Kterého úmysla
jesť váš rozum, jenž vy vieže,
ež mne vaše obec tieže,
kde sem spal anebo ležal?
co-li novin sem utěžal?
které sem měl utěšenie?
toho vám nic třeba nenie
věděti, ani tázati;
kromě já vám chci kázati,
i raditi všem bez studu:
abyste vy svého bludu,
v němž ste do siej doby stáli,
nechajíc, s Bohem ostali,
modlám sě neklanějíce,
ale mne poslúchajíce.
Ostavtež sě těch bludných loz,
netbajíc všech ciesařských hroz,

naytwrze moha / vwyerz vwrchny
eho boha / Genz dnem ſwyety noczy
mraczy / aczyny wſe to czoz raczy/hw
yezdy myeſſyecz ſluncze / wzhorzyl /
103 ygeſt nadwſym awſye ſtworzyl /
Gehoz moczi wſye vtyezy / pnyehoz
ta panna wyezy / kteruz wydyeſte
muczyecze / tu dwyeſtye rytyerzuow
awyecze / Sweho bluda ukratychu/
awſichny ſye obratychu / progeho
rzecz wtu hodynu / kgeſu kryſtu kho
ſpodynu / Manxencius czyeſſarz tu-
hy / ſſwymy rytierzy den druhy /
Sede wurzad ſwu wſſy radu / yka
za tu pañu mladu / Pedſe wyweſty
zzalarze / mnye by gegye ſwyetley
żarze ygegye rozkoſney kraſſy m
noho vbylo wty czaſſy / Czoz ſedye
la vwyezeny / ze kupyty ykgedeny /
Gy zalarze wywedu / peden awſelykz
nebledu / akdyz giey czyeſarz zazrze
okem / ana tak weſſelym krokem /
peden gde ytak czyle / yako by igedney
chwyle / v wyezeny neſſyedyela / any
104 kterych muk wydyela / Wſe myſl pto
welmi plaſſnu / neb gy uzrze mno

každý, jakž najtvrze moha,
uvěř u vrchnieho Boha,
jenž dnem svietí, nocí mračí,
a činí vše to, což ráčí;
hvězdy, měsiec, slunce vzořil,
i jest nad vším, a vše stvořil,
jehož mocí vše útěží,
pro něhož ta panna vězí,
kterúž viděste mučiece.“
Tu dvě stě rytieř, a viece,
svého bluda ukrátichu,
a všichni sě obrátichu
pro jeho řeč v tu hodinu
k Jesu Kristu k Hospodinu.
Maxencius, ciesař tuhý,
s svými rytieři den druhý
sede v úřad s svú vší radú;
i káže tu pannu mladú
před sě vyvesti z žaláře,
mně, by jejie světlej záře
i jejie rozkošnej krásy
mnoho ubylo v ty časy,
což seděla u vězení,
že ku pití i k jedení
niče jej nebylo dáno,
ni ké lékařstvie popřáno.
Tu ji z žaláře vyvedú
předeň, a všelikž nebledú.
A když jej ciesař zazře okem,
ana tak veselým krokem
předeň jide, i tak čile,
jako by ijednej chvíle
u vězení nesěděla,
ani kterých muk viděla,
vze mysl proto velmi plaší;
neb ji uzře mnohem krašší

hey kraſy / ytyeleyſy wewſie kraſy /
nez gy wydyel byeſe wtom czaſſe /
kdyz wedena vwyezenye / ach we
cze beztoho nenye / By gyey dobrze
nechowaly / ykaza by zawolaly / Stra
znych ty pdu wſkuorze / tyem mno
ha vkrutna horzye / kaza muczeny
wydaty / wele ſye gym wtom wyzna
ty / Czym ſu tey panny neſnadney /
chwaly ez tak ladney / Swu plty le
ſkne kraſy hogiecz / ſwata katerzy
na ſtogyecz / Wzmluwy protyw czye
ſarzowy / newyernemu Maxenczo
wy / Nechtieczy by tito ſluhy / ktey
muky nebo tuhy / Newyny gſuczy p
ny doſly / arzkucz zly czieſarzy poſly /
Swoy vm klepſyemu rozmyſlu /
nemyey tohoto domyſlu / By mnye
gieſty nebo pyty / aneb ktery pokrm
zyty / Dawaly oddwora tweho / wyez
ezt ſem odnykokeho / ztrawy tyeleſ
ney negmyela / ale genz ſkrze andye
la / krmyl danyele ſporze / kdyztowe
lwowey oborze / wyezal vkralezba
bylona / teni mye ſczedrze zſweho lo
na / krmyl pogyl yvzdrawyl / yſwu
myloſty oſlawyl / yakz ſem weſſe
la yſylna / k tomu owſem ſrdczem

i cělejší ve všie krásě,
než ji viděl bieše v tom časě,
když vedena u vězenie.
„Ach,“ vece, „bez toho nenie,
by jej dobře nechovali!“
I káza, by zavolali
strážných. Ti přijidú v skoře.
Těm mnohá ukrutná hoře
káza mučením vydati,
vele sě jim v tom vyznati,
čím sú tej panny nesnadně
chovali, ež tako ladně
svú pltí leskne, krásy hojiec.
Svatá Katerina stojiec,
vzmluvi protiv ciesařovi,
nevěrnémn Maxencovi,
nechtieci, by tyto sluhy
takej muky nebo túhy,
nevinny jsúc, pro ni došly,
a řkúc: „Zlý ciesaři! pošli
svój um k lepšiemu rozmyslu;
neměj tohoto domyslu,
by mně jiesti nebo píti,
aneb který pokrm žíti
dávali ot dvora tvého;
věz, ežť sem ot nikakého
ztravy tělesnej nejměla,
ale jenž skrze anděla
krmil Daniele spoře,
kdyžto ve lvovej oboře
vězal u krále z Babylona,
ten mě ščedře z svého lóna
krmil, pojil i uzdravil,
i svú milostí oslavil,
jakž jsem vesela i silna,
k tomu ovšem srdcem pilna,

pylna / Ez mymon boha nykoly / ma
myſl gyneho newoly/ Czyeſarz wez
rze ztoho znyewnye / arzka owe ze
tak zgewnye / Ty ſye naſſym bohom
ſmyegieſſ / rzczy wſak dokud ſye na=
diegies / Bychomt chtiely roky daty /
gednomut ſye tuto ſtaty / wuol ze
dweho kterez raczyſſ / gyz mne natõ
nerozpaczyſſ / Bycht to dale chtiel
odwleczy / tutot geſt vkonnye rzeczy /
106 Juzt tye ginak ṗeſtraſſym / anebot
gie bohom naſſym / vwyerzyccze
chwalu wzdaty / awaſſye przye oſta
ty / ſnamy vmyſly ſlycznymy / neb
mukamy rozlycznymy / Tyezeze vm
uczenu byty / atady zywota žbyty /
Swata katerzyna kraſnye / krotcze
ywelmy wyehlaſnye / Odpowiedie
ꝑtyw tomu / Rzkucz darmo czieſarzy
ktomu / Mluwys hroznye yhnyewy
wye / nerod toho gmyety wdywye / zet
czlowiek zywota zada / owſem yachczi
welmy rada / Szywotem oſtaty zdra
wye / nebmy tu nadiegy p̃wye / ygſẽ
toho dobrze gyſta / ez gie ſmrth ꝑye
ſu kryſta / Myle ypokornye wzyety /
to geſt bytedlnye ṗgiety / wieczne zd
rawye plnu radoſt, ꝑcz yaz mam tuto

ež mimoň, Boha, nikoli
má mysl jiného nevolí.“
Ciesař vezře z toho hněvně,
a řka: „O vé! že tak zjevně
ty sě našim bohóm směješ!
rci však, dokud sě naděješ,
bychomť chtěli roky dáti?
jednomuť sě tuto státi,
vol ze dvého, kteréž račíš,
již mne na tom nerozpáčíš,
bychť to dále chtěl odvléci;
tutoť jesť úkonně řéci,
již tě jinako přestraším:
aneboť je bohóm našim
uvěřiece chválu vzdáti
a vašie pře teď ostati
s námi úmysly sličnými,
neb mukami rozličnými
těžce umučenu býti
a tady života zbýti.“
Svatá Katerina krásně,
krotce i velmi věhlasně
otpověde protiv tomu,
řkúc: „Darmo, ciesaři! k tomu
mluvíš hrozně i hněvivě;
neroď toho jmieti v divě,
žeť člověk života žádá:
ovšem já chci velmi ráda
s životem ostati zdravě,
neb sě tu naději pravě,
i jsem toho dobře jista,
ež je smrť pro Jesu Krista
mile i pokorně vzieti,
to jesť bytedlně přijieti
věčné zdravie, plnú radosť.
Pročež jáz mám tuto žádosť,

zadoſt/ ygeſt memu ſrdczy pyle/ ez
chczy ſmrt przigieti myle/ Dle meho
myleho chotye/ przynyemz vwyecz
107 nem zywotye/ Budu kdez vtiechy
wele/ yeſt ybez koncze weſſele/ Teh
dy Maxencius toto/ vſlyſaw tepruw
pto/ Naduw hrdlo z ſweho waza/
Swatu katherzynu kaza/ muczyty
dywoku muku/ naſwe pomocznyky
whluku/ Zawola arzka wſech waſſ
proſy/ wydyte zet hroznu noſy/ Zaloſt
ywelyke hnyewy/ ſkrze rzecz teyto dye
wy/ Miſlecz gez gieſt nayplnyeyſie/
kak byſte nayvſlnyeyſie/ Muky wy
myſlyly wſpiechu/ tohot yaz budu
vtiechu/ Namem ſrdczy gmyety czele/
tehdy pohany doſpyele/ wlyboſt tomu
wſyey czty lychu/ gednu muku wymy
ſlychu/ Dywoku tyezku vrzytnu/ tak
hroznu yprzelytnu/ Geſto nykdy ne
wydano/ anyſluchem wiecz ſlycha
no/ wſyrokoſty wſeho ſwyeta/ tu toho
draheho kwyeta/ Ty pohany bludny
108 chrty/ Chtyechu przypwyty kſmrty/
Protoze nechtiela zlatym/ gych bo
hom tyem dyablom/ klatym/ Wyerz
yti ny chwaly rzeczy/ gymz ſye czye
ſarz chcze azwſteczy/ Poſpyeſtez

i jesť mému srdci píle,
ež chci smrť přijieti mile
dle mého milého chotě,
při němž u věčném životě
budu, kdež útěchy vele
jesť i bez konce veselé.“
Tehdy Maxencius toto
uslyšav, tepruva proto
naduv hrdlo z svého vaza,
svatú Katerinu káza
mučiti divokú mukú,
na své pomocníky v hluku
zavola, řka: „Všech vás prosi,
vidíte, žeť hroznú nosi
žalosť i veliké hněvy
skrze řeči tejto děvy:
mysltež, což jesť najpilnějšie,
kak byste najúsilnějšie
muky vymyslili v spěchu;
tohoť jáz budu útěchu
na mém srdci jmieti cele.“
Tehdy pohani dospěle,
v libosť tomu všej cti lichú,
jednu muku vymyslichu
divokú, těžkú, úřitnú,
tako hroznú i přelitnú,
jejžto nikdy nevídáno,
ani sluchem věč slýcháno
v širokosti všeho světa.
Tú toho drahého květa
ti pohani, bludní chrti,
chtiechu připraviti k smrti,
proto že nechtěla zlatým
jich bohóm, těm ďáblóm klatým,
věřiti, ni chvály řéci;
jímž sě ciesař chce až vztéci:

tyem nanye wzwola/ tehdy vczyny
chu trzy kola / Pedmyeſtem naged
ney rowny / mezy ſlupy wnyczta
ſowny/ Skrzypczy biechu byty kyprz
ye/ ſkrze nyez pwazy chytrze/ Oko
lo hrzyedelow gdyechu / ata kola tu
tak byechu / Gych myſtrowſtem
vdyelana / yako nayhuſtyeyſye bra
brana / gyzto zawlaczygy zyta / takez
kolwyek nabyta / Byechu tato kola
wſady / zeleznych hrzebuow znychz
brady / brzydke yakozto vbrzytew /
tater ſaraczenuow lytew / Mnoho
tyſſyczuow tuſtaſye / gymzto wſye
hrozno ſye gym zdaſe / ybrzydko na
to hledyety / take chczy wam powie
109 dyety / Kak gye byechu chytrze ſprz
yehly / ez kdyz zaprowazy tyehly /
Tehdy ztyech cztyrz kuol dwye ſpolu
byezele rzezucze kdolu / Brzydkym
byehem vprudkem plaſye / a druzye
dwye kole zaſye / Rzezale plytnu wz
doru / byeziecz ptyw nyma wzhuoru /
To wſye czoz mezy nye wrhly / to ty
hrzebowe roztrhly / Naſye donayme
ſye ſkrzyty / neby by czlowyek tak
lyty / By to wyda ſtal neplacze / By
wſech nayruczeyſie ptacze / Mezy ta
kola wletyalo / to by bylo znych tak

„Pospěšťež tiem!“ na ně vzvola.
Tehdy učinichu čtyři kola
před městem na jednej rovni
mezi slúpy, v nichž tasovní
skřipci biechu biti kypře,
skrze něž provazi chytře
okolo hřiedelóv jdiechu.
A ta kola tu tak biechu
jich mistrovstvem udělána,
jako najhustějšie brána,
jížto zavlačijí žita;
takéž kolivěk nabita
biechu tato kola všady
železných hřebóv, v nichž brady
břitké, jakožto u břitev
Tater, Saracenóv, Litev,
mnoho tisícóv tu stáše,
jimžto všem hrozno sě zdáše
i břidko na to hleděti.
Také chci vám povědieti,
kak je biechu chytře spřiehli:
ež když za provazy tiehli,
tehdy z těch čtyř kol dvě spolu
běžele, řezúce k dolu,
břitkým během v prudkém plasě;
a druzě dvě kole zasě
řezale, pro litnú vzdoru,
běžiec protiv nima vzhóru.
To vše, což mezi ně vrhli,
to ti hřebové roztrhli
na sě do najmenšie skříty.
Nebyl by člověk tak lítý,
by to vida stál nepláče;
by všech najručejšie ptáče
mezi ta kola vleťalo,
to by bylo z nich tak málo

malo / Mohlo vteczy ſzywotem / yako
mrt nemoze kotem / Myety probytye
vmorzy / by tu prudkoſty wtom ho-
rzy / Nadrobty ſye nezrzezalo / wſecz-
ko pohanſtwo drzezalo / Nechtye ſta
ty przytom ſtrachu / zatyem poſtraz
ne poſlachu / Ty pwedu tu zaduczy
panu yakzto ruozy ktwuczy / k tyemto
mukam pedewſym zborem / Chtiecze
by tyem hroznym morem / Gegye zdra=
wye konecz gmyelo / yakz tomu kaza=
nye chtyelo / Neſmyerneho maxenty
na / Tehdy ſwata katheryna / vzrewſy
tu hrozu dywnu / ymuku tak pepro=
tywnu / Geſto byeſe ppwena / dle
gegye ſlawneho gmena / Chtiecz yu-
mezy nye wrczy / ktomu kazdy rozu
mu rzczy / Gmyelaly ſie czo leknuczy /
ano nezby kdy rzeknucy / Slowo moh
la ktera vſta / az by ta dywoka ſpuſta /
Gy nakuſſy roztrhala / ypoproſſy by poz
dala / Ta pohanſka zbyerz ten czaſek /
maly azby gegye hlaſek / proſbu zpro
ſtrzel khoſpodynu / takz pokornye wtu
hodynu / Ta wierna dyewka ycziſta /
Vſſagiczy wgeſukryſta / Poklecze na
ſwu kolenu / Srdczem ymyſly wzwo=

mohlo uteci s životem,
jako mrt nemóže kotem
mieti probitie u moři,
by tú prudkostí v tom hoři
na drobty sě nezřezalo.
Všecko pohanstvo dřezalo,
nechtě státi při tom strachu.
Zatiem po strážné poslachu;
ti přivedú tu žádúcí
pannu, jakžto róži ktvúcí,
k těmto mukám před vším sborem,
chtiece, by tiem hrozným morem
jejie zdravie konec jmělo,
jakž tomu kázanie chtělo
nesmierného Maxentina.
Tehdy svatá Katerina
uzřevši tu hrózu divnú,
i muku tak přeprotivnú,
ježto bieše připravena
dle jejie slavného jmena,
chtiec ju mezi ně uvrci:
k tomu každý rozumu řci,
jměla-li sě co leknúti?
ano než by kdy řeknúti
slovo mohla která ústa,
až by ta divoká spústa
ji na kusy roztrhala.
I poprosi, by pождala
ta pohanská zběř ten čásek
malý, až by jejie hlásek
prosbu zprostřel k Hospodinu.
Takž pokorně v tu hodinu
ta věrná dievka i čistá,
ufající v Jesu Krista,
pokleče na svú kolenú,
srdcem i myslí vzvolenú

lenu / Snaznye wzdechſy wczaſney
dobye / Swogy biele rucze obye / Nad
111 hlawyczy nadwedſy / Wnebe oczyma
whledſy / wecze omyloſrdnuczy / ihū
kryſte wſemohuczy / Ty yenz laſky y
wſyey moczy / ſwich daruow yſwey
pomoczy / Tyem wſiem genz toho za
dagy / ez twey pomoczy hledagy / wie
rzyecz awtie vfagicze / wtobie nadie
gy gmagicze / Nykdy neodpowies wl=
aſſem / ale wzdy hotowym czaſſem /
Zgewugies gym miloſt ſwogy / wez
rzy dneſ natruchloſt mogy / Vſlyſmv
proſbu kſobye / Wolagycz vmey ſy
robye / Zgyew ſwu myloſt mnye /
Swey ſluze / abich ya odtey nuze / By
la twu moczy zproſteyna / yte zley ſmr
ty zbawena / pronyz ſu wznykla ta
to dyela / raczyz ſeſlaty andyela / yenz
by ta zeleza zkazyl / ytato kola rozrazyl /
Sgich przyczynu ſewſeliku / abych
ya twu mocz weliku / Ohlaſyla ytwe
panſtwo / aby tak to hlupe pohan
ſtwo / Wyda twu mocz ytwe dywy /
Nechagie wſye ſwey protywy / Odola
112 bludnemu kmenu / atwemu ſwatemv
gmenu / Swymy hlaſſy chwalu pye
cznye / gez geſt pozehnano wyecznye /

snažně vzdechši v časnej době,
svoji biele ruce obě
nad hlavici svú nadvedši,
v nebe očima pohledši,
vece: „O milosrdnúcí
Jesu Kriste všemohúcí!
ty, jenž lásky i svej moci,
svých daróv, i svej pomoci
těm všem, již toho žádají,
ež tvej pomoci hledají,
věřiec a v tě ufajíce,
v tobě naději jmajíce,
nikdy neotpovieš vlasem,
ale vzdy hotovým časem
zjevuješ jim milosť svoji:
vezři dnes na truchlosť moji,
uslyšiž mú prosbu k sobě,
volajíc u mej sirobě,
zjev svú milosť mně svej sluze,
abych já ot tejto núze
byla tvú mocí zproštěna,
i tej zlej smrti zbavena,
pro niž sú vznikla ta diela;
račiž seslati anděla,
jenž by ta železa zkazil,
i tato kola rozrazil
s jich příčinú se všelikú,
abych já tvú moc velikú,
ohlásila i tvé panstvo,
ať tak to hlúpé pohanstvo,
vida tvú moc i tvé divy,
nechajíc všie svej protivy,
odolá bludnému kmenu,
a tvému svatému jmenu
svými hlasy chválu pie cně,
jež jesť požehnáno věčně!“

Ayakz brzo tu rzecz ſkona / tak netaze
wſtaty ona / az hned ruczy oblak wz
nyde / wnyemzto andiel ſnebe ſny
de / Aten luczy bezrozpaka / z toho gy
ſteho oblaka / Mocznye ſylnym mocz
nym lomem / tak dywokym prudkŷ
hromem / W ty mlzy mezy ta kola / yakz
gich yzaducze pola / Tu pohromadie
neoſta / ale tak gie ſylnye zchwoſta /
Oblakovym operzenym / Ze tyem
prudkym vderzenym / Odzeleza yod
leſſa / drzyzky odtiech kuol wnebeſſa /
Trzeſtiechu nahoru gducze / Nadty
lydy geſto zducze / gegye vmuczenye
ſtachu / Ty pak nanye tak lytnye
prachu / Z oblakuow gducz opyet
zaſſie / toho dne ten dyw ſtaſye /
Ez ten hrom yta nekluda / toho po
hanſkeho luda / Cztyrzy tyſſucze naſ
113 mrt zaby / Tepruw bozy hnyew oſla-
by / Ze tyem wiecze nenſpoly / yakoz
bieſe pomſtyl koly / Tiech trzy dietek
giez vpeczy / kaldey chtiechu wzety /
Gichz kral bohu byl ptywny / tu ſye
take ſta dyw dywny / kdyzto gie vpecz
wſadychu / Wſeczky dyery zahradychu /
Apecz bieſe neumalena / ſcyrzmy dny
trzy noczy palena / p̃wym ſuſem dle

A jakž brzo tu řeč skona,
tak netaže vstáti ona,
až hned ručí oblak vznide,
v němžto anděl s nebe snide,
a ten luči bez rozpaka
z toho jistého oblaka
mocně silným mocným lomem
tak divokým prudkým hromem
v ty hřeby mezi ta kola,
jakž jich ižádúcie póla
tu pohromadě neosta;
ale tak je silně zchvosta
oblakovým opeřením,
že tiem prudkým udeřením
ot železa i ot lesa
dřízky ot těch kol v nebesa
třeštiechu, nahoru jdúce
nad ty lidi, jižto ždúce
jejie umučenie, stáchu;
ty pak na ně litně práchu,
z oblakóv jdúc opět zasě.
Toho dne ten div tu sta sě,
ež ten hrom i ta nekluda
toho pohanského luda
čtyři tisúce na smrt zabi;
tepruv boží hněv oslabi,
že tiem viece neuspoli.
Jakož bieše pomstil koli
těch tří dietek, jež u peci
Kaldej chtiechu sluhy meci,
jichž král Bohu byl protivný,
tu sě také sta div divný:
kdyžto je u pec vsadichu,
všecky diery zahradichu,
a pec bieše neumalena
čtyři dni tři noci pálena

horkoſty / tehda gym buoh zſweymy
loſty / Seſlal otnebes andyela / gehoz
mocz ynhed zdoſpyela / Vtey peczy
wrch prorazy / aznyeg ſie plamen
wyrazy / Cztyrzydczat loket nadew
ſie lydy / yzezze wlytney neklydy /
Ty wſeczky yeſto tu byechu / takez ko
ly tuto wſpyechu / Pomſty ſwatey
katerzyny / progegie pokorne czyny /
Nadnewierzuczym pohanſtwem / Cz
ieſarzowa ſewſym panſtwem / Bie
ſe oſtala nahradye / ſporfyrem wta
yney radye / Sedieſe naplakagiczy /
114 dawno welmy czakagiczy / Bozye
pomſty dywney rany / akdyz hrom gyz
ty pohany / Poby yſmrty poſtyze / tak
ſye kralowa precz wzdwyze / Doluow
vdatnye kczyeſarzy / rzkucz mu olyti
oharzy / ne moy muzy ale czrte / Pew
ztekly pekelny chrte / Wſech ſnye
wuow plamena zarzy / yczo chczeſſ hu
bena twarzy / Boyowaty rzeczy mno
hu / ptyw mohuczyemu bohu / Roz
myſſl ſye vwyerze chudy / myn ſwe
zloſty yſſwe bludy / Znamenay aged
ynku / to ponynyeyſyem vczynku /
Kak geſt moczny buoh krzeſtanſky /
kak kralowny ykak panſky / kdyz

pravým súšem dle horkosti,
tehda jim Bóh z svej milosti
seslal ot nebes anděla,
jehož moc inhed z dospěla
u tej peci vrch prorazi,
a z něj sě plamen vyrazi
čtyřidcat loket nad vše lidi,
i zežže v litnej neklidi
ty všecky, jižto tu biechu:
takéž koli tuto v spěchu
pomsti svatej Kateriny
pro jejie pokorné činy
nad nevěřúcím pohanstvem.
  Ciesařová se vším panstvem
bieše ostala na hradě,
tu s Porfyrem v tajnej radě
sedieše, naplakajíci,
dávno velmi čakajíci
božie pomsty divnej rány;
a když hrom již ty pohany
pobi, i smrtí postiže,
tak sě králová preč vzdviže
dolóv udatně k ciesaři,
řkúc mu: „O lítý ohaři!
ne mój muži, ale črte!
převzteklý pekelný chrte!
všech hněvóv plamenná záři!
i co chceš, hubená tváři,
bojovati řečí mnohú
protiv mohúciemu Bohu?
rozmysl sě u vieře chudý,
miň své zlosti, i své bludy
znamenaj asa jedinkú
to po nynějšiem účinku,
kak jesť mocný Bóh křesťanský,
kak kralovný, i kak panský,

pomoczy raczy komu / genz gednym
luczenym zhrobu / Dnes tolyk tyſſy
czuow tweho / lydy zabyl zhnyewu
ſweho / To vſlyſaw czyeſarz otnye /
krzycze welmy neochotnye / hnye
wnye zezdnuw ſie whromadu / ge
ktagye ꝑlytnu wadu / Roztynagye zuby
115 ſlowa / ȧrzka oczo ty kralowa / Mlu
wis nahle myn ty rzeczy / donadz
nam to bude wdyeczy / Aneſmuczey
naſych panuow / zda tye gieſt nyek
to zkrzeſtanuow / Chytroſtyem myſt
rowſkymy / odwedl nebo czary ſw
ymy / Obratyl ſnad nagyny ſtaw /
nahle to ſye ty oſtaw / agmyey wſ
wey rzeczy ſmyeru / neb tot beru
namu wyeru / Dneſ yṗſahagy natō /
memu bohu gmenem batom / ywſyē
mym bohom welykym / nenawra
tyſſly wſelikym / Sye vmyſſlem
kſwemu ſtawu / zet ya tobye dnes
twu hlawu / kazy ſtweho ſtawu ſty
ety / atwe maſſo zrzezucz wzyeti / yro
zmetaty wtom my wyerzy / ptactwu
yrozlyczney zwyerzy / at tye twa ch
ytroſt oprawy / kralowa wecze vna
wyly / mye twa zloſt to nycz nenye /
Neb ma wuole ywe chtienye / Geſt
ꝑwyeczny buoh vmrzyety / cziéſarz
116 kaza ynhed giety / Gy ywyweſty ꝑed

když pomoci ráčí komu,
jenž jedním lučením hromu
dnes tolik tisícóv tvého
lidu zabil z hněvu svého.“
To uslyšav ciesař ot nie,
křiče velmi neochotně,
hněvně zedmuv sě v hromadu,
jektaje pro litnú vadu,
roztínaje zuby slova,
a řka: „O co ty, králová,
mluvíš? náhle miň ty řeči,
doňadž nám to bude v dieči,
a nesmúcej našich pánóv!
zda tě jesť někto z křesťanóv
chytrostěmi mistrovskými
otvedl, nebo čáry svými
obrátil snad na jiný stav?
náhle toho sě ty ostav,
a jmějˇ ve svej řeči smieru;
neb toť beru na mú vieru
dnes, i přisahaji na tom
mému bohu, jmenem Batom,
i všem mým bohóm velikým:
nenavrátíš-li všelikým
sě úmyslem k svému stavu,
žeť já tobě dnes tvú hlavu
káži s tvého těla stieti,
a tvé maso zřezúc vzieti
i rozmeci, v tom mi věři,
ptactvu i rozličnej zvěři,
ať tě tvá chytrosť opraví!“
Králová vece: „Unaví-
li mě tvá zlosť, to nic nenie;
neb má vóle i mé chtěnie
jesť, pro věčný Bóh umřieti!“
Ciesař káza inhed jieti

myeſto / ſwym ſluham ageſcze ṗeſto /
Kaza ten czyeſarz nebozny / aby zelez
nymy rozny / Gegie prſy ꝑdyeſſyly /
azaty gy powyeſſyly / akdyž gy ſluhy
ztey ponuky / Wediechu natyto muky /
Ꝑgegye czyſtu newynu / Tehdy naſwa
tu katerzynu / kralowa wezrzewſy
wecze / gyz kemnye ſpiegie ma pe
cze / Myla panno katerzyna / popros
zamye hoſpodyna / Gehoz dle ſw̄ate
ho gmena / gſem ya czyeſarzowa ze
na / Tuto ſwadnu przy wzpodyala /
ato vme ſrdcze wzala / Éz chczy my
le ypokornye / dnes ṗgiety ſmrth
-pornye / Promyloſt wrchnyeho
occze / Swata katherina krotczye /
wecze okralowa ſlawna / Bohu ly
ba owſem ſprawna / Nerod nyczſſ
ſtiſkaty ſobye / neb to ya zwyeſtugy
tobye / Zet dnes bude dano proto /
zamynuczye panſtwye toto / Nemy
117 nuczye kralowanye / tu kdez wyecz
ne radowanye / Geſt geſto nykdy ne
tuzye / azaſmrtelneho muze / Neum
yeragiczyeho krale / zyſczes yhū xp̂a
wchwale / Oto ſye ty ſluhy ſhledu / atu
kralowu wywedu / Przedmyeſto natu

ji, i vyvesti před město
svým sluhám; a ješče přes to
káza ten ciesař nebožný,
aby železnými rožny
jejie prsy proděsili
a za ty ji pověsili.
A když ji sluhy z tej ponuky
vediechu na tyto muky
pro jejie čistú nevinu,
tehdy na svatú Katerinu
králová vezřevši, vece:
„Již ke mně spěje má péče,
milá panno Katerina!
popros za mě Hospodina,
jehož dle svatého jmena
sem já, ciesařova žena,
tuto svadnú při vzpodjala,
a to u mé srdce vzala,
ež chci mile i pokorně
dnes přijieti smrť úporně
pro milosť vrchnieho Otce.“
Svatá Katerina krotcě
vece: „O králová slavná,
Bohu libá, ovšem správná!
neroď nic stýskati sobě;
neb ťo já zvěstuji tobě,
žeť dnes bude dáno proto
za minúcie panstvie toto
neminúcie kralovánie
tu, kdež věčné radovánie
jesť, jižto nikdy netúžie;
a za smrtelného muže
neumierajícieho krále
ziščeš, Jesu Krista v chvále.“
O to sě ty sluhy shledú,
a tu královú vyvedú

poprawu / podle ſweho zleho nrawu /
Obnazywſie gy yſzuchu / ageye prſy
ꝑznuchu / Odkoſty oſtrymy koſtny / y
akz byl kazal czyerſarz zloſtny / ywz
wyeſychu nadwa krſy / Tu pak ty kra
lowey prſy / yakz nuznye ztyela
wydrzyechu / tak gyey potom hlawu
ſtyechu / Meczem agegie duſſycze / ꝑ
muku tey dyewycze / yſkrze ty ſczaſt
ne muky / kbohu wnebeſke prolu
ky / yako andyelyczek brcze / ayakz br
zo noczy mrcze / Tak porfirus wtu
dobu / nyektere krzeſtany ſſobu / po
gyem ygide zaczelo / ſlozyw to chwal
ne tielo / ꝑklek ſlechetnymy maſtmy /
geſto dalekymy wlaſtmy / Byechu wd
118 ary mu poſlany / Gegie tyela wſeczky
rany / Zmazaw doby zzemye rowa /
Wnyemz tu kralowu ſchowa / pak
netahnu zytra wſtaty / az ten czyeſa
rz gye ſye ptaty / ktoby byl genzto
oſnowal / ze tu kralowu pochowal /
ypocze pachaty dywy / nechtye hnye
wy by kto zywy / ꝑednym oſtal proty
ſkutky / akdyz porfir ty zamutky /
Vzrze ez tak prcha ztoho / agynym
lydem tak mnoho / Czyny nuze zloſty

před město na tu popravu;
podlé svého zlého nravu
obnaživše ji, i szuchu,
a jejie prsy prožnuchu
od kosti ostrými kostny,
jakž byl kázal ciesař zlostný,
i vzvěsichu na dva krsy;
tu pak ty královej prsy
jakž nuzně z těla vydřechu,
tak jej potom hlavu stěchu
mečem, a jejie dušice
pro muku tejto děvice,
i skrze ty ščastné muky
k Bohu v nebeské proluky
jako andělíček brče.
A jakž brzo nocí mrče,
tak Porfyrius v tu dobu
některé křesťany s sobú
pojem, i jide za celo,
a složiv to chvalné tělo,
přiklek, šlechetnými mastmi,
ježto dalekými vlastmi
biechu v dary mu poslány,
jejie těla všecky rány
zmazav, doby z země rova,
v němžto tu královú schova.
Pak netáhnu zítra vstáti,
až ten ciesař je sě ptáti,
kto by byl, jenž to osnoval,
že tu královú pochoval?
I poče páchati divy,
nechtě hněvy, by kto živý
před ním ostal pro ty skutky.
A když Porfyr ty zámutky
uzře, ež tak prchá z toho,
a jiným lidem tak mnoho

katnye / rucze wſtaw gyde vdatnye /
Smyſſlem pedoblyczeg yeho / proboh
ſie pewazyw wſeho / Muznŷ ſrdczê
przeden kroczy / awezrzew mu mezy
oczy / Weczie ozly nezchlubeny / czieſa
rzy ale hubeny / Czlowyecze wſeho
czynu / kteru tyemto ludem wynu /
Dawas ez gie muczys hlawnye / zda
ſye ſtalo wtom neſprawnye / Ez yeſt
buoze muczenycze / yezuſowa obyet
119 nycze / Doſtuoyna wzemy ſchowana /
kteraly tobie mudroſt dana / Ez take
bezprawye ſkladas / kdyz ſrdczem tak
pylnye zadas / Chtie toho gyſtie wz
wiedyety / tehdat gie chczy powyedie
ty / Nebud tebe potom tuha / yat ſem
yeſukryſtuow ſluha / Pochowal to
tuto wyez kralowu / geſto protwu
ducholowu / Zloſt ztohoto ſwyeta ſe
ſla / gegiez duſſycze geſt wzneſla / ped
buoh zmuczenye czyſteho / Wnyehoz
ya buoha gyſteho / wyerzy yſem ſo=
bye wzwolyl / Bich pron take ſwu
krew prolyl / Akdyz czyeſarz to vſlyſe
Dluho zamlczaw zdywyzeſye / Sede
aopuſtyw rucze / czoz koly gſu prz
ytom hlucze / wzneſſa hlawu wz
huoru krzycze / yako tur dywoky rzy

činí núze zlostí katně,
ruče vstav, jide udatně
smyslem před oblíčej jeho,
pro Bóh sě převáživ všeho,
mužným srdcem předeň kroči,
a vezřev mu mezi oči,
vece: „O zlý, ne zchlubený
ciesaři, ale hubený
člověče! i všeho činu
kterú těmto ludem vinu
dáváš, ež je mučíš hlavně?
zda sě stalo v tom nesprávně,
ež jesť božie mučennice,
Jezusova obětnice
dóstojná, v zemi schována?
která-li tobě múdrosť dána,
ež také bezpravie skládáš?
když srdcem tak pilně žádáš,
chtě toho jistě vzvěděti.
tehdať já chci povědieti,
nebuď tebe po tom túha:
jáť sem, Jesu Kristóv sluha,
pochoval tú, věz, královú,
ježto pro tvú ducholovú
zlosť z tohoto světa sešla,
jejiež dušice jesť vzešla
před Bóh z mučenie čistého,
v něhož já, Boha jistého,
věři, i sem sobě vzvolil,
bych proň také svú krev prolil.“
A když ciesař to uslyše,
dlúho zamlčav, zdviže sě,
sede, a opustiv ruce,
což koli jsú při tom hluce,
vznesa hlavu vzhóru, křiče,
jako tur divoký řiče

cze / hnyewnye zdywokeho hlaſſu /
az ſie wſyczkerny vzaſſu / lude czoz
gich ṗnyem byeſe / arzka oneſnad
ny hrzyeſe / ez wſech hubenych hu/
120 benſtwye / Wſech neſczaſtnych nez
bozenſtwye / wſech ſmutnych truch
loſ welika / wſech zaloſtyych / mocz
wſelika / Vmem ſrdczy ſye ſtawy
la / kczemu mye yeſt ṗprawyla / Tato
mladyczka dyeweczka / zenſkey ṗro
dy obleczka / Gegyez ſrdcze geſt plne
czko / Mudroſty yakz nam to wſeczko /
Czo ſye geſt naylepſye pſalo / Me
mu czyeſarzſtwy ſluſalo / amnye
bylo naymylegye / to ſye ſkrze rze
czy gegye / odnas nenye odchy
lylo / anaſy wiecz tak ſmylylo / ya
kz newyem czo zdyety ſobye / Sk
leſna ſwogy rucze obye / Wſtaw
ygyde wgedno tayno / geſto gynŷ
byeſe hayno / Neb on tu ſedaſe
wradye / Swymy zemany whro
madye / ykaza wſyem ſwym wy
tyezom / panom knyezatom ry
tyerzom / Sebu natu rady gyty /
121 Arzka gyz tyem nechczi dlyty / proſſi
waſſ radte my ktomu / kak my vczy
nyty tomu / by ſie porfirus nawra=
tyl / aſweho bludu vkatyl / wnye
mz yeho ſrdcze oblyto / tehdy wſy

hněvně z divokého hlasu,
až sě všickerni užasú
ludé, což jich při něm bieše,
a řka: „O nesnadný hřieše!
ež všech hubených hubenstvie,
všech neščastných nezboženstvie,
všech smutných truchlosť veliká,
všech žalostných moc veliká
u mém srdci sě stavila!
k čemu mě jesť připravila
tato mladičká děvečka,
ženskej přírody oblečka,
jejiež srdce jesť plnéčko
múdrosti, jakž nám to všecko,
co sě jesť najlepšie psalo,
mému ciesařství slušalo,
a mně bylo najmilejie,
to sě skrze řeči jejie
ot nás nenie otchýlilo,
a naši věc tak smýlilo,
jakž neviem, co zdieti sobě!“
Sklesna svoji ruce obě,
vstav i jide v jedno tajno,
ježto jiným bieše hajno;
neb on tu sedáše v radě
s svými zemany v hromadě;
i káza všem svým vítězóm,
pánóm, kniežatóm, rytieřóm,
s sebú na tu radu jíti,
a řka: „Již tiem nechci dlíti;
prosi vás, raďte mi k tomu,
kak mi učiniti tomu,
by sě Porfyrus navrátil
a svého bludu ukrátil,
v němž jeho srdce oblito.
Tehdy všickni rytieři tito

czkny rytierzi tyto, rzeczechu zle czye
ſarzy ſudys / ty brz ſam vwyerze
bludyſſ / Swu wyecz nepodobnye
ſtawye / ale ont geſt tobye prawye /
wewſem mluwyl prawdu prawu /
ygeſt gyz praweho ſtawu / Doſel
ſlozyw bludne dyelo / amy wſychny
podle nyeho / Chczmy ṗerady oſtaty /
adnes ſwe zywoty daty / Weymye
kryſta protu zadoſt / by nam dal ne
beſku radoſt / Tehdy maxentius
rzecz tuto / ſlyſaw otnych tepruw
kruto / Sobye tu vczyny wten czaſſ /
Tak neznamy przehrozny hlaſſ / Puſty
zhrdelneho trzewa / yako lew dywo
ky rzewa / Mumle by lyt yako med
wyed wſobye / ſrdczem wzaloſtney
122 vſ‸ůobye / Newyeda kam oczy wzne-
ſty / ykaza ṗedmyeſto weſty / Ten
panſky zbuoṙ nemaleczky / porfira
ytyto wſeczky / rytyerze wyerney
poſtawy / aby gym wſem ſetnucz
hlawy / pak gych tyela bezodwlaky /
Wezmucz metaly vmlaky / ruozno
pſom aby gye ſnyedly / Tehdy ka
towe drzyew nez ſedly / az ſwe bra
ny ſebu wzemſe / wedu porfira
pogemſie / Sewſyem rytyerzſtwē
wen zmyeſta / kdez gich dyelanye
neprzeſta / Znoznycz ſwe mecze wy
nyechu / agym wſyem gich hlawy

řčechu: „Zle, ciesaři, súdíš!
ty brž sám u vieře blúdíš,
svú věc nepodobně stavě;
ale onť jesť tobě pravě
ve všem mluvil pravdu pravú,
i jesť již pravého stavu
došel, složiv bludné dielo;
a my všichni podlé něho
chcemy přerádi ostati,
a dnes své životy dáti
ve jmě Krista pro tu žádosť,
by nám dal nebeskú radosť."
  Tehdy Maxencius řeč tuto
slyšav ot nich, tepruv kruto
sobě tu učini; v ten čas
tak neznámý přehrozný hlas
pusti z hrdelného třeva,
jako lev divoký řeva,
mumle jako medvěd v sobě,
by lít, v žalostnej úsobě
nevěda kam oči vznésti;
i káza před město vésti
ten panský zbor nemalečký,
Porfyra, i tyto všecky
rytieře věrnej postavy,
aby jim všem setnúc hlavy,
pak jich těla bez otvlaky
vezmúc, metali u mlaky
rózno psóm, aby je snědli.
Tehdy katové, dřiev než šedli,
až své brani s sebú vzemše,
vedú Porfyra, pojemše
se všiem rytieřstvem, ven z města,
kdež jich dělánie nepřesta:
z nožnic své meče vyněchu,
a jim všem jich hlavy stěchu,
*

ſtyechu / ygych tyela rozmetachu / ya
kz byl czieſarz kazal wſtrachu / Takz
ty gyſty vczennyczy / byechu bozy mu
czennyty / Wzemſe ſmrt ꝑ x̆pa ſ
myele / agich pak duſſycze czele /
Gydu wſeczky bezpakoſty / ꝑedboh
dowyeczney radoſty / Czyeſarzye
123 wzpodgechu tuhy / nazaytrzye zſa
dy ſwe ſluhy / kdez ten ſud konaty
chtyeſe / geſcze prawye ſyt nebye
ſe / krwe muczeñykuow zgych ma
ſſa / Swu zlobywu woly paſſa / ka
za ſwatu katerzynu / ꝑedſye weſty /
wtu hodynu / ywecze knyey nuze
kraſna / panno mudra ywyehlaſ
na / lyczkem ktwuczye yako ruozye /
gynak gyz byty nemoze / To wſe
czko czo ſye gyeſt ſtalo / ſkody mno
ho nebo malo / Mnye ſprawem
odtebe wczyle wnenyeyſy / naywy
nyeyſy / Ez zpuſcze / mnoha dyedy
na / kakz geſt kolwyek twa wyna /
wſakt chczy wſeczko odpuſtyty /
chczeſly geſcze opuſtyty / Swu ch
ytru rzecz yodpyeru / aꝑgyety naſy
wyeru / Chczy tye zaſwu naymy
leyſy / pogyety ynayurozenyeyſy /
Meho czyeſarzowſtwye / pſaty kdyz
124 ſye to nemohlo ſtaty / by poyala me
ho ſyna / ale chczy to wſecko my

i jich těla rozmetachu,
jakž byl ciesař kázal, v strachu.
Takž ti jistí učenníci
biechu boží mučenníci,
vzęmše smrt pro Krista směle;
a jich pak dušice cele
jidú všecky bez pakosti
před Bǫh do věčnej radosti.
Ciesaře vzpodjechu túhy.
Na zajtřie zsadi své sluhy,
kdež ten súd konati chtieše;
ješče pravě syt nebieše
krve mučenníkóv z jich masa;
svú zlobivú vóli pasa,
káza svatú Katerinu
před sě vésti v tu hodinu,
i vece k něj: „Nuže krásná
panno, múdrá i věhlasná,
líčkem ktvúcie jako róže!
jinak již býti nemóže:
to všecko, co sě jest stalo
škody, mnoho nebo málo,
mně s právem ot tebe v číle
až do té nenějšie chvíle,
ež zpušče mnohá dědina:
kakž jest kolivěk tvá vina,
všakť chci všecko otpustiti,
chceš-li ješče opustiti
svú chytrú řeč i otpěru,
a přijieti naši vieru;
chci tě za svú najmilejší
pojieti, i najurozenější
mého ciesařovstvie psáti.
Když sě to nemohlo státi,
by pojala mého syna:
ale chci, to všecko mina,

na / Tye zaczyeſarzowu gmyety / aczoz
gedno budes chtyety / yczozt myſl po
zada koly / to wſye bude potwey
wuoly / pakly toho zdyety nechczeſſ /
zda kteremu roku wzechczeſſ / tohot
nelze bude tobye / wuol zedweho
gedno ſobye / aneb mye zahoſpo
darze / gmyety ananaſye oltarze /
Naſym bohom ſwu obyet nes / neb
to wuol zet tobye dnes / Stane hu
bena odplata / Ez twa hlawa bu
de ſtata / odtwey ſygye meczem w
dywye / Vrozhranye zaloſtywye /
Naodywu dle neklydu / wſemu po
hanſkemu lydu / Swata katerzyna
k\rotcze / pomnyecz nawrchnyeho
octze / Wecze nenye tò boleſtne /
any hubene ny leſtne / Nycczo po
dobne kzaloſty / komuz zmalytk
ey maloſty / Doſtane ſye wyecz /
welyka / Nerowna myera wſelika /
kto by mudry byl to hadagye / komuz
poſlunecznem zapadye / wzeyde
wſwey drahey bleſknoſty / ſluncze ne
beſkey ſwyetloſty / yda ſye mu wyecz
nye zyty / nenye zaloſtne tam gyty / kde
zaſmrt wyeczny zywot wratye / Smu
tek wuodtuchu obratye / a tuzebnoſt
wutyeſſenye / tu kdez nedoſtatkuow n

tě za ciesařovú jmieti,
a což jedno budeš chtieti,
i cožť mysl požádá koli,
to vše bude po tvej vóli ;
pakli toho zdieti nechceš,
zda kterému roku vzechceš,
toho nelze bude tobě.
Vol ze dvého jedno sobě :
aneb mě za hospodáře
jměj, a na naše oltáře
našim bohóm svú oběť nes,
aneb to vol, že tobě dnes
stane hubená otplata,
ež tvá hlava bude sťata
ot tvej šíje mečem v divě
u rozhranie žalostivě,
na odivu dle neklidu
všemu pohanskému lidu.“
Svatá Katerina krotce,
pomniec na vrchnieho Otce,
vece : „Nenie to bolestné,
ani hubené ni lestné,
ni co podobné k žalosti,
komuž z malitkej malosti
dostane sě věc veliká ;
nerovná miera všeliká,
kto by múdrý byl to radě,
komuž po slunečném západě
vzejde v svej drahej blesknosti
slunce nebeskej světlosti,
i dá sě mu věčně žíti ;
nenie žalostné tam jíti,
kdež za smrť věčný život vrátie,
smutek v ottuchu obrátie
a túžebnosť v utěšenie,
tu kdež nedostatkóv nenie,

nye / myeſto placze hlaſſy hladye / aza
tuto zaloſt dadye / plnu radeſt wyecz
ne bydlo / ale kdyz tobye oſtydlo / wſe
dobre agiz nemohu / tebe obratyty kbo
hu / ny czo ktwey wuoly rzeczy / Dale
tyem nechczy odwleczy / Nyczt twych
rokuow nehledagy / any odwlaky za
dagy / Wyedie zeſſye wzloby zmyſlyl /
Conay tak yakozs zamyſſlyl / Gmaſ
mye kewſemu hotowu / czo my pro
ſwu ducholowu / Zloſt mozes to vczyn
126 nuze / Tepruw opiet maxencz wtuze /
Zarzyl tak naſylnye zhlucha / yako
zewſtekleho ducha / Wztek yazykem y
wzmlamola / hnyewywym hlaſſem
zawola / Mnozſtwye ykaza gy gyety / a
wyweducz hlawu ſtyety / kdyz gy ped
myeſto wedyechu / zaloſtnye nany hle
dyechu / lyde geſto gdyechu zany / Ne
gednu pohanſku pany / byeſe wy
dyety ſlzyecze / nagegye poſtawu zrz-
yecze / ynatu rozkoſſnu kraſu / zele
gyczy toho czaſſu / Ez geſt takey dyew
czie kraſney / vrozeney ywyehlaſney /
Neduoſtoynu ſmrty ſnyty / ydachu ſ
wey rzeczy wznyty / hlucznye kſluku
gy hladyecze / nato wſyczkny gyey

miesto pláče hlasy hladie,
a za tuto žalost dadie
plnú radost, věčné bydlo.
Ale když tobě ostydlo
vše dobré, a již nemohu
tebe obrátiti k Bohu,
ani co k tvej vóli řéci,
dále tiem nechci otvléci:
nict tvých rokóv nehledaji,
ani otvlaky žádaji,
vědě, že's sě v zloby zmyslil;
konaj tak, jakož's zamyslil,
jmáš mě ke všemu hotovu;
co mi pro svú ducholovú
zlost móžeš, to učiň núze!"
Tepruv opět Maxenc v túze
zařil tak násilně z hlucha,
jako ze vzteklého ducha;
vztek jazykem i vzmlamola,
hněvivým hlasem zavola
množstvie, i káza ji jieti,
a vyvedúc hlavu stieti.
Když ji před město vediechu,
žalostně na ni hlediechu
lidé, jižto jdiechu za ní;
nejednu pohanskú paní
bieše viděti slziece,
na jejie postavu zřiece
i na tu rozkošnú krásu,
želející toho času,
ež jest takej dievcě krásnej,
urozenej i věhlasnej,
nedóstojnú smrtí sníti.
I dachu svej řeči vzníti,
hlučně k sluchu ji hladiece,
na to všickni jej radiece,

radyecze / by ſye wzdy tomu odyala /
atak hanebnye nedala / Zahubyti
ſwey mladoſty / by brz poczyeſarſkey
zadoſty / mocznu czyeſarzowu byla / atey
127 tyezkey ſmrty zbyla / Zatyem byechu
naproſtranye / ſwata katerzyna na
nye / Ozrzewſy ſye ywecze knym / o
nemudrzy lude yczym / ſye ſmutyte hle
diecz namye / ſobye ſtyſkagycze zam
ye / Muze ywy zeny ſweho / placzte y
ſmutka prazdneho / nechayte ny m
ne wczem pyczte / any dle mey ſmrty
krzyczte / pronyz ya mam ſnadnu ſko
du / ale gmagyly kto vrodu / Dobru
neb myloſrdenſtwye / ktere prome po
dobenſtwye / Zelegicz mne ymey ſtraſti /
tyech yaz brz wſech proſy zwlaſty / aby
ſmutka nechowaly / amey ſye czty ra
dowaly / Wſichny gyz mne ſtogie po
dle / aya wam powyedye t9odle / Me
ſrdcze tu proſbu wznoty / neb wydyta /
mogy oczy / Jeſu kryſta laſkaweho / genz
geſt radoſt ſrdcze meho / Gehoz mocz
wſemu odola / an mye myle k ſobye
128 wuola / aten geſt mey moczy czyloſt / Ten
yeſt ma rozkoſna myloſt / Ten muoy
kral yczieſarz moczny / ten mey duſſy

by sě vzdy tomu otjala,
a tak hanebně nedala
zahubiti svej mladosti,
brž po ciesařskej žádosti
mocnú ciesařovú byla,
a tej těžkej smrti zbyla.
Zatiem biechu na prostraně.
Svatá Katerina na ně
ozřevši sě, i vece k nim:
„O nemúdří ludé! i čím
sě smútíte hlediec na mě,
sobě stýskajíce za mě?
mužie, i vy ženy, svého
plačte, i smutka prázdného
nechajte, ni mne v čem pyčte,
ani dle mej smrti křičte,
pro niž já mám snadnú škodu;
ale jmají-li kto úrodu
dobrú, neb milosrdenstvie
které pro mé podobenstvie,
želejíc mne i mej strasti,
těch jáz brž všech prosi zvlásti,
aby smutka nechovali,
a mej sě cti radovali
všichni, již mne stojie podlé.
A já vám povědě ťho dle,
mé srdce tu prosbu vznočí,
neb vidíta moji oči
Jesu Krista laskavého,
jenž jesť radosť srdce mého,
jehož moc všemu odolá,
an mě mile k sobě volá;
a ten jesť mej moci čilosť,
ten jesť má rozkošná milosť,
ten mój král a ciesař mocný,
ten mej duši jesť pomocný,

geſt pomoczny / Ten moy myly chot wie
hlaſny / ten moy drahy zenych kraſny /
Knyemuz ma wſye myſl geſt wzata /
nebo on plna odplata / ymoczna obra=
da ſwatych / Wczyſte wyerze ſwyeta wz
atych / To domluwywſy ktey ſyle / ſty
nacze poproſy myle / By ſye wzdrzal
malu chwyly / az by ſwu potrzebnu
pyly / ymodlytwu kbohu zdyela / yakz
by mohla neb vmyela / Toho giey po
woly muczecz / kgegie ſmrty neby nu
czecz / ale pgem kſobie mecze / węcze
nemyey ygedney pecze / Panno kra
ſna ydoſtoyna / tehdy tu ta chwalna y
hoyn a / Boyownycze yeſuſowa / Wz
dechſy zſrdeczneho ſlowa / Zewſyey
ſyly toz odlekſy / Naſwu kolenu pok
129 lekſy / yſpye ſwogy rucze kraſnye / wz
neſſy ſwogi rucze oczy yaſne / ywez
rze nanebe gyma / rzkucz oyeſu kryſte
ty ma / Radoſt gſy yczna proſpyecha /
wſech wtye wyerzyczych vtyecha / yw
ſech ſwatych dyewycz chwala / Stebu
wzata wyecz nemala / Moy czny choty
kratochwylny / wſemohuczy boze ſyl
ny / yaz dyekugy twey myloſty /
zeſſ mye podle duoſtoynoſty / Raczyl daty
ktowarzyſy / Mezy twu dyewyczy rzy

ten mój milý choť věhlasný,
ten mój drahý ženich krásný,
k němuž má vše mysl jesť vzata:
nebo on plná otplata,
i mocná obrada svatých,
v čisté vieře z světa vzatých."
To domluvivši k tej síle,
stinače poprosi mile,
by sě vzdržal malú chvíli,
až by svú potřebnú píli
i modlitvu k Bohu zděla,
jakž by mohla neb uměla.
Toho jej povoli mučec,
k jejie smrti neby nučec;
ale přijem k sobě meče,
vece: „Neměj ijednej péče,
panno krásná i dóstojná!"
Tehdy tu ta chvalná i hojná
bojovnice Jesusova,
vzdechši z srdečného slova,
ze všej síly túž otlekši,
na svú kolenú poklekši,
i spě svoji ruce krásně,
vznesši svoji oči jasně,
i vezře na nebe jima,
řkúc: „O Jesu Kriste! ty má
radosť jsi, i cná prospěcha,
všech v tě věřících útěcha,
i všech svatých děvic chvála!
s tebú vzata věc nemalá,
mój cný choti kratochvilný,
všemohúcí Bože silný!
jáz děkuji tvej milosti,
že's mě podlé dóstojnosti
ráčil dáti k tovařiši
mezi tvú děvičí říši,

ſy / yppomanutyz namye / O laſkawy
wezrzy namye / aſmylug ſye dnes na
demnu / vczyn wtom ſwu myloſt ſe
mnu / Zanyez ktobye oczy wznoſſy /
myloſtywy boze proſſy / Tebe napln
me zadanye / kterzyz muze nebo pa=
nye / keczty ychwale twemu gmenu /
geſto krzeſtanſkeho kmenu / Gſu ane
ſtogye vbludn / kteru czeſt czynyty budu /
Mye wczem nazywagycze / me muky
wzpomynagycze / pozadagy twey po
moczy / W kterey kolwyek nemoczy
Budu aneb wkterych ſkodach / naſu
ze nebo nawodach / vwiezeny lecz v
ſuda / nebo znemoczneho truda / w
ſmutſye wnaſylney porobye / vpe
lſty nebo wchudobye / kemnye za
wola gich pyle / racz gie hoſpodyne
czyle / vſlyſety agym daty / to wſe
czoz bude zadaty / Geſcze tebe proſy
ztoho / kdez me muky budu vkoho /
Pſano wdomu neb nalyſtye / nebo
ktere knyhy gyſtye / Onych budu vczy
nyeny / racz gynu daty gych odmye
ny / Boze aby ſye w tom domu / zna
hley ſmrty yothromu / ygedneyſ
kody neſtalo / nez ſye wzdy wſe do

i připomanúti za mě.
O laskavý! vezři na mě
a smiluj sě dnes nade mnú,
učiň v tom svú milost se mnú,
za něž k tobě oči vznosi.
Milostivý Bože! prosi
tebe, naplň mé žádánie:
kteříž mužie nebo panie
ke cti i chvále tvému jmenu,
jižto křesťanského kmenu
jsú, a nestojie u bludu,
kterú česť činiti budú,
mě kdy v čem nazývajíce,
mé muky vzpomínajíce,
požádají tvej pomoci:
v kterej kolivěk nemoci
budú, aneb v kterých škodách,
na suše, nebo na vodách,
u vězení, leč u súda,
nebo z nemocného truda
v smutcě, v násilnej porobě,
u přelsti, nebo v chudobě
ke mně zavolá jich píle,
rač je, Hospodine! čile
uslyšeti, a jim dáti
to vše, což budú žádati.
Ješče tebe prosi z toho:
kdež mé muky budú u koho
psány v domu, neb na listě,
nebo které knihy jistě
o nich budú učiněny,
rač jim dáti jich otměny,
Bože! aby sě v tom domu
z náhlej smrti i ot hromu
ijednej škody nestalo,
než sě vzdy vše dobré dálo,

bre dalo / Anycz zleho neſkodylo / ny
ſye wnyem kdy vrodylo / Dyetye czŷ
131 kak potworzene / ale wdobrotye ſzo
rzene / Gſa wznykl wczlowyeka ſ
lyczneho / Genz by podle czynu czne
ho / Byl wewſeczko dobre ſbozen
apakly kto bude ſlozen / ſmrty ez na
nen ſwyet muſſy / amey pomoczy
poproſſy / Gſa prawey wyery wſwê
eyſluſye / day my buoze by ta duſſe,
dyablu nebyla poddana / ale przyto
bye wzſchowana / hoſpodynu gyz
mu proſbu wzdawſy / aſwu walku
dokonawſy / Slzamy oczy wzmra
kagyczy / kleczy protye czakagyczy /
Smrty odmecze brzydkeho / gymſto
zumyſla ſtydkeho / Tento maſarz
gedwa wladne / yenz dnes namu
ſygy ſpadne / Neb odnyeho mam
vmrzyeczy / myly buoze racz przygy
ety / Duſſyczku mu myloſtywye / ado
weſty radoſtywye / ſkrze rucze twych
132 angeluow / ytwych ſwatych archange
luow / ktemuz ſedyeny vpokogy / kdez
wſech ſwatych ol dyewycz okoy / Gyeſt
yradowanye wyeczne / ayakz ona
teyto pyeczny e / Proſbye vczyny ſko
nanye / tak ynhed bezpomeſkanye /
Nadny hlaſſ otnebe ſnyde / yenſto
przerozkoſnye / wnyde / w gegie ſluch

a nic zlého neškodilo,
ni sě v něm kdy urodilo
dietě čím kak potvořené,
ale v dobrotě szořené
jsa, vznikl v člověka sličného,
jenž by podlé činu cného
byl ve všecko dobré sbožen.
A pakli kto bude složen
smrtí, ež na 'nen svět mosí,
a mej pomoci poprosí,
jsa pravej viery v svém sluše,
daj mi, Bože! by ta duše
ďáblu nebyla poddána,
ale při tobě vzchována.
Hospodine! již mú prosbu vzdavši,
a svú válku dokonavši,
slzami oči vzmrákajíci
kleči, pro tě čakajíci
smrti od meče břitkého,
jímžto z úmysla stydkého
tento masař jedva vládne,
jenž dnes na mú šíji spadne;
neb ot něho mám umřieti.
Milý Bože! rač přijieti
dušičku mú milostivě,
a dovesti radostivě
skrze ruce tvých angelóv,
i tvých svatých archangelóv
k tyémuž sedění u pokoj,
kdež všech svatých děvic okoj
jesť, i radovánie věčné."
A jakž ona tejto pěčné
prosbě učini skonánie,
tak inhed bez pomeškánie
nad ni hlas ot nebe snide,
jenžto přerozkošně vnide

ywgegye vſy / agyey takto rzka od
tuſſy / Dawno ſdala mu wyehlaſ
na / podſem kemnye wcznoſty kraſ
na / Ma myla choty zaducżye / Wtuto
rozkoſ tobyē zducze / Gſu przym
nye bydla ſzorzena / rayſka wrata
otworzena / Tebe prziebytek wuſta
wnem pokogy / yblahoſlawnem
hotowye / czeka ymyeſto / ma myla
draha newyeſto / knyemuz vbrzko
ſty poydy / nebeſkey radoſty doydy /
Nycz ſobye neteſknucz zadna / czoz
pozadala ma ladna / To gſy wſeczko
133 obdrzala / wſyem odnychz ſye tobye
chwala / Bude dyety zuczynyenye /
wzpomanucz twe muczenye / Slybugy
hotowye vmoczy / zewſyey gych nuze
wzpomoczy / akdyz tento hlaſſ gye do
dye / tato ſlowa dopowyedye / ynhed
ta ſwata dyewycze / wzezrewſy naka
ta wznycze / Swych ſtwuczych wlaſow
doſahſy / ſwu byeluczy ſygy ztahſy / we
cze owa tot odola / gma przye gyz mye
kſobye wuola / Muoy kral yenz wſye
krale pleny / aty czynyty neleny / konay
wnyezſtoſſye vwazal / yakz to tye twoy
czyeſarz kazal / Tehdy on ſwoy mecz
wytahna / nad hlawu gym prudſye
ſahna / yſtye gegye hlawu czyſtu / kdez

v jejie sluch i v jejie uši,
a jej, takto řka, ottuši:
„Dávno's ždala, má věhlasná!
poď sem ke mně, v ctnosti krásná,
má milá choti žádúcie,
v tuto rozkoš! tobě ždúce
jsú při mně bydla szořena,
rajská vrata otvořena;
tebe přiebytek v ústavném
pokoji, i blahoslavném,
hotově čaká, i miesto,
má milá drahá nevěsto!
k němuž u brzkosti pojdi,
nebeskej radosti dojdi,
nic sobě netesknúc, žádná!
Což požádala, má ladná!
to si všecko obdržala:
všem, ot nichž sě tobě chvála
bude dieti, z učiněnie
vzpomanúc tvé umučenie,
slibuji hotově mocí
ze všej jich núze vzpomoci.“
A když tento hlas jie dodě,
tato slova dopovědě,
inhed ta svatá děvice,
vzezřevši na kata vznice,
svých stvúcích vlasóv dosáhši,
svú bělúcí šíji ztáhši,
vece: „Ova toť odolá
má přě! juž mě k sobě volá
mój král, jenž vše krále plení.
A ty činiti neleni,
konaj, v nežto sě uvázal,
jakžto ti tvój ciesař kázal!“
Tehdy on svój meč vytáhna,
nad hlavu jím prudce sáhna,
i stě jejie hlavu čistú.

ſye tu nowynu gyſtu / Daſta dwa dy
wy wydyety / ata geſcze wduoſtoyney
pamyety / Sluſye gmyety wzdy wza
pyety / ez ztey hlawy potom ſtyety /
134 yzgegie ſygye zmyluczye / myeſto krwy
mleko byeluczye / Sczedrze teczyeſe po
tokem / nazemy pedmnohym okem
Ato buoh vczynyl proto / ez drahuczie
mleko toto / Znamenawalo gyſtotu /
geye welyku czyſtotu / ygegye panen
ſtwo czyſte / druhy dyw ſye ſta zagyſte /
Ez andyely pletyechu / ato wzaczne
tyelo wzechu / yneſu gye wdoſtoyno
ſty / vpowyetrney wyſokoſty / natu
horu naſynay / zpyewagicze adonay /
Swaty tuz gy pochowachu / a gegy
duſſy poſlachu / Donebeſ v wyecz
nuczy czeſt / ata huora ſwu daly yeſt /
Odtad kdez ta panna ſwata / katery
na byla ſtata / dwudczat dny neb
malem dale / nanyezſto ſcowana
wchwale / Ona odangelſku ruku /
wnyemz myeſtye bozy ponuku /
w gegye hrobu nemalo / Dywnych
135 dywuow ſye gyz ſtalo / ydneſny den
wzdy ſye dyegye / neb ktoz magicz
wnyey nadyegy / Putugy k geye
myloſty / Ty wſyey nemoczy ytruchloſty /

Kdež sě tú novinú jistú
dasta dva divy viděti,
a ta v dóstojnej paměti
slušie jmieti vzdy v zápětí:
ež z tej hlavy po tom stětí
i z jejie šíje zmilúcie
miesto krvi mléko bělúcie
ščedře tečieše potokem
na zemi před mnohým okem.
A to Bóh učinil proto,
ež drahúcie mléko toto
znamenávalo jistotú
jejie velikú čistotu,
i jejie panenstvo čisté.
Druhý div sě sta zajisté,
ež anděli přiletěchu
a to vzácné tělo vzechu,
i nesú je v dóstojnosti
u povětrnej vysokosti
na tu horu, na Sinai,
zpievajíce: „Adonai!
Svatý!“ tuž ji pochovachu
a jejie duši poslachu
do nebes u věčnúcí čest.
A ta hora svú dálí jest
odtad, kdež ta panna, svatá
Katerina, byla sťata,
dvúdcat dní, neb málem dále,
na niežto schována v chvále
ona od angelskú rukú.
V němž miestě boží ponukú
u jejie hrobu nemálo
divných divóv sě již stalo,
i dnešní den vzdy sě dějí:
neb ktož, majíc v něj naději,
putují k jejie milosti,
ti všej nemoci i truchlosti

Zde ynaonom ſwyetye zbudu / geſcze
powyem neobludu / kak tu buoh yeſt
wſemohuczy / zgewyl yeden dyw dywu
czy / Ze zgegye ſwateho hrobu / plowe
oley wkazdu dobu / bez obleka wzdy
vſtawnye / ageſcze kam koly ſlawnye /
Z gegye tyela ſwate koſty / budu pne
ſeny wcznoſty / Neomylnye ale czele /
ztyechſye wzrzeymoſty doſpyele / yd
nes poty oley ſwaty / Odnyehozto m
nohy yaty / Czlowiek boleſtnu chro
motu / naudyech ſweho zywotu / Zd
raw yweſſel ſye pokaze / kdez tyem
olegyem pomaze / Takz yeſt ſwata
katerzina / pedraha dczy materzyna /
Boyowawſy yſkonczala / aſwu ſmrt
136 pomnyety dala / ynaypoſledny czaſek
ten / paty nadedwameztaty den / pro
ſyncze toho myeſyecze / a geſcze rzku
prawdu wyecze / Ze nechybyla zaw
laſek / wtom tehoz dne ywtyz czaſek /
wzdala duſſy khoſpodynu / V patek
wſeſtu hodynu / yako x̌pus naſ ſpa
ſſytel / naſych duſſy vzdrawytel / Sel
ydal ſy kmukam zany / Gemuz kra
ly nadewſye pany / Bud weczſty ſla
wa nemala / ynawyeky wyekom
chwala / Amen. **pomny.**

Explicit vita sancte Catherine.

zde i na 'nom světě zbudú.
Ješče poviem, ne obludú,
kak tu Bóh jest všemohúcí
zjevil jeden div divúcí:
že z jejie svatého hrobu
plove olej v každú dobu
bez obloka vzdy ústavně;
a ješče kam koli slavně
z jejie těla svaté kosti
budú přinešeny v cnosti,
ne omylně, ale cele,
z těch sě v zřejmosti dospěle
i dnes potí olej svatý,
od něhožto mnohý jatý
člověk bolestnú chromotú
na údiech svého životu
zdráv i vesel sě pokáže,
kdež tiem olejem pomaže.
Takž jest svatá Katerina,
předrahá dci mateřina,
bojovavši i skončala,
a svú smrt pomnieti dala
i najposlední časek ten,
pátý naddvamezcátý den
Prosince toho měsiece;
a ješče řku pravdu viece,
že nechybila za vlásek
v tom: téhož dne, i v týž časek
vzdala duši k Hospodinu
u pátek v šestú hodinu,
jako Kristus, náš Spasitel,
našich duší uzdravitel,
šel i dal sě k mukám za ny.
Jemuž králi nade vše pány
buď ve čsti sláva nemalá,
i na věky věkóm chvála! — Amen.

Vysvětlení slov.

a, ale, 1102, 2645, 3289.
Alexandře, *f.*, Alexandria, město v Egyptě, 76, 89, 163, 212, 216, 402.
ametyst, drahý kámen barvy fialové, 982.
an, a on, on pak, 1128; **ana**, a ona, 1116.
ande, jak, kterak, 722, 1210, 2559.
Apolon, Apollo, bůh slunečný Řeků pohanských, 1135.
Aristot, Aristoteles, 1709.
asa, asi, 1921; – aspoň, 2938.
až, a hle, a tožť, 1198.
batoh, provaz na holi neb na batu, 2253, 2263.
batožný, od batohu pocházející, 2347.
běháše, běhal, chodil.
bělúcí, bílý, běloučký, 1096, 2329, 3437, 3453.
beryl, drahý kámen, jinak také, a to když je bledě zelený, *aquamarin* řečený, 972.
běžele (*dual.*), běžely, t. kola, 2785.
bičový, od biče pocházející, 2369.
biechu, byli, -y, -la. V. **bichu.**
biele (*dual.*), bílé t. ruce.
biesta (*dual.*), byli, -ly, -la, 643.
bieše, byl, -a -o (jsi, jest).
bich, biech, (já) byl, -a, -o.
bichu, byli, -y, -a, 216, 1147, 1651, 188
bláha, blaženosť 1828.
blahati něčím, blažen býti, 393.
bleskniechu, blýskali, -y, -a. 2374.
bleskt, bleskot, 1000.
blésti (bledu, bledete a t. d.), žvástati, tlachati, 2146.
blikati (něm. blicken), hleděti, 2103.
bliž, i, *f.*, blízkosť, 1851.
bohatějí, bohatější, 505, 796.
bojce, bojovník, 1755.
boli, bolím, bolesť trpím, 2477.
božec, bůžek, modla, 1212.
bra sě, bral, -a, -o se.
brada, der Bart, jakás takás podoba brady neb vousů lidských na některých nástrojích, k. př.

na klíči, na sekeře (bradatice) a t. d., 2775.
brachu sě, brali, -ly, -la se.
branný, bojovný, 39.
brče, letí; **brkati**, létati, flattern, 3028.
brh, brloh, chýže, 642.
břidký, ošklivý, ohavný, 2780.
břitký, ostrý, 2776, 2786, 3392.
brž, v brzce, hned, 681; — ano, spíše, raději, *potius*, 3123, 3287; nébrž, 3269.
by, byl, -la, -lo.
bydléše, bydlil, -la, -lo.
bydlo, přibytek, obydlí, 429, 3232, 3416; — život, 1108.
bysta (*dual.*), by ti dva.
býť, i, *f.*, (lépe než **byť**), bytí, das Seyn, 1089, 1760, 2067.
bytedlně, skutečně, 2723.
cěl, cíl, 1368.
cele, zcela, za celo, zajisté, jistotně, skutečně, opravdově, 440, 3032, 3163, 3494; — dokonale, 2746.
cělý, dokonalý, 2654.
ciesařovstvie, císařství, 3190.
cný, ctný, 2867.
čakati, očekávati, 3391; **čakající**, očekávající, 2923.
čásný, příhodný, příležitý, 2834.
čásovati, v časy rozdělovati, 989.
čet, hromada, tlupa, 1455.
či-j, čili jest, 1474.
čila, v čile (od **čiji** jako **žila** od **žiji**), čitelnosť, 2323; — čilosť, hbitosť, rychlosť, 1049, 3180.
čilý, rychlý; **z čila**, rychle, 307; **čilý v smysle**, rozumu bystrého, 602.
čin, skutek, účinek, dílo; **z čina**, v skutku, 93, 645; **milostný čin**, smilování, 891; — spůsob, 977, 1181, 1993, — (stsl.) pořádek, *ordo*; **v čině**, v pořádku, pořádně, 1824.
čini, činieše, činil, -la, -lo.
čiř, i, *f.*, řídkosť, die Dünne, 1849.
čislo (čísti = sbírati, *legere*), sebrání, suma, počet, 275, 503, 954, 1401; — umění, známosť, věda (γνῶσις), 1318, 2120; **bylé a nebylé č.**, známosť věcí smyslných a nadsmyslných, věda fysiky a metafysiky, 102. *Cf.* **rozčitati**.
čist niti, čistonitý, do čista nahý, cele nahý, 2246.
čistúcí, čistý, 2300.
črnáchu sě, černaly se.
črvený, červený, 2331.
čsti, cti, 33.
čtice (tštice), tesknosť, zármutek, 1390, 2023, 2395.
čtyřidcat, čtyřicet.
da, dal, -la, -lo; **dadie**, dají; **dachu**, dali, -ly, -la.
dál, i, *f.*, vzdálenosť, dalekosť, 4, 155, 492, 1851, 3471.
daleká slova, daleko sahající, 2171.
danně, oddaně, 818.
dárný, darovný, štědrý, 292.
dasta sě (*dual.*), daly se, 3448.
dci, dcera, 94, 608.

skalný ďl. brzěch (Čas. mus. 1855, str. 532)

dědina, vlasť, 1966.
dědinný, svůj vlastní, samostatný; **z dědinna býti**, mimo svou vlastnosť, svůj nevlastní býti, 1348; **dědinný Bóh**, sám svůj, 1353.
dějieše sě, dělo se, 1183.
dějúcie sě, dějící se, 1199.
děk, dík, 1882, 2062.
dél, i, *f.*, délka, 1848.
dělánie, dílo, 3155.
démant, diamant, 972.
deščka, dešťka, tabulka, 642, 648, 656.
děvičí, dívčí, 3337.
děviti, za děvu pojmouti, 1746.
děvnie (? učenie), dívčí, 1272.
dieč, i, *f.*, (srb. vétja) rada, *deliberatio*, Conferenz, 1423, 1504, 2584, 2953.
diechu, děli, říkali.
dieka, dík, 1672; **beze všech dieky**, allen zum Trotz, 299.
diel; **tiemž dielem**, tím spůsobem, 825.
dielný, dělitelný, theilbar, 1741.
dielo, příprava, 2856.
diemy (dieti), díme, pravíme, 195.
disputovati, hádati, 1467.
div, podívání, pohled, 720, 970, 990; — podivení, 2715; — divokosť, ukrutnosť, surovosť, 3044; **v divě**, ukrutně, 3208.
divoký, divný, neobyčejný, *mirabilis*, 98; — lítý, ukrutný, 2736, 2750, 2823, 2877.
dle, pro, 2287, 2301, 2305, 2728, 2817.
dno, spod, něm. Boden, Unterlage, 1847.
doba, čas; **v době**, svým časem, toho času, 1267, 1594.
dodė (dodieti), doděl, domluvil, 3432.
dokonánie, dokonalosť, 1018; — závěrek, Schluss, 1707.
dokonati, dokonalé učiniti, 2049.
doličiti, dokázati; **doliči**, dokáži, 2050.
doňadž, **doniž**, **doňuž**, dokudž, 772, 1767, 2420, 2953.
dopovědě, dopověděl, -la, -lo.
dosieci, dosáhnouti; **dosieže**, dosáhl.
dospěle, **z dospěla**, dokonale, z úplna, z cela, vollkommen, 285, 852, 2573, 2747, 2909, 3495.
dospělý, zralý, náležitý, 1380.
dostane sě čemu m. čeho, 132.
dostata, y, dostatek, hojnosť, 35.
dostatek, potřebnosť, příslušnosť, 928; **z dostatka**, jakž náleží, 483.
doždati, dočkati, 862.
drahúcí, drahý, 3457.
dráž, i, *f.*, drahosť, drahocennosť, 245, 1053, 1066.
draží, dražší, 735.
dřezati, drzati, chvěti se, třásti se, 2803.
dřízka, třísťka, 2885.

druzé (*dual.*), druhá t. kola, 2787.
dřvi, dvéře, 2532.
ducholový, lstný, klamný, 1969, 3073, 3243.
dvamezcátý, dvaadvacátý; **pátý nad dvamezcátý**, sedmadvacátý, 3507 (ač nemá-li tuto býti: pátý nad mezidsátý t. pětadvacátý).
dvanadct, dvanáct; **dvémanadct** (*dat.*), dvanácti, 2414.
dveři, í, *n.*, dvéře, 305.
dvúdcat, dvaceti, 3474.
dvůr, dvořeninstvo, 2551.
ež, že. 682, 879, 900, 947
granát, drahý kámen, 981.
hajno (*adj. neutr.*), co zahájeno neb zabráněno jest, 3109.
hanně, hánlivě, 1257.
heslo, jmeno, 1270.+)
hladi (hlasy hladie), hladký, lahodný, 3230.
hladiti k sluchu, hladce, lahodně mluviti, 3264.
hlahol, řeč, mluva, 596.
hlasiti, zpívati, 1173.
hledáše, hledal, -la, -lo.
hlediechu, hleděli, -ly, -la.
hlediešе, hleděl, -la, -lo.
hlezi, hledím, 1009.
hlučně, valně, *copiose*, 3264.
hlucho, z hlucha, nesrozuměle, 3246.
hluk, zástup, hromada, 2737, 3083.
hněvóv budit (*cf. Dies irae*), 2010. Viz předmluvu, str. XIII.
hojiti (hoj = hojnost), množiti, 2666; **hojiti sě**, svou hojnost ukazovati, 991.
hojný, veliký, 3319.
hoře, zlé (*cf.* horší), 2801.
hořieše, hořel, -la, -lo.
hory voziti, t. rudu = těžkou práci konati, něco těžce nésti, 11.
hospoda, y, hospodin, pán, 49.
hospodář, pán, 825.
hotovo, v hotově, v hotovosti, 3420.
hotový (čas), pravý, 2847.
hovořič, řečník, zaříkavač, 2168.
hrad (stsl. grad), město, 77.
hrajieše, hrál, -la, -lo. 1041
Hřiecha, *Graecia*, země Řecká, 1.
hróza, hrůza, 2617.
hrozný, převeliký, náramný, 864, 1150.
hróž, i, *f.*, vyhrožování, hrozba, 2413. snad jen chybně psáno v orig. hróž za hrozu
hruviti sě, tvrdý, nelaskavý býti, 345.
hruvý, hmotný, materiell, 2098; **hruvě**, hmotně, 2101.
hubenstvie, chatrnosť, bídnosť, 3090.
hubený, chatrný, špatný, 3057, 3090, 3206, 3215.
húšť, i, *f.*, hustota, die Dichte, 1849.
hyn, tamto, 757.
chcemy, chceme.
chcuť, chci-ť, 1539, 1542.
chlust (*pl.* chlustie), ničema, *famulus inutilis*, 2510. (?) co protiv dobrým tuto.
chodieše, chodil, -la, -lo,
chtiechu, chtěli, -ly, -la.
chtieše, chtěl, -la, -lo.

+) Albrecht z Šternberka, syn Ježkuov téhož hesla" (Arch. Čes. I, 143) pana Albrechta téhož hesla" (z Šternberka). U V. Brandla, Libri citationum et sententiarum I, 370 pod č. 1139 a na str. 424 pod heslo. Č. Č. mus. 1855 s. 510, 520

chúlosť, choulostivosť, ostýchavosť, 2243, 3427, 3475, 3336, 3519.

chvála, sláva, *gloria*, 1266.

chvalné tělo, 3033. chvalná bojovnice 3319.

chvějiechu sě, chvěli, -ly, -la se.

chyterný, chytrný, chytrý, 1652; **chytrně**, chytře, 2258.

ijeden, nijeden, nikdo, 495, 1370, 1825, 1831, 1870, 2168, 2649, 3317, 3372.

inhed, inhedž, hned, 257, 916.

Izalda, manželka krále Marka v básni romantické „Tristram“, 2385. Viz předmluvu, str. XII.

ižádný, nižádný, 1203, 1844, 2157.

ižádúcí, nižádný, 201, 517, 1854, 2239, 2879.

jacint, hyacint, drahý kámen, 978.

japati, chápati, 1368.

jasně oči (*dual.*), jasné; **jasnú** očí, jasných.

jaspis, drahý kámen, 980.

jatka, chatka, chatrč, 428, 927, 941.

jáz, já, 2725, 2745, 3287, 3334.

jdiechu, šli.

je sě, jal, -la, -lo se.

jedinké, jen, 638; **jedinú, jedinkú**, jednou, jedenkrát, 755, 2938.

jediný, obzvláštní, výborný, *singularis*, 1646.

†2398, 2499, 3195 **jedno**, jen, 1719; † **jedno za vše jesť za nova**, toliko vždy jest v novotě, 527.

jechu, jali, počali.

jej, jí; **jejž**, jejiež, 198, 2169.

jemný, příjemný, 32.

ješče, ještě.

jezd, běh, Lauf der Planeten, 986.

jide, jde; **jidesta** (*dual.*), šli.

jieti, jíti, jmouti, ujmouti něčeho, 1377, 2004, 3250.

jima (*dual.*), jim, 1014.

jistosť, jistota, 1597.

jmě, jmeno.

jmějieše, měl; **jmiesta** (*dual.*), měli; **jmějiechu** (*plur.*), měli.

jmenováchu, jmenovali.

ju, ji.

kak, jak, kterak; ačkoli, 78.

kaký, jaký, nějaký.

kalcidon, kalcedon, drahý kámen, 980.

Kaldej, Chaldej, Babylon, 2899.

kaléchu sě, kalily se (oči).

katně, katovně, katovsky, 3050.

káza, kázal; **kázachu**, kázali, přikázali.

kázanie, rozkázání, příkaz, poručení, 373, 2495.

kázati, praviti, zvěstovati, 2609; **kazovati**, přikazovati, 1451.

ké, jaké, které, 1017, 2643.

klaněchu sě, klaněli se.

kleči, klečím.

kletva, kletba, 1885, 1941, 1960.

kmen, původ, příčina, 24; — základ, podstata, 2866; — pokolení, rod, 3347.

kmet, hospodář, hlava čeledi, 117.

kochánie, milování, láska, 514.
kochati, milovati, 727; **kochati sě** v čem, libovati sobě, 1110.
kojieše, kojil.
kole (*dual.*), kola.
kona, konalo, 2526.
kořen, počátek, 444; **z kořen**, na prosto, docela, 434.
kosten, bodací nástroj, Spiess, 3018.
kot, kotva, korábní hák, 2799.
kraj, **v kraji**, po kraji, z daleka, 758.
králová, choť králova, 34, 90, 204, 217 atd.; **králova**, **královna**, dcera králova, 176, 258, 359, 578 atd.
kralováše, kraloval.
kralovný, královský, 2941.
krásně rucě (*dual.*), krásné.
kráše, krásněji, 220, 1172, 1654.
krašši, krásnější, 968.
křiče, křičel.
křidlo, rámě, paže, 651; *cf.* 670.
kroči, kročil.
krs, zákrslý, zakrnělý strom, 3020.
krstiti, křtíti, 1989; **krsčen**, křtěn, 1994.
kryzolit, chrysolit, drahý kámen průhledný zlaté barvy, 981.
ktož, kdo.
ktvieše (ktvu, kvetu), květla, 191; **ktvúci**, květoucí, 2807, 3176, 1792
lada, děva, 2272.
ladný, pěkný, 1068, 2412, 2665, 3425.
lap, něm. Laffe, člověk ničemný, 2139 (*cf.* **nelap**).
léce, lítá, 1879.
lehkosti, páry, 1914 (ač nemá-li se čísti: **vlhkosti** = vody).
lepě, pěkně, 983; **lepý**, pěkný, sličný, 983.
lepota, pěknosť, sličnosť, 178, 1365; — dobrotivosť, příjemnosť, 125.
les, dříví, 2884.
lesi pusté, pustí lesové, 404.
leskniechu, leskli, -ly se. 2375
lestný, lstivý, 3215.
letná (tráva), letní, 713.
līčce, líčko, Wange, **līčci** (*dual.*), 2307, 2324.
lichý, nerovného počtu, 2537; — prázdný, zbavený něčeho, 2748.
lišie, liší, lichý, prázdný, 1061.
lit, lítý, zlý, 87, 2793, 3141.
Litev, Litvínův, 2777.
litně, lítě, 2888; **litný**, lítý, 57, 2788, 2913, 2949. cf. pře-lítý.
ljúť, viz **lúť**.
lóza, lůza, chátra lidí, 2616.
lsknúci, lesknoucí, 729.
lsky, lesky, 731.
lučení, mrštění, 2943.
lučiti, mrštiti, 2874; **lučiti sě** proti komu, nahoditi se, 2162.
lud, ljud, lid, 2221, 2893, 3059, 3088; **ludé**, ljudé, lidé, 615, 947, 1131, 1177, 1301, 1520, 1672, 3059, 3088 3275.

ludský, ljudský, lidský, 245, 1635, 1705.
lúť, ljúť, i, *f.*, líť, zlosť, 855, 1302.
lvový, lví, 2683.
majně (od maju, manu, stsl. манѫти, rus. maniť, vind. majati, *innuere*), způsobem pokynutí; **manu majně**, pokynul, 649.
mál, i, *f.*, malosť, die Kleinheit, 1853.
malitký, maličký, 3217.
manúti, hýbati, kývati; **manu**, pohnul, 649.
margarit, *margarita*, perla, 982.
masař, kat, 3394.
mec = meť, i, *f.* (od metu, metati; *cf.* metla), udeření, der Schlag, 2369.
měna, pravá hodnota věci, Werth, 225, 1365; **měna** bohatá, Werthsache, 971.
meno, jmeno, 1821; **menovati**, jmenovati, 1932.
s **měrú**, mírně, 580.
měřiti něco, směřovati k čemu, 1133, 1320; —vážiti, ceniti, 1417.
meslo, určité znamení, znak, 2302.
mier, mír, svět; **u mieru**, ve světě, 1506, 2092.
miera pokorná, způsob, Art, Weise, 916.
milosrdenstvie, srdečná náklonnosť, přízeň, 3284.
milosrdnúci, milosrdný, 2838.
milosť, z tvej milosti miň tu řeč, t. j. jakož sama sebe miluješ, nech řeči takové, 1263.
miloščemi, z veliké lásky, 96, 937.
milováše, miloval, -la, -lo.
mimoň, mimoňž, mimo nějž, 1230, 2390, 2690.
minúci, pomíjející, 3005.
z **mladu**, z mládí, 2273.
mladně, mladě, v mladém věku, 151.
mlaka (sl. млака), močál, bahno, 3149. slov.
mluva, řeč, 1241. mlzy 287
mnie, nejméně, aspoň, 2411.
mniechu, mněli, domnívali se.
mnohý, mocný, 902.
modla, modlení, 1103.
modlitva, modlitba, 955, 1185.
modráše sě, modrala se (duha).
mohla (*dual.*), mohli.
mohúci, mohútný, 2935.
mor, smrť, 2809.
mosi (mositi), musí, 3382.
mračiti, tmíti, tmu činiti, 2620.
mrče, mrkne, zmračí se, 3029.
mrť, i, *f.*, věc odumřelá, k. př. větev, 2799.
mrzutý, mrzký, škaredý, 291.
mučec, mučitel, kat, 3314.
múdřeji, moudřejší. 795
mukař, mučitel, kat, 2352.
musi, musím.
mútieše (mútiti, rmoutiti), rmoutila, 264.
muž, za muž jíti = vdáti se, 355.
mysl, myšlénka, pomyšlení, 546; **mysl vzíti**, rozmysliti se, 361.

na sě, na sebe, 2792.
nade hlas, na hlas, hlasitě, 1693.
nadvedši, nadzvedši, 952, 2836.
nahý, prostý, prázdný, 733.
najhrzši, nejhrdější, 1678,
najmilejie, nejmilejší, 3102.
najposlední, nejposlednější, 3506.
najprvni, nejprvnější, 1939.
najručejši, nejrychlejší, 2795.
najtvrze, nejtvrději, 2618; **najtvrzši**, nejtvrdší, 1679.
náma (*dual.*), nám dvěma.
namluvi, namluvil, -la, -lo.
nápasť (stsl.), lat. *tentatio*, zkušení, vyzvědění, 1805.
naplakajici, plačíc, 2922.
napravi, napravil, připravil, -la, -lo.
napsati, vymalovati, 654.
násilé dáti, Gewalt anthun, 878.
násilně vážně, velmi vážně neb přísně, *valde graviter*, 123.
náviděti křivě, nepravě milovati, 49.
naviti sě, mořiti se, namáhati se, 2123 (*cf.* **unaviti**).
nebieše, nebyl; **nebésta** (*dual.*), nebyli; **nebiechu**, nebyli.
nebožička, ubožátko, ubohá, 697.
nebožný, bezbožný, 2980.
neby, nebyl, -la, -lo.
nedadie, nedají, 463.
nedověřieše, nedověřil.
nejmějieše, neměl.
neklid, i, *f.*, neklid, nepokoj, vztek, 1120, 2913, 3210.
nekluda, nekljuda, neklid, bouře, 2892.
nela, nelála (králová).
nelap, nenadarmo, 471; (*cf.* **lap.**)
nelekajta sě (*dual.*), nelekejte se.
neléně, rychle, spěšně, 950.
neleni, neleň.
nelesť, pravda, jistota; **v nelesť**, za jisté, 1328.
nem, nám, 2402.
nemalečký, nemaličký, 3144.
nematně, opravdově, přísně, 1213.
neminúci, nepomíjející, 3006.
nemože, nemohl, -la, -lo.
v **nemž**, v němž, 1142; v **němž**, v čemž, 1233.
'nen, onen. *3382*
něn, **něnž**, něj, nějž, 1776, 2061, 2082.
nenějši, nynější, 3181.
nenie, nyní, 1612, 3104.
neopoleti, v. **opoleti.**
neosta, neostala (póla).
neostuditi, v. **ostuditi.**
neotlučiti, v. **otlučiti.**
neotpovědieti, v. **otpovědieti.**
neotvlač, i, *f.*, neprodlení; **v neotvlači**, hned, bez meškání, 600 (*cf.* **otvlaka.**)
neozračný, neviditelný, 1737.

nepodobně, neprávě, nenáležitě, 3124.
nepomeškachu, nepomeškali.
nepořádný, mimořádný, neobyčejný, 1384.
nepřesta, nepřestalo(dílo).
nepřiroký, bez hany, chvalitebný, 712.
nepýšie, v. **pýchati**.
neroditi, nechtíti; **nerodi**, nechtěl, -la, -lo; **nerodiechu**, nechtěli, 140, 1178.
nerozpáčiti sě, nerozpakovati se, 2397.
nerozumějieše, nerozuměl, -la, -lo.
nesechu, nesli; **nesle** (*dual.*),mydvě nesly, 333.
nesmierný, nesmířitelný, 2812.
nesmiliti, v. **smiliti**.
nesmúceti, nesmutiti, v. **smutiti**. 2954 nesmúcěj
nesnadně, pracně, těžce, 2664.
nesúdiš svého nic, t. j. nepoznáváš svého bludu, 1316.
netaže vstáti, sotva že vstala; **netáhnúti** = nemeškati, nedlíti, 2871, 3040.
netbajieše, nedbala (sv. Kat.); **netbajta** (*dual.*), nedbejte.
netúžiti, v. **túžiti**.
neuka, neučenec, neumělec, 1662.
neumalena (pec), bez umenšení, 2904. Viz **umaliti**.
neuspoli, viz **uspoliti**.
nevědě, nevím; **nevědieše**, nevěděl, -la, -lo.
nevěřúci, nevěřjúcí, nevěřící, 2918.
neviniti sě k někomu, v. **viniti sě**.
nevizu, nevidím, 1582.
nevraždný, vražedlný, nebezpečný, 831.
nevsadichu, nevsadili.
nevzlitova, nelitoval, -la, -lo.
nezboženstvie, neblahosť, neštěstí, 3091.
nezbyti, minouti, 611; — nepozůstati, 1776.
nezjevi, nezjevil, -la, -lo.
nezlišen, nezbaven, požívaje něčeho, 1060.
nezměniti, neopustiti pro jiné, 1083.
neživný, nedávající potravy, *innutribilis*, 535.
nice, e, *f.*, postavení tváří k zemi, *status cernuus, pronus*, 776.
niče, nic, 70, 137, 241, 790, 1361, 2102, atd.
niče, niká, sklání se (niknúti, niku, ničeš atd.), 2134.
nikak, **nikakž**, nijak, 336, 354, 814, 1336.
nikaký, nižádný, nikdo, 2679.
nikdie, nikdiež, nikdež, 121, 369, 473, 743, 748.
nikte, nikdo, 179, 226, 302, 1230, 1407, 2447.
nima (*dual.*), jim dvěma.
niti čist, v. **čist niti**.
niž, i, *f.*, nízkosť, 1850.
nořiti, potápěti, pohřížeti; **nořieše**, nořila, 2393; 4 **nořiti sě**, téci; **nořiechu sě**, tekli, 2321.
nosi, nosím.

nota, notka, nápěv, Melodie, 1074, 1081.
nožnice, Scheide, 3156.
nrav, mrav, obyčej, povaha, spůsob, 8, 1567, 3015.
nučec, nutitel, 3315.
núzě, nesnáz, nátisk, 695.
nuzně, bídně, 3022.
ny (*acc.*), nás.
o, ob, podlé, vůkol; **mnohý bohatý král o tě**, v okolí jest, 130; **ob**, okolo, *circa*, 1378.
obak, **obaké**, jednak, však, ostatně, 25, 196, 570, 1531.
obdrženie, vítězství, 1755.
obec, spolek, 2603.
obecnosť, společenství, 2595.
obětnice, osoba obětující, Opferpriesterin, 3063.
oblečka ženskej přírody, t. osoba v ženskou přírodu jsoucí oděna, 3097.
oblitý, umgossen, 3120.
oblok, otvor, 3490.
oblud, bloud, blázen, 1345; **oblud, obluda**, obluzení, klam, omyl, 2111, 2114, 3485.
obluditi, bludem zajmouti, oklamati, omámiti, 1700, 2148.
obrada, obradování, utěšení, 3306.
obrati, vybrati, 1455.
obrátichu, obrátili.
obrážeti jazykem, přemítati 53.
obsěž, i, *f.*, obsah, objem, Umfang, 1842.
obsieci, obsáhnouti.
obvěniti, nevěstě nad věno jistý dar dáti, Gegengift geben, 1084.
očice, očko; **očicí** (*gen. dual.*), oček, 2394.
očivistě, očivitě, očitě, svýma očima, 1814.
odiva, odiv, podívání, divadlo, 2271, 3210.
odol, i, *f.*, připuzení, protivenství, 1203.
ohař, lovčí pes, 2929.
ohladáš, ohledáš, spatříš, 627.
ohlady, ohledy, ohledání, spatření, 186.
ohledaji, ohledám.
ohlechnúti, ohluchnouti, 2143.
ochotenstvie, přívětivosť, laskavosť, 1726.
okaza, chlubné okazování, *ostentatio*, 255.
okoj, ukojení, utěšení, 3403.
okojiti, ukojiti, ztišiti, 1236. Zda by se žide tomu okojili. Umm… u Kat. str. 158a
olovce, olůvko, 2259.
omraz, omrazení, ustydnutí, 2208.
ona (*dual.*), oni dva, 2527.
opeřeni, Befiederung, 2882.
oplúti, obplouti, vůkol teci, 28.
opoleti, opáliti se (*cf.* rkp. Kdv. zapolená zraky), 2227.
optati, ptáním vyhledati, erfragen, 374.
oslabi, oslabil.
oslnúti, oslepnouti, 2142.
osob, i, *f.*, vlasť, 2547.
osovně, osobně, zvláště, 391; **osovný**, zvláštní, 1275.

obědvati 1399
obmeškána 1598

ostaněchu, ostali, -ly, -la, 2373.

ostatek, konec, 884, 1297.

ostati čeho, **ostaviti sě** čeho, zanechati čeho, 2113, 2959.

ostuditi, oškliviti, ekelhaft machen, 2153.

ostyděti sě, ostýchati se, 555.

ostydnouti, zostuditi se, zoškliviti se, 3233.

osud, po osudu, osudem, 1694.

osvětiti sě, svatosti nabyti, *sanctificari*, 2211.

otáza, otázal, -la, -lo se; **otázachu**, otázali.

otjieti, otjíti, odejmouti, zbaviti, 279, 3266.

otlekši, odčinivši, zapudivši (leku, líknu, líceti), 3322.

otlučiti, odvrhnouti, odvrátiti, 815, (pochybnosť) 1783, 2116.

otnadž, odkudž, 2008.

otpěra, odpor, 1440, 2239, 3186.

otpovědě, otpovědieše, odpověděl, -la, -lo; **otpovědiechu**, odpověděli.

otpovědieti, odepříti, 2847.

otrap, i, *f.*, trápení, soužení, 862.

ottucha, oddechnutí, potěšení, 1715, 3227.

ottušiti, odpověditi; **ottuši**, odtušil, 3411.

otvlaka, odklad, 3148, 3239 (*cf.* **neotvlač**).

otvléci, odložiti, odkládati, 2700, 3237.

otvořiti, otevříti, 1874, 3417.

ova! ejhle, *ecce!* 1395; **Ova, toť odolá má pře**, ejhle, má pře zvítězí, 3438.

ozračenie, viditelnosť, 1738, 1818.

ozračiti, něco zračným, viditelným učiniti, ukázati, 1303, 1743.

ozřeti sě, ohlédnouti se, 749.

padělek (od padělati), Afterwerk, 2098.

padesta (*dual.*), padli.

pakosť, škoda, nesnáz, 3164.

palejs, ballas, drahý kámen z rodu rubínův, 979.

paměť, rozum, 1465.

pamětně, pamětlivě, z dobré paměti, 885.

panošice, panoš, Edelknecht, 1533.

paseka, vůbec co bývá posečeno, zde tráva, pastvina, louka, 718.

péci sě, pečovati, přičiniti se, namáhati se, 1542.

péče, trápení, muka, 2989.

pěčně, pěkně, 1028, 1770.

pěčný, pěkný, 3405.

pějieše, pěla, zpívala (panna).

pěnie, zpěv: **pěnie mnohým zvukem**, zpěv mnohohlasý, 1151.

pesť, hana, potupa (*cf.* peskovati koho), 2325.

pětidsat, padesát, 1553.

pěvec, zpěvák, lat. *incantator*, 2167.

piesň, píseň, 1074; **piesňce**, písnička, 1081.

pieti, zpívati; **pie**, pěje, zpívá, 1184, 2867.

pile, pilnosť, snažnosť, 1639, 2427, 2726, 3311.

plas, ples (stsl. плѧсъ), běh kolem, obracení se, 2786.

plaši, plachý, divoký, prudký, 2652.

plécka, maličká plec, Schulter, 728.

plodieše, plodil, -la, -lo.

plove, plyne, 3489 (*cf.* **oplúti**).

plť, pleť, barva tělesná, zvláště tváři, 2666. srv. 2371

po, pro, um, nach. 1438, 1618, 2805

pobi, pobil.

pobleděti, zblednouti, 879.

pobuditi někým smích = vzbuditi, stropiti sobě, 1529.

poče, počal, -la, -lo; **počechu**, počali.

poda, podal, -la, -lo.

poděkova, poděkoval, -la, -lo.

podkleknúti, pokleknouti, 1228.

podlé; **mne podlé** = podlé mne, 3290.

podmol, místo vodou podemleté, rokle, 1913.

podobenstvie, zevnější způsoba, tvářnosť, 3285.

podobno, hodno, prospěšno, 624.

podstúpieše, podstoupil, -la, -lo.

pohádka, otázka, 1468; — hádka, spor, 1687.

pohrabati, pohřbíti; **pohrabachu**, pohřbili, 2230.

pohřiesti, pochovati, 1306.

pochovachu, pochovali.

poje, pojal, vzal, -la, -lo; **pojem**, pojav; **pojemše**, pojavše; **pojemši**, pojavši.

pokázati sě, ukázati se, 3500.

pokleče, poklekl, -la, -lo.

póla, půla, 2879.

polo, *n.*, pole, prázdné místo (*cf.* rus. polyj = pustý, prázdný); **mluviti v pola** = do pole, na prázdno, 2546.

polov, polovice, 2256.

pomsti, pomstil, -la, -lo.

ponučenie, ponuknutí, 2217.

ponuka, ponuknutí, pokynutí, 717, 1078, 2984, 3477.

poprava, soud hrdelní, 1132, 2575.

pořied, pořád, řád, pokolení, 270.

pořknúti, **pořéci**, nařknouti, *obtrectare*, 86.

poroba, podrobení, nevolnictví, 3358; — poníženosť, poslušnosť, 1012. 1787

porobenstvo, otroctví; **porobenstvě**, m. v porobenstvě, 139.

poručeji, poroučím. 1031

poručení, poručenství, 278.

poruka, poručenství, 115.

poslachu, poslali, -ly, -la.

pósoba, působení, 103.

pósobnosť, působení, věc způsobená, 1363.

pospěti, pospíšiti; **pospěchu**, pospěli, pospíšili, 1461.

postata, postava, 873; — podstata, způsob, 2380.

postatstvi, množství, hojnosť, 2283.
postava, podstata, Wesen, Natur, 3146.
postavi, postavil, -la, -lo.
postiže, postihl, -la, -lo.
postřetnúti, potkati; **postřete**. potkal, 2454.
posúzenie, soud, 2042.
potaz, **potázánie**, poptávka, porada, 213, 1146.
potázachu, potázali, zeptali se.
potkach, potkal jsem.
potuchnúti, (potuchu — potuchnu), udusiti se, zhasnouti; **potuchú**, zhasnou, 680.
potvrdi, potvrdil, -la, -lo.
povědě, povím, 507, 3291; — pověděl, řekl, -la, -lo, 436, 881.
povědieše, pověděl, -la, -lo.
povzdál (po vz-dál), poněkud daleko, 403, 447.
pozdravi, pozdravím.
pozornosť, úhlednosť, *spectabilitas*, 1635.
pozva, pozval.
poždati, počkati. 2825
poživný, živitelný, nahrhaft, 708.
práv býti, právo míti na své straně, 1219.
pravieše, pravil, -la, -lo.
právo; **po právu** = dle práva, 1341.
pravý, rovný, 295.
pře. Streitsache, 1606, 3438.
preč, pryč, 427, 2512, 2927.
přečistúci, přečistý, 485.
předecstvie, přednosť, 1608.
předeň, před něj.
přelesť, přelstění, přelouzení, 3359.
přelitný, přelítý, velmi lítý, 2751 (*cf.* **litný**).
přelúditi, přelstiti, oklamati, 1730, 1971
přěmo druzě, k druhé (barvě), 2376.
přeplovný, přeplývající, přehojný, 1735, 1869.
přepozorný, přesvětlý, přejasný, 588.
přesúditi, soudem překonati, poraziti, 1970, 2149.
přežádný, přežádoucí, 248, 1067, 2551.
prchati, prchlivý býti, zuřiti, 3048.
příčina (co přičiněno jest), příslušenství, 2860.
přie, pří, zapírají, 1581.
přieka, příč, překážka, vzdor, 498, 1092.
přiekaz, překážka, 1480.
přieta, příta (příti, pru), styčnosť, Berührung, 39, 462, 2157, 2367.
přieti, přáti, 280, 603; — zapříti, tajiti, 2525.
přicházal, přicházel, 1986.
přijieti, přijmouti, 1738; **přijieti sě** čeho, osvojiti sobě co, 820; **přijem**, přijav.
přikrytie, svrchek, 1847.
přiletěchu, přiletěli.
přili, přilila (slza), 934.
přilipnosť, věc spojovací, příslušnosť, 1371.
přilučiti, přivrhnouti, 2117 (*cf.* **lučiti**).
přilúditi, přilákati, 1528.
připomanúti, připomenouti, 3338.
přisahaji, přisahám.

přísežník, přísežný společník, *conspirator*, 64.
přísně, vlastně, právě, skutečně, 197.
přistříti, zastříti, přikryti, 1795.
přistúpi, přistoupil, -la, -lo; **přistúpista** (*dual.*), přistoupili.
v **příšťú**, v příští, 2012.
probitie, probití, proražení, 2800.
procutiti, procitnouti; **procuti**, procitla, 856, 1094.
proděsiti (m. protasiti ?), probodnouti, proklati, 2982.
proknie, všeliký, *quivis*, 1253.
proluky, hvězdy prolučné, kosy, Orion; zde však vůbec nebeské kraje, 3027.
proměněnie, zjinačení, 319.
proně (prony; *cf.* lat. *pronus*, náchylný), sklonně; **proně časem**, týmž časem, 1063.
pronositi, prozraditi, 571; **pronesti sě**, projeviti se, 9.
proňž, pročež.
prosi, prosím.
prosočiti, zraditi, 85.
prospěcha, prospěch, 3328.
prostrano, prostrané místo, 3272.
protiv, **protivo**, proti, 389, 433, 824, 2162.
protiva, protivení, vzpírání, 2865.
proviniti, vinou ztratiti, 1895.
prožnuchu, prožnuli
prožnúti, prožíti, durchschneiden, 3017.
prýště, prýskaje; **prýskati**, prskati, stříkati, 1526.
psáti, malovati, 644, 3366 (*cf.* **napsati**).
ptáti, hledati, 162, 165, 185.
pupenec, kadeř, Haarlocke, 737.
pyčte (pykati), litujte, 3280.
pych, nádhera, pompa, 1171; — nadutosť mysli, 2205.
pýchati = puchati, dýchati, 2106.
radějši, raději, 298.
radný, *consultus*, dobrý rádce, moudrý, 37, 43, 410.
radoščemi, radostmi, radostí velikou, 95.
rámě; **ze všeho ramene**, ze vší síly svého ramene, 2297.
raný, časný; **v smutce raný býti**, časný smutek míti, 1410.
razi, radím; **razić**, radím ti.
řěechu, **řečechu**, řekli, pravili.
řčenie, výrok, Spruch, 1901.
řéci, **řeknúti**, říci.
řechu (od řeju, *cf.* řec. ῥέω, *dico*) = **řečechu**, **řčechu**, řekli.
řemeslo, umění, 1173.
řeva (řváti), řva, 3149.
řezale (*dual.*), řezaly, t. kola.
řiče, řičel. 3685.

v řiedě, v řádě, v pořádku, 1612.

roba, nevolná služba, 1686.

robný, nevolný, 1630.

rok, umluvený čas, termin, lhůta; **vzíti roky**, jistý čas umluviti, 230, 2696, 3199, 3238.

rov, hrob, 1968, 2047, 3038.

roveň, -vně, rovina, Ebene, 2764.

rovenství, slušný spůsob, 565.

rovně, ě, *f.*, roveň, osoba někomu rovná, 121, 392.

rozbrojiti sě (broj = množství), rozejíti se, 947.

rozcuchovati, rozmuchlávati, rozdrchávati, 1466.

rozčítati, **rozčísti**, rozvážiti, rozeznávati, *assequi ratione*, *colligere*, 1358.

rozčúti, **rozčiti**, rozeznati, zpozorovati, 1700.

rozesla, rozeslal.

rozhranie, rozcestí, 3209.

rozklaď, i, *f.*, rozklad, rozložitosť, Raum, 1841.

rozkochaně, v rozkoši, libě, 842.

rozmetachu, rozmetali.

rozmysl; **v rozmysle**, s rozmyslem, 1400.

rozmyšleně, s rozmyslem, rozmyslně, 740.

rozpač, i, *f.*, rozpak, rozpačitosť, 599, 2496.

rozpáčiti, v předsevzetí zviklati, 2699.

rozplozen v zboží, mnoho zboží maje, 274.

rozšafenstvie, rozšafnosť, opatrnosť, prozřetelnosť, 106, 2464.

rozum, moc rozjímací, Verstand, 518 (*cf.* **um**).

rozžženie, roznícení, 2391.

rubín, drahý kámen, 978.

ruče, rychle, 420, 1126, 3051; **ručí**, **rúčí**, rychlý, 2872.

Rufan, jmeno modly pohanské, znamenajíc bezpochyby potvornou postavu, *monstrum* (*cf. ruffita*, *monstrosus*), 1135.

řúje, e, *f.*, říje, řvaní, 1161.

safier, safír, drahý kámen, 975.

sardin, sardonix, drahý kámen z rodu karneolů, 979.

sbožiti, vzbožiti, zbohatiti, 3380.

sebrachu, sebrali.

seď (stsl. сьди), nyní, 1052. nejspíše má se čísti čeď.

sedáše, sedal; **sedieše**, seděl; **sediechu**, seděli; **sěde**, **sede**, sedl, 1623, 2634 a j.; sedne, 3082; **sedú**, sednou, usadí se, 77. sedieše 2922

sedění, sídlo, 3402.

senně, snem, spaním, 949.

sezva, sezval.

shledú sě, shledají se, sejdou se, 3012.

shověti čemu, etwas zulassen, 793.

schlustiti (*cf.* sl. хластати *compescere*, rusk. cholst), skrotiti, sraziti, 2164.

schovati (vz-chovati), pochovati; **schova**, pochoval, 3039, 3064, 3475; — spasiti, 2045.

nosť; **smyslem novým tobě býti jest za kým,** t. musíš novou, tobě potud neznámou náklonnosť k němu vzíti, 259; — rozum, moudrosť, 504, 1514, 1583; **smyslem to skladše**, důvtipně, chytře to umluvivše, 2528; **z smysla vzatý**, smyslu, rozumu zbavený, 283, 1526.

smyslný, užívající svých smyslů, jsoucí při smyslech, 857; — důmyslný, moudrý, povážlivý, opatrný, 1901, 2475, 2540; **smyslně**, povážlivě, rozšafně, 1698.

snem, sňav, 1076; **sněmši**, sňavši, 2571.

snide, sjide, sejde; sešel, -šla, -šlo; 113, 1622, 2873 a j.; **snidesta sě** (*dual.*), sešli se; **sníti**, sjíti.

snúbiti, namlouvati k stavu manželskému; **snúbichu**, snoubili, 136.

spě (od spieti = sepnouti), sepal, -la. -lo; **spemši**, právě **spenši**, sepavši, sepnuvši, 918, 2316.

spě (od spáti), spěje, schlafend, 2224.

spěše, na spěch, na kvap, 363, 1403.

spieše, tím spíše, raději, 242.

spile, e, *f.*, žert, 310.

spoře, hojně, 41, 2682; **sporý**, spůsobilý k čemu, 896.

spravný (vz-pravný), jímž se náleží říditi, 1758.

spřiehli, spřáhli.

srdci (*dual.*), srdce.

srdečnúci, srdečný, 1331.

ssmysliti (vz-smysliti), nabyti smyslů, 1322.

ssov (od ssuji), hromada, sbor, 1652.

sta, stál, -la, -lo; **sta sě**, stal, -la, -lo se; **stáše**, stál, -la, -lo; **stáchu**, stáli.

stane, nastane, přijde, 3206.

stavi. stavím, zastavím, 895; **stavichu sě**, stavili se.

stě, sťal; **stěchu**, sťali.

stieň, i, *f.*, stín, t. skryté místo; anebo **stěnie**, *n.* (*gen. plur.* **stění**), Gemäuer, 2452.

stinač. kdo stíná, kat, 3309.

stkviechu, stkvěli.

stláti, přebývati, 499.

stol, trůn, 1624, 1804.

+**stoliti**, **stolovati**, hodovati; **já stoli**, hoduji, 777, 1026; **stolova**, stolovala, 997.

stonati, vzdychati, 1909.

strasť (stsl.), utrpení, *passio*, 1842, 3286.

střehúc, ostříhajíc.

střen (stříti), potřen, zahuben, 2044.

střetnúti sě, potkati se, 189.

střiehli, stráhli, hlídali.

strojce, strojitel, původce, 1754; — náčelník, *capitaneus*, 2470.

stviechu, stkvěli, stvěli, -ly, -la; **stvúci**, stkvoucí, 2554, 3436.

stydký, hanebný, 3393.

+) stolec, trůn 1485
stolici n. 992 srv. vrat 2006.
stolci

súš, e, *m.*, suché palivo, 2906.
sváda, hádka, půtka slovy, svár, 1421, 1605.
svadný, svárlivý, 2994.
svařiti sě, hádati se; **svaři**, svařím, 1218.
světě Katerině, svaté K., 1182; **světi** anděli, svatí andělé, 520.
svorně, svorou neb závorou, 659.
svyčej (vz-vyčej), obyčej, způsob, 746, 1655.
szořiti (vz-zořiti), osvítiti, 1225, 3377, 3416.
szuchu, szuli.
ščastný, šťastný.
ščedrý, štědrý.
ščestie, štěstí.
šedli, šli (*cf.* šed, šedše), 3151.
šidliti, píchati, bodati, 1313.
šijka, maličká šíje, Nakken, 729.
šiř, i, *f.*, širokosť, 493, 1848.
školný, školník, učitel, 99.
šlechetný, vzácný, drahý, 3034.
tací, **taký**, takoví, takový atd.
táhnúti na svú misu, t. na svou stranu, po sobě, 51.
tajno, tajné místo, 2596, 3108.
tále, e, *f.*, díl, podíl, 544, 1030,
tamož, tam, 2008.
tanu, tanulo, 419.
tasovný (tas = trhnutí), trhavý, sápavý, 2765.
Tater, Tatarův, 2777.
tě (*dual.*), ty dvě, 2307, 2309, 2324.
tečieše, teklo (mléko).
témě, temeno, přední díl hlavy, 1583.
tepruva, teprv. *teprwě 2553*
ťho dle, dle toho, 3291.
tiehli, táhli.
tieži, táži, ptám se; **tieže**, táže se; **tiežete**, tážete se.
tisúce, tisíce.
točiti sě o něčem t. řečí; **nebuď kto o tom sě toče**, nikdo o tom nemluv, 357.
topas, drahý kámen, 981.
trápieše, trápil, -la, -lo.
třešticchu, třeštili. *2886*
třevo hrdelné, Halsröhre, 3138.
trh, skulina, Riss, Spalte, 641.
třidsetikrat, třicetkrát, 2553.
třiesli sě, třásli se, 13.
Tristram rytíř, dvořenín krále Artuše. Viz předmluvu, str. XII.
trud, unavení, úsilí, 705; — těžká práce, 1103; — trápení, 3357.
truditi, namáhati, týrati, 1493; **truditi sě**, namáhati se, obtěžovati se, 1685.
trupec (*dem.* slova **trup**), špalík, pařez, 2141.
tržiti k čemu, domlouvati se čeho, čeliti k čemu, 845.
tudieže, nápodobně, rovněž tak, 1862.
túha, těžkosť, zármutek, 1920, 3166.
tuhý, tvrdý, krutý, 2632.

tur, vůl divoký, *taurus*, 3085.
turkus, Türkis, drahý kámen, 979.
tuž, tu, tehdy, 942 a. j.
túž (*comp.* od tuhý, tuze), touže, 2124.
túž, i, *f.*, tužba, stesk, 3322.
túžiti, toužebně žádati, 1665; **túži**, toužím; — naříkati, žalovati, 522, 3008.
tužiti sě, siliti se; **tuži**, tužím, silím.
tvárný, pěkný, *formosus*, 291.
tvořichu, tvořili.
tvrdosť, obloha nebeská, *firmamentum*, 1378.
učeněji, učenější, 795.
učiněnie, skutek; **z učiněnie**, skutečně, v skutku, 3428.
učini, učinil; **učinichu**, učinili.
učiti (učiji), ucítiti; **bude učila**, učije, ucítí, 2077, 2163.
uda sě, udalo se. 706.
udařiti, podarovati, 1518.
udatný, obratný; **z udatného činu**, obratně, 1557; — smělý; **udatně**, směle, 2189.
udatstvie, udatnosť, 1640.
udeřichu, udeřili.
ufati, doufati, hoffen, 2831, 2845.
úhleď, i, *f.*, pohled, *conspectus*, 721.
ujem, ujav, 926; **ujemši**, ujavši.
úkaza, ukázka; **dle úkazy**, na ukázku, 643.
ukázachu, ukázali.
ukládati smysl na něco, nasaditi rozum k něčemu, 1514.
úkonně, konečně, *definitive*, 2701.
ukrátichu, ukrátili.
uliznúti sě, usmáti se, 1793.
um, jímací neb chápací moc ducha, Vernunft, 517, 2674; *plur.* **umi**, umění, věda, 2173.
umaliti, malé učiniti, umenšiti, 2904.
umě, uměl; **uměji**, umím.
úměstí, město, 89.
umetachu, vmetali, vházeli.
umně, vernünftig, 1871, 2051. (*cf.* **um**).
umyšlený, vorsätzlich, 421.
umýtiti, uplatiti (mýto = plat), 2499.
unaviti, zahubiti, 2973.
úpora, protivenství, nesnáz, 1917.
úporně, setrvale, neústupně, 2997.
úřitný, náramný, 2750.
úroda, vůle (*cf.* neroditi = nechtíti), 3283.
úropně, hladce (*cf.* ropúch, rapúch = střechýl, ač není-li místo **úrobně** = spůsobile), 1633.
úsilný, těžký, nesnadný, 1291, 1340; **úsilno**, obtížno, 1458.
úslona, proměna světla, 1812.
uslyše, uslyšel.
usnúbiti, zasnoubiti, 203.
úsoba, spůsobení mysli, Gemüthszustand, 3141.

uspoliti, uspolčiti, spolu zúčastniti, 2896.
ustavičný, pevný, stálý, nevrtkavý, 631, 1164, 1562.
ustavičstvo, **ustavičnosť**, stálosť, vytrvalosť, 304, 897, 1558.
ústavný, stálý, ustavičný, 3418, 3490.
utázati sě, uraditi se, usnesti se, 1022.
utěši, utěšil, -la, -lo.
utěžiti (od těžiti, *transit.*), získati, nabyti, *lucrare*, 2605.
útěžiti (od útěh = zisk, prospěch, *intransit.*), prospívati, zdar bráti, *proficere*, 2624.
utieže (od těhu, táhnu), utáhla, zavřela dvéře utáhnutím t. závorou, 263.
útroba, vnitřnosť, 1497.
uvázati sě v koho, jmouti, 2245.
uzře, uzřel, -la, -lo; **uzřesta** (*dual.*), uzřeli.
úžesť, i, *f.*, užasnutí, úžas, 2538.
vada, něm. Leidenschaft; **hněvná vada**, 78; **litná vada**, 2949.
váha; **v tej váze**, v té míře, tak, 703; **váha smyslná**, míra neb stav, v kterém člověk užívá svých smyslů, 857.
valéchu sě, valily se (slzy).
váma (*dual.*), vám.
vaz (stsl. вѧзъ), vazba, *vinculum*, 2734.
vdovně, vdovím spůsobem, 122.
vé! běda! 1675, 2693
vě (*dual.*), my dvě, 332.
vece, dí, praví.
věč, věčně, 497, 1589, 2069, 2515, 2753.
věčnúci, věčný, 3470.
vědě, vím; **vědieše**, věděl, -la, -lo. věstie 1836
vedieše, vedl, -la, -lo; **vediechu**, vedli.
věhlas, i, *f.*, **věhlasa**, y, moudrosť, prozřetelnosť, 375, 2576.
věhlasný, moudrý, opatrný, 294, 366, 386, 458, 1259, 2037, 2223, 2540 atd.
věk, čas; **do věka**, do jistého času, 1938; — lid na světě žijící, 1960; — život věčný, 2067. věkem 1322
vele, mnoho, 1640, 2582, 2730.
velesenstvie (vel-sen), nadšení, 2176.
vem, vám, 1508.
veň, v něj.
vep (pol. węp, stsl. вѫпль), úp, úpění, křik, 1209.
věři, věřím; **věřúci**, věřící, 1722.
ves, veškeren, celý, 168, 351, 920.
veselé, veselosť, slavnosť, 1150, 2581, 2731.
veškerný, veškerý, 1707.
vězeti, uvězen býti, 2625. vězal 2684
vidě, viděl, -la, -lo; **viděch**, viděl, -la, -lo sem; **viděsta** (*dual.*), viděli; **viděste**, viděli ste; **vidíta** (*dual.*), vidí.
vidomen, viditelný, 1743.
vidomý, vidoucí, 290.
viežc, víže, váže.
viežení, vázání, vazba, 2372.
viniti sě k komu, vin-

vězenie 2650, 2656, 3356

ným se učiniti, prohřešiti se proti komu, 371, 1663; **viniti sě proti komu**, 824.
vítěz (od vit, vět = řeč; cf. sl. витиіа, вѣтиіа), lat. *vates*, věštný řečník, moudrý rádce, 3112. *Cf.* 210 a 2168 (hovořič).
vítězský, *vaticinus*, věštný, moudrý v řeči, 1803. *Cf.* 1798.
vizi, vidím, 310.
vladeš (vlásti = vládnouti), vládneš, 1244; **vládnieše**, vládl, 3, 2592.
vlasem, s vlas, za vlas, 2847. 1826 2422.
vlasť, vláda, *imperium*, 1804, 1843.
vláščie, zvláštní, 2298.
vlášení, vlasení, žíně, 2254.
vlučiti, vmrštiti, rychle vpraviti; **vluči**, vlučila, 1558 (*cf.* **lučiti**).
vnad, u, *m.*, vnada, návěští, naučení, 416.
vnada, způsob, obyčej, 1212.
vniče, vnikla, 937.
vnide (vníti, vjíti), vejde, 682, 3409.
vrátek (stsl. vrat = krk), krček, 743.
vrátek, vrátký, nestálý, pomíjející, 1324.
vrchní, svrchovaný, 2619, 2998.
vsadichu, vsadili.
vstachu, vstali; **vstaňta** (*dual.*), vstaňte.
vstavenie, postavení, 1642.
vsúče, vsoukaje (vsúkám = vsúči), 2404.

vsláněti sě 2096

všaci, v. všaký, všeliký, 616.
však, předce, 1335.
všaký, každý, všeliký, 373, 1733.
všeckerno, všecko, 1787.
všelikaký, všeliký, všelijaký.
všelikž, zcela, ovšem, *omnino*, 2645.
všickerni, všickni, 3087.
všu (*acc. fem. sing.*), vši, všecku, 1119; **všú**, vší.
vy (*acc.*), vás.
vydachu, vydali.
vydati, vdáti, 244.
vydřechu, vydřeli.
vychodiechu, vycházeli, -y, -a.
vyložený, *eximius*, obzvláštní, vzácný, 488.
vymyslichu, vymyslili.
vyněchu (vyníti), vyňali; 3156
vyněmši, vyňavši, 684.
vynide, vyjde.
vysadieše, vysadil, -la, -lo.
vyspěšiti sě, spěšně vyjíti; **vyspěši sě**, vyspíšil se, 1002.
vystřez, vystříhej se toho.
výš, i, *f.*, vysokosť, 1850.
vytrhněchu, vytrhli. 2371.
vzdachu, vzdali; **vzdávajúc**, vzdávajíc, 1170.
vz-dáli, daleko, 4.
vzdieti, učiniti, 1644.
vzdora, vzdor, odpor, 1456, 2136, 2788.
vzdřehnúti (dřehu = drhu), vzdrhnouti, drhnutím vpraviti, 2348.
vzdviže, zdvihl, -la, -lo
vzdycháše (srdce), vzdychalo.
vze, vzal, -la, -lo; **vzela** vzala; **vzechu**, **vzeli**

vzali; **vzesta** (*dual.*), vzali; **vzem**, vzav; **vzemše**, vzavše; **vzemši**, vzavši.

vzěchtěti (vz-chtieti), chuť dostati, 3199.

vzchovati, vychovati, 2276; — schovati, schrániti, 3387.

vzjiskřiti (radoščemi), počíti jiskřiti; **vzjiskři**, vzjiskřil, -la, -lo, 96, 936.

vzkřiče, vzkřikl.

vzkružie, *n.*, okrouhlosť, okrouhlé klenutí, 1378.

vzkúřiti sě, kouřem vzhůru vstoupiti, 1914.

vzmlamolati, zablabolati, zableptati; **vzmlamola**, zableptal, 3248.

vzmluviti, promluviti; **vzmluvi**, promluvil, -la, -lo, 2668; — namlouvati, raditi; **vzmluvichu**, namlouvali, 361.

vzmrákati, **vzmračiti**, zamračiti, zatemniti, 3390.

vznějúc, znějíc, 1175.

vznice, vz-nice, vzhůru, 3435.

vznide, vzjide, vzejde; — vzešel, -šla, -šlo, 681, 866, 963, 2008, 2872; **vzníti**, vzjíti, vzejíti, 3263.

vznieti, vznítila, roznítila, 396.

vznikše, vzpřímivše se, 1489.

vznočiti, vyrážeti, erpressen, 3292. (*Cf.* rkp. Kdv. vnočiti.)

vznositi, vznášeti, 768; **vznosi**, vznosím, vzhůru nesu, vzhůru obracím, 3343.

vzořiti, světlem opatřiti, 1373, 2622 (*cf.* **zoř** a **szořiti.**)

vzpáčiti, zvrátiti, vyvrátiti, 1302, 1742.

vzpodjieti, podniknouti, 2994; **vzpodjechu**, vzpodjaly (někoho touhy), zmocnily se jeho, 2441, 3166; **vzpodjechu sě**, vzpodjali se na cestu, machten sich auf, 206.

vzpomanúti, vzpomenouti; **vzpomanu**, vzpomněl, -la, -lo, 398, 3429.

vzpor, spor, 1708.

vzpravichu (vz-praviti), oznámili, 164.

vzprosi, poprosila, 553.

vzrostlý na životě, t. na těle, 287.

vzstonati, vzdechnouti, zalkati, 2235.

vztéci, vzteknouti.

vztek, vzteklosť.

vztiehli, vztáhli.

vz-to, s to, na to, 320.

vztvořiti, stvořiti; **vztvoři**, stvořilo, učinilo, 1845.

vzvěsichu, vzvěsili, pověsili.

vzvesti, uvesti, 496.

vzvola, vzvolal, zavolal, -la, -lo.

zabi, zabil, -la, -lo.

zacelo, za celo, zajisté, 1952.

zače, začal, 1063.

zahmati, zahamati, zachytiti (*cf.* pol. hamować=držeti, lat. *hamus* = udice, hák), 2338.

záhubný, zahubený, ztracený, 1675.
zajíti smysla; zajatý smysl=befangener Sinn, 283.
zalubiti, **zaljubiti**, zamilovati, 1279.
zamiesiti, zamíchati, 1309.
zámutek, zbouření mysli, *tribulatio*, 3047.
zapletichu, zapletli, -ly, -la.
zarazi, zarazil, -la, -lo.
zaříti, zařvati, 3246. žařil
zasě, zpět, 2585.
záslon, záslona, záclona, Verhüllung, 800.
zasvietiti, rozsvítiti; **zasvíeti**, rozsvítila, 680.
zatešče sě, zatesklo se, 2403.
zatopiti, vodou zaplaviti, 1916.
zatvořiti, zavříti, 2317.
závada, překážka, 421.
zavadieše, zavadil, -la, -lo.
záviděti, viděti, poznávati, 1795; — nepřáti; **závidiechu**, záviděli, 56.
zavlačijí, zavlačují.
zavola, zavolal, -la, -lo.
zavše (pol.), vždy, 527.
zazře, zazřel, spatřil, -la, -lo.
zběh, vězeň, zajatý, 2430.
zbledě, zbledl, -la, -lo.
zbožie, statek, panství, 1112.
zbýti, odbyti, zapuditi, 88.
zdařiti, (vz-dařiti), obdařiti, podarovati, 899.
zdáše sě, zdálo se.
zděla, vzděla, učinila; **zděchu**, zděli, učinili. V. **vzdieti**.
zdese, zde, 2169.
zdieše sě (zdieti), zdálo se, 192.
zdieti (vzdieti), učiniti, 59, 805, 3106, 3198, 3312
zdravě, s rozvahou, 937.
zdviže, zdvihne.
zelenásta sě (*dual.*), zelenaly se, 2312.
zesnuchu, zesnuli, usnuli.
zežže (zežhu, žéci), spálil, 2913.
zhluk, hluk, ohlušení, omračení smyslu, 1095.
zchlubený, vychlubený, vychválený, 3056.
zchvostati, zbíti, zbičovati, 2881.
ziščeš, získáš.
zjevně sě pronesti, na jevo přijíti, 1273.
zkazi, zkazil.
zloba, zlosť, zlý skutek, 3240.
zmilitký, milý, přemilý, 407, 484, 663, 1049.
zmilúci, milý, přemilý, 3452.
zmrtvě, zmrtvěl.
zmysliti, vzmysliti se v něco, na mysl něco vzíti, 3240.
znáchu, znali.
znamenaji, znamenám.
zoř, i, **zoře**, e, *aurora*, záře ranní, jitřenka, 170, 866.
zpodjechu, vzpodjaly, 674; viz **vzpodjieti**.
zprostříti, unterbreiten, 2828.
zpušče, zpustla (dědina), 3182.
zrak ploditi, zření působiti, viděti, 2103.
zřésta (*dual.*), zřeli, 750; **zřéti**, patřiti, 780.

znajieše 1042

zřiece, 508. Toto místo doplněním takto se vysvětliti dá: „najmenší“ těch, kto jsú „jeho zřiece“ t. naň patříce, *Cf.* 357.

zřiedlo, zrcadlo, 1089.

zročný (vz-ročný), k určitému roku neb času zvěstovaný, 1931.

zsadi, zsadil; **zsaditi**, posaditi, 3167.

zstaviti, (vz-staviti), postaviti, 1149.

ztracenie, zatracení, 1961, 1972.

zučiti (vz-učiti), naučiti, 922.

zúžiti sě, obmeziti se, 1717.

zvlásti, zvláště, 3287.

zvláštivý, zvláštní, 2367.

zvlaži, zvlažil.

zvyčej, obyčej, 746; viz **svyčej**.

zývati, volati, vybízeti, 2195.

zželi sě, zželilo se, líto bylo, 1209.

zžesiti, užasiti, užasnutím naplniti, 2181.

žádánie, *thema* sporu, 1706.

žádný, žádoucí, 190, 919, 2245, 2266, 3424.

žádúci, žádoucí, *optatus*, *desiderabilis*, 116.

ždáti, čekati, 1920, 3412, ~~3415~~; **ždúce**, očekávajíce, 334, 780, 2887, 3415.

želeji, želím.

žieda (sl. жѧжда), žádosť, toužení, 269, 608.

žiť, i, *f.* (lépe než **žiť**), žití, život, 2066.

žiti, požívati, 2677, 3224.

živiti koho, při životě zachovati, 1521.

Opravy a chyby tisku.

Ve verši 1429 na ciesařstvie vésti (*v některých exempl.*)
„ 1694 osudu *místo* osudu,
„ 2264 zkážechu „ zkazichu
„ 2265 prorážechu „ prorazichu
„ 2354 by nynie která (b' nynie která)
„ 2384 može *místo* móže
„ 2671 kterej „ takej

Nákladem Rohlíčka a Sieverse v Praze, v arcibiskupském semináři, vycházejí a lze dostati :

Krištofa Šmída

veškery spisy

pro mládež a přátele její.

Dle posledního původního vydání přeložil

Dr. Jos. Pečirka.

Posud vyšlé svazečky těchto spisů obsahují :

Svazek I.: Jindřich z Dubínova. — Holubička.

Svazek II.: Beránek. — Obrázek Panny Marie v lese.

Svazek III.: Bohumír, mladý poustevník.

Svazek IV.: Drahé kameny. — Diamantový prsten. — Pomněnky.

Svazek V: Adléta z Chlumu. — Anjelika. — Buchta.

Svazek VI. a VII.: Růženka z Jedlova. — Titus a rodina jeho.

Svazek VIII.: Kraslice. — Kanárek

Svazek IX.: Timoteus a Filemon.

Svazek X.: Bratři. — Melón.

Svazek XI.: Pavlínka, zakladatelka opatrovny.

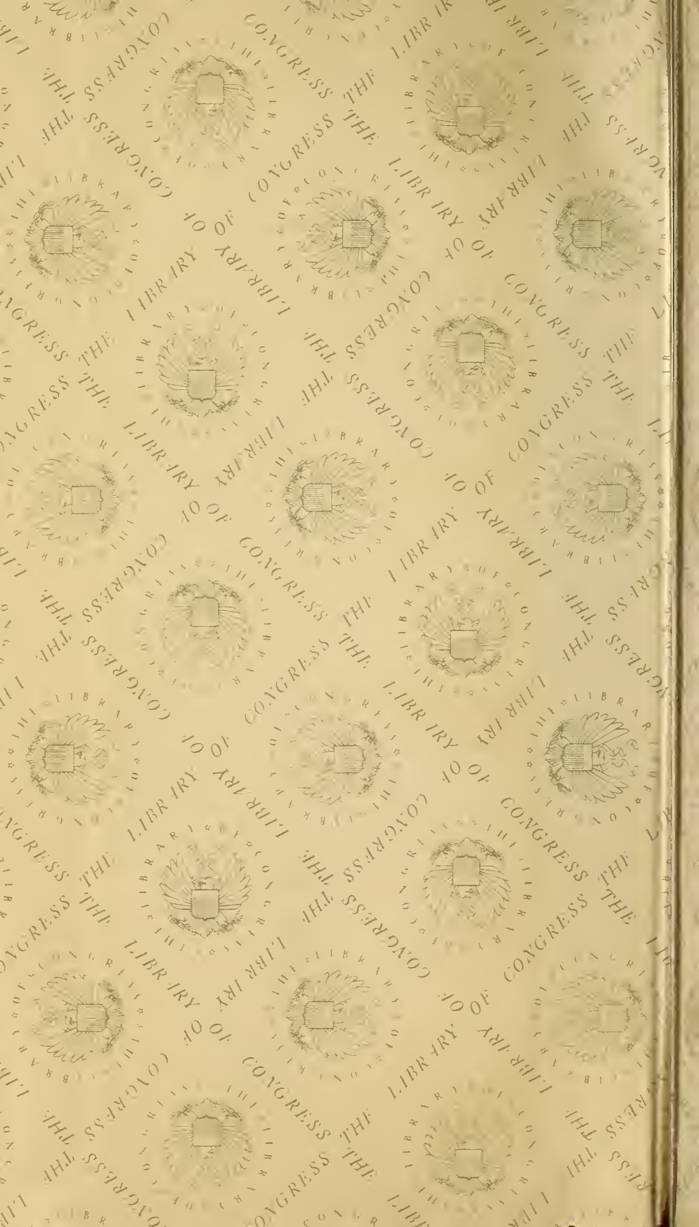
Svazek XII.: Hliněný džbán. — Slavíček.

Svazek XIII.: Keř růžový. — Červené a bílé růže. — Střešně

Spisy tyto vycházejí ve svazečkách šestiarchových, a každý svazeček obsahuje jednu delší nebo více kratších povídek

V tisku se nachází svazek čtrnáctý.

Cena každého svazečku 22 n. kr.

THE LIBRARY OF CONGRESS

THE LIBRARY OF CONGRESS

LIBRARY OF CONGRESS

00023811893